СРПСКО КОЛО

ЛИСТ *САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА* ● ПИСАН *ИЈЕКАВСКИМ* ИЗГОВОРОМ ● ГОДИНА V ● БРОЈ 50 ● ЈАНУАР 2020. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

ВЈЕРНИЦИ У ЦРНОЈ ГОРИ НЕ ПОСУСТАЈУ

МИТРОПОЛИТ АМФИЛОХИЈЕ

Буђење народа у Црној Гори допринијело је јединству цијелог српског рода!

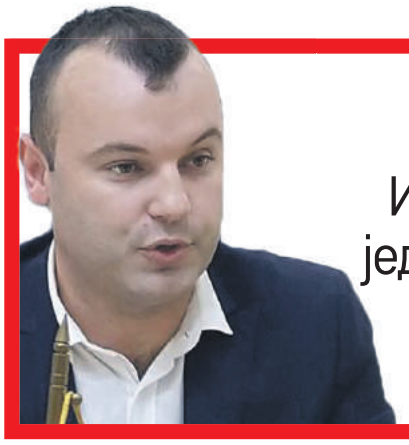

НАЧЕЛНИК СРЕБРЕНИЦЕ

МЛАДЕН ГРУЈИЧИЋ

Искушење је сачувати јединство у Сребреници која је браник српске слободе

ПОСАО ЗА СРПСКЕ ПОВРАТНИКЕ ПРЕДСЈЕДНИК СРБИЈЕ ОТВОРИО ПОГОН ФАБРИКЕ *ЈУМКО* У ДРВАРУ

ВУЧИЋ: СРБИЈА СЕ БОРИ ЗА БОЉИ ЖИВОТ СРБА У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ!

9. ЈАНУАР РС СВЕЧАНО ОБИЉЕЖИЛА ДАН ДРЖАВНОСТИ И 28. РОЂЕНДАН

Република Српска је синоним слободе

КОРДУНАШКИ ПРОЦЕС ОБРАЧУН СА САВЈЕСНИМ СРБИМА

Пресуда која је одредила српско питање у Хрватској

УВОДНИК

» Пише: *Трифко Ћоровић*

Првих 50 бројева

Поштовани читаоци,
пред вама је јубиларни 50. број *Српског кола*. Њиме је заокружен циклус, раван олимпијском, што је период у коме се јасно могу сагледати постигнути резултати.
Идеја од самог старта је била да *Српско коло* буде намијењено свима онима чији су коријени ван наше матичне државе, из оних крајева у којима су некада живјели или још увијек живе Срби. Наша је мисија буђење завичајности уз пуно поштовање и уважавање свих наших комшија и припадника различитих вјерских и етничких група.
У више наврата смо нагласили да је ћирилица наша лична карта, али ништа мање ни ијекавски изговор, којем што свјесним, што несвјесним потирањем – пријети и нестајање. Не сумњајући у добронамјерност оних који су се знали понекад и наљутити што екавицу „преводимо" на ијекавицу трудили смо се да укажемо на потребу и жељу да останемо вјерни чувари српског језика.
Поносни смо што је након 50 објављених бројева *Српско коло* препознато као једини лист који се континуирано бави информисањем популације чији су коријени са друге стране Дрине. Нису то само Срби који су прогнани са својих огњишта у ратовима са краја прошлога вијека, него и потомци солунских добровољаца и колониста који су након Првог и Другог свјетског рата у матици Србији пронашли свој нови дом и дали велики допринос развоју наше земље. *Српско коло* је намијењено и нашој браћи из Црне Горе са којима се ових недјеља, носећи иконе, окупљамо у литијама и молимо за разум безбожне залутале браће Светосавске и Световасилијевске земље.
Треба подсјетити да се *Српско коло* у штампаном облику први пут појавило 3. октобра 1903. године у Загребу. Био је то прави народни лист који је поред обиља информација српском народу тумачио друштвене процесе и давао разне практичне савјете. У уводнику првог броја је писало да су новине посвећене српским домаћинима који ће их лако разумјети, а ту је наведен и податак да у тадашњој Аустроугарској живи милион и триста хиљада Срба.
„Учићемо народ, шта треба да ради у општини, у котару, у жупанији, упознаћемо га са законима и одредбама, казаћемо му његова права и дужности...", писало је на првој страници првог броја *Српског кола*. Лист је уређивало уредништво Новог Србобрана на чијем челу је био Светозар Прибићевић. У својој првој фази лист је излазио до 1914. године када је почео Први свјетски рат. По завршетку Великог рата у новој држави, *Српско коло* је наставило свој рад у периоду од 1919. до 1929. године.
У овоме вијеку *Српско коло* се по трећи пут нашло пред Србима. Са готово идентичним циљевима, али овога пута у матици, 15. децембра 2015. објављено је *Српско коло* у овом облику. Поред информација посебно оних који се тичу одбране људских права и заштите имовине промовисаћемо талентоване и успјешне земљаке. Подржаваћемо акције које су хуманитарног карактера или које на било који начин помажу обнову и развој крајева у којима живе српски повратници. Бићемо поносни на сваки обновљени или подигнути храм, на свако ново радно мјесто, на сваког доброг студента са нашег камена. Сваки савјет је добродошао и што буде већи број приједлога бићемо сигурнији да смо на добром путу. Остаћемо своји само ако не заборавимо коријене!

СРПСКОКОЛО

Оснивач и издавач: ***Савез Срба из региона***
Главни и одговорни уредник: **Трифко Ћоровић**
Лектор: **Драгана Бокун**
Веб администратор: **Милисав Шапић**
Редакција: **Драгана Бокун, Жељко Ћекић, Драгана Шиповац, Сњежана Станишић и Јелена Рокнић**
Сарадници: **Боро Ркман (Хрватска), Весна Пешић, Драган Башовић, Ратко Бубало, Шпиро Лазиница (правни савјети)**
Адреса: **Отона Жупанчича 14, Нови Београд**
Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**
Мејл: **srpskokolo@ssr. org. rs**
Телефон: **021/6613–600**
Сајт: **www. ssr. org. rs**
Тираж: **13. 000 примјерака**
Дизајн и прелом: **Студио *Хум*, Барајево**
Штампа: **Штампарија *Борба а. д. ,*** Београд
Лист излази посљедњег дана у мјесецу.
Рукописи и фотографије се не враћају.
ISSN 2466-3476

Штампање Српског кола помогла је Покрајинска влада Војводине

НАШИ ЗЕМЉАЦИ ЈОШ УВИЈЕК ЧЕКАЈУ НА СТАТУС НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ

Срби у Словенији коначно уче српски језик у школама

Срби у Словенији се ових дана налазе под медијском пажњом због договора око успостављања допунске наставе на српском језику. Наиме, од школске 2020/2021. године, ученици основних школа у Словенији имаће могућност да похађају допунску наставу српског језика.

Савез Срба Словеније је у контакту са директорима свих основних школа у Словенији спровео иницијативу, са циљем да се идентификују основне школе у којима ће се од сљедеће школске године бесплатно изводити допунска настава српског језика. У оквиру сваке пријављене школе биће формиране двије старосне групе: прва група за ученике од првог до петог разреда и друга група за ученике од шестог до деветог разреда. Настава српског језика биће извођена у форми двочаса (два пута по 45 минута) једном седмично, у току радне седмице.

Накнадно ће бити утврђено којим данима ће се изводити настава у појединачним мјестима/школама. Допунска настава српског језика изводиће се према званичном Програму основног образовања и васпитања у иностранству Министарства просвјете Републике Србије, који обухвата садржаје из три предмета: српски језик, моја отаџбина Србија и култура српског народа.

– Препознали смо да је у овом тренутку људима најважније да својој дјеци омогуће учење српског језика и одмах смо ступили у акцију. Широм Словеније смо направили тимове који помажу родитељима и дјеци да попуне неопходне обрасце и до сада смо прикупили преко 1.100 пријава. До ове наше акције, у посљедњих 25 година, укупно је само двадесетак дјеце похађало наставу српског језика у једној или двије школе у Словенији, а од септембра 2020. број дјеце биће 50 пута већи и настава ће бити организована у преко 50 школа – задовољан је до сада учињеним предсједник Савеза Срба Марко Сладојевић.

СРБИ У СЛОВЕНИЈИ НЕМАЈУ СТАТУС НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ

Према посљедњем званичном попису, који је Република Словенија спровела прије више од 15 година, број изјашњених Срба на подручју ове алпске државе износио је око 40.000. Сада је, тврде представници Савеза Срба Словеније, тај број несумњиво много већи.

Иако Срби у Словенији живе још од 15. вијека, прије свега на подручју тзв. Беле Крајине, немају статус националне мањине. Тај статус у Словенији имају само Италијани и Мађари, док Роми имају посебан статус који им омогућава више финансијских средстава за пројекте. Остали народи имају исти статус као и Срби.

– Наш савез не жели да нагађа или да се бави спекулацијама, већ желимо да, у сарадњи са институцијама Републике Словеније, дођемо до тачних података. Међутим, став нашег савеза је

» Марко Сладојевић

да не кукамо, већ да, док тај статус не буде био уређен на одговарајући начин, урадимо оно што је у нашој моћи и што нам по закону припада. Све досадашње српске организације и тзв. савези су по Закону о основним школама Републике Словеније могли, без икаквих проблема и ограничења, да организују наставу српског језика у Словенији, па нису. За то није био потребан статус националне мањине, нити било шта друго осим да се родитељи и ученици обавјесте да им то право припада по закону и да се организује прикупљање пријава – појашњава за наш портал Сладојевић проблеме српске заједнице у Словенији.

БОГАТА ИСТОРИЈА СРБА И СЛОВЕНАЦА

Историја Срба у Словенији дуга је око 500 година, јер толико постоји српска заједница у Белој Крајини. У том смислу посебно је значајна српска принцеза Катарина Кантакузина Бранковић која, удајом за Улриха Другог, постаје цељска графица. Тада са собом, осим свештеника, доводи 200 православних породица. Један од важних пројеката на којем се ради је изградња музеја у Белој Крајини.

– Због тих историјских чињеница, став нашег савеза је да питање статуса националне мањине српског народа треба рјешавати одвојено од других народа, јер је историја нашег народа у Словенији другачија. Међутим, постоји много ствари које можемо да урадимо без било каквог статуса и чињеница да немамо статус националне мањине не смије да нам, као до сада, буде изговор за сопствену лијеност и неспособност – истиче Марко Сладојевић.

Србија и Словенија имају дугу заједничку историју која је почела још далеко прије уласка у заједничку државу, односну Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 1918. године. Осим тога, постојала је и веома вриједна културна сарадња између ова два јужнословенска народа. Ипак, односи су се закомпликовали ратом деведесетих година прошлога вијека.

– Словенија је дивна земља дивних људи. Наша два народа су се кроз историју значајно помагала, а догађаји из деведесетих година прошлог вијека су само зрно пијеска у свеукупном односу Срба и Словенаца. Да није било Јернеја Копитара, питање је да ли би Вук Караџић успио да наш народни језик учини књижевним. Да није било Даворина Јенка, композитора *Боже правде*, не би било ни наше дивне химне. Да није било Михајла Пупина, данас Блед не би био у Словенији. Да није било Стевана Швабића, који се раме уз раме борио са Рудолфом Мајстером, границе Словеније би данас биле сигурно другачије. Таквих примјера је пуно и ми само треба да наставимо да помажемо једни другима и у будућности, вођени свијетлим примјерима из наше заједничке историје – прича Марко Сладојевић о испреплитању ова два народа.

САВЕЗ ОБЈЕДИЊУЈЕ РАД СРПСКИХ ДРУШТАВА

Савез Срба Словеније настао је у јуну прошле године с циљем да обједини рад постојећих српских друштава, оствари преко потребно јединство те покрене најважније пројекте за српску заједницу. Организован је као савез српских друштава, која су такође правна лица за себе, али у свој рад, на различите начине, укључују и појединце који желе да допринесу добробити српске заједнице у Словенији.

– У Словенији су постојали неки савези, који нити су били активни нити су били репрезентативни. Највећи дио наше заједнице се налазио, а и даље се налази, ван културних друштава. Преко 90 одсто Срба није уопште ни упознато да су у Словенији дјеловали неки савези и друштва. Прије оснивања ССС-а, мање од 10 одсто Срба у Словенији било је организовано по српским друштвима, која се углавном, ако не и искључиво, баве фолклором. Ова културна друштва заиста вриједно раде и фолклор јесте несумњиво важан за одржавање нашег културног и националног идентитета, али није и једини. Осим тога, фолклор привлачи јако мали број људи, јер преко 90 одсто Срба у Словенији, нажалост, није заинтересовано за ту активност. Зато је најважнији задатак нашег савеза био да покрене пројекте који су од значаја за све нас Србе, који живимо у Словенији – истиче Сладојевић и позива све који желе да се укључе у рад овог савеза, да се јаве и да заједно са свим другим народима, на један модеран и позитиван начин, граде заједничко словеначко друштво, не заборављајући своје коријене и традицију.

Портал Савеза Срба Словеније је почео са радом крајем августа 2019. године и већ сада представља јединствену информативну тачку о скоро свим догађајима, који се тичу српске заједнице у Словенији. Како кажу, труде се да буду ажурни и да прикупљају податке од српских друштава из Словеније прије самих догађаја, као и да извијесте како су ти догађаји прошли.

ДУШАН ВЕЛИМИРОВИЋ /СРБИ.ХР

БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ СРБИМА ИЗ ФБИХ

Избјегла и расељена лица која имају имовину у Федерацији БиХ могу да се јаве у неку од канцеларија за пружање бесплатне правне помоћи Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове.

Већина Срба, који су прије рата живјели у Федерацији, немају довољно информација о процесу хармонизације земљишних књига, због чега су многи већ остали без своје имовине.

Позиви за књижење објављују се искључиво у Службеном гласнику и једном дневном листу, а свима који се не јаве у року од 60 дана, имовина се одузима и књижи на Федерацију БиХ, без власника.

С тога је Влада Српске дала сагласност за закључивање Протокола о сарадњи између Републичког секретаријата за расељена лица и миграције и Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове за 2019. годину, којим је регулисано пружање стручне помоћи избјеглим и расељеним лицима у поступку успоставе или замјене земљишне књиге на територији Федерације БиХ.

Тако се сви грађани могу јавити у неку од канцеларија у оквиру подручних јединица РУГИПП-а у Бањалуци (051/456258), Бијељини (055/490910), Зворнику (056/490132), Источном Новом Сарајеву (057/490130), Мркоњић Граду (050/490218) и Невесињу (059/490282).

ПРЕДСЈЕДНИК СРБИЈЕ ОТВОРИО ПОГОН ФАБРИКЕ *ЈУМКО* У ДРВАРУ

ВУЧИЋ: СРБИЈА СЕ БОРИ ЗА БОЉИ ЖИВОТ СРБА У БИХ!

» Влада Србије издвојила је 500.000 евра за отварање погона фабрике *Јумко* у Дрвару која ће да запошљава стотињак радника. Претходно је Србија уплатила 925.000 евра помоћи намијењених за инфраструктурне пројекте у Дрвару.

У присуству предсједника Србије Александра Вучића, који је поручио да ће се Србија борити да Србима у БиХ буде још боље, отворен је погон српске фирме из Врања *Јумко*, која се бави производњом текстила.

Вучић је након боравка у Мркоњић Граду посјетио и Дрвар, гдје је заједно са премијером Републике Српске Радованом Вишковићем, отворио овај погон, а присуствовао је и отварању филијале Комерцијалне банке.

У погону *Јумка* прије неколико недјеља је 80 жена на плаћеној обуци већ почело са производњом, а до краја јануара планирано је да буде запослено још двадесетак радника.

– Хвала вам на дочеку и гостопримству, драги пријатељи. Дошли смо да видимо јесмо ли урадили оно што смо обећали. Обилазак фабрике и званично отварање подружнице банке показује само да желимо да радимо оно што смо вама обећали прије неколико мјесеци и даље ћемо помагати Дрвар – навео је предсједник Вучић на свом Инстаграм профилу.

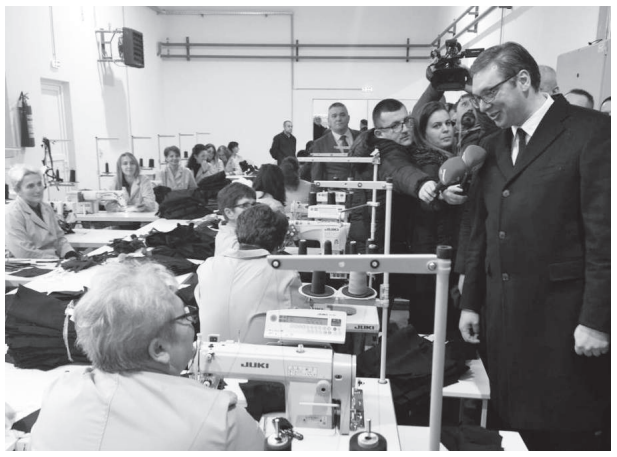

» Александар Вучић у погону фабрике *Јумко* у Дрвару

Он је окупљеним грађанима испред банке захвалио на „дивном дочеку" и поручио да то није крај подршке државе Србије, пошто Србија намјерава да издвоји новац и за Дом здравља у Дрвару, који има много проблема. Подсјетио је да је тој општини већ уплаћен дио помоћи у износу од 925.000 евра, који ће бити искоришћен за инфраструктуру.

– И када живимо у различитим државама ми припадамо једном народу. Увијек смо ту да помогнемо једни другима. На Србију можете да рачунате таман онолико колико ми знамо да је Дрвар уз Србију и колико Дрвар воли Србију. Видимо се ускоро – рекао је Вучић у краћем обраћању окупљенима.

Радован Вишковић, премијер Републике Српске, рекао је током обиласка фабрике да нема ниједне општине у Републици Српској која није добила помоћ Србије.

– Предсједник Вучић је обећао нашим привредницима додатну подршку, грант средства од 45 одсто, за развој нових технологија, запошљавање и нова радна мјеста. Хвала Србији на овој помоћи – рекао је Вишковић.

ВИШЕ ПОСЛА ЗА МАШИНЦЕ У МРКОЊИЋ ГРАДУ

Предсједник Србије Александар Вучић посјетио је претходно Мркоњић Град, гдје га је дочекао Милорад Додик, српски члан Предсједништва Босне и Херцеговине, Жељка Цвијановић, предсједница Републике Српске, Радован Вишковић, премијер Српске, Зоран Тегелтија, предсједавајући Савјета министара, и локални званичници.

Предсједник Вучић је казао да је дошао да донесе помоћ у вриједности од 300.000 евра, за средњу Машинску школу и Гимназију у Мркоњић Граду и најавио њихово опремање најсавременијим рачунарима и ЦНЦ машинама.

– Уложићемо још и направићемо од те школе један репрезентативан објекат да наша дјеца имају будућност – рекао је Вучић.

Он је поручио ученицима да је важно да уче и раде, јер им „ништа с неба неће падати".

– Не морају сви да завршавају факултете, високе школе. Завршите ову школу, а онда на посао, да будете поштени и одговорни грађани РС, а прије свега одговорни према својој породици. Веома сам поносан и хвала на дивној добродошлици. Увијек сам срећан када сам са нашим народом – рекао је предсједник Вучић, и подсјетио да је

његов отац недалеко од овог града, из Чипуљића код Бугојна.

Предсједник Вучић је након разговора са руководством општине и привредницима тог краја, истакао да је договорена конкретна подршка привреди РС, кроз новчане субвенције за приватнике, за набавку опреме и машина.

– Желимо да подстакнемо опстанак народа на својим огњиштима и да помогнемо даљем развоју РС – рекао је Вучић и најавио да ће помоћ добити и сусједне општине, Шипово, Језеро, Рибник, Српски Купрес и Ново Село.

– За мене је најважније да заједно радимо. Хвала Додику и Жељки Цвијановић што разумију колико је важно да очувамо цјелину народа, да увијек будемо заједно – додао је предсједник Вучић.

Током посјете Мркоњић Граду, предсједнику Вучићу је уручена Повеља почасног грађанина са златним симболом те општине, за помоћ и подршку том крају.

Вучић се захвалио на признању представницима Мркоњић Града, али прије свега, како је рекао, грађанима који су га данас дочекали у том граду у Републици Српској.

Милорад Додик је рекао да је Александар Вучић приликом договарања посјете желио да дође управо у Мркоњић Град. Он се захвалио на помоћи коју Србија пружа Републици Српској.

– Очување идентитета је врло важно у овим смутним временима, а чува се тако што смо окупљени око нашег језика, вјере, Српске православне цркве која је омогућила да очувамо идентитет у скоро катастрофалним условима. Ми смо дио једног великог народа, српског народа, ми нисмо никакви босански Срби. Морамо остати јединствени у настојању да, заједно са Србијом, не угрожавајући никог очувамо свој идентитет – рекао је Додик.

Жељка Цвијановић, предсједница Републике Српске, је такође истакла да је посјета Александра Вучића веома значајна за очување јединства и идентитета. Она се захвалила на значајној посјети, као и на подршци и помоћи коју Србија пружа Српској.

» Предсједник Србије Александар Вучић постао почасни грађанин Мркоњић Града

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ

HCIT

Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон:021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit. rs; hcitns@gmail. com;
сајт: www. hcit. rs

Новине у Закону о хрватском држављанству

Наш мејл био је затрпан питањима у вези са примјеном Закона о измјенама и допунама закона о хрватском држављанству, које су ступиле на снагу од 1.1.2020. године. Издвојили смо нека од њих.

- **Рођен сам 1972. године у Србији. У тренутку мога рођења отац је био хрватски држављанин, а мајка држављанка Републике Србије. Да ли могу затражити упис у књиге држављана Републике Хрватске по поријеклу?**

Према члану 5 ставу 2 Закона о измјенама и допунама Закона о хрватском држављанству, у којем је прописано да особе старије од 21 године, чији је један од родитеља у тренутку њиховог рођења хрватски држављанин, могу у року од двије године, од ступања на снагу тога Закона, поднијети захтјев за упис у евиденцију хрватских држављана по поријеклу. Међутим, Министарство унутрашњих послова Републике Хрватске је у свом упутству, које је упутило дипломатским мисијама и конзуларним представништвима Републике Хрватске у свијету, навело да се та законска одредба односи само на особе које су рођене иза 8.10.1991. године. Дакле, ви по том упутству за примјену наведеног Закона немате услове за стјецање хрватског држављанства.

- **Рођен сам у Београду 1977. године. Оба моја родитеља су у тренутку мога рођења били хрватски држављани. Ја сам уписан као држављанин Републике Србије одмах по рођењу. Да ли по, новом Закону о измјенама и допунама Закона о хрватском држављанству, имам право затражити упис у књиге држављана по поријеклу мојих родитеља?**

Чланом 30а став 2. Закона о измјенама и допунама Закона о хрватском држављанству прописано је: „Хрватским држављанином сматра се и особа рођена у периоду од 8.01.1977. до 8.10.1991. године, којој су у тренутку рођења оба родитеља имала хрватско држављанство, али јој је у евиденцији о држављанству уписано друго држављанство, ако у року од двије године од дана ступања на снагу овога Закона поднесе захтјев за утврђивање хрватског држављанства". Дакле, ви имате право на утврђивање хрватског држављанства, ако сте рођени иза 08.01.1977. године, уколико до 31.12.2021. године поднесете захтјев за утврђивање хрватског држављанства.

- **Рођен сам у Книну 1975. године, гдје сам и живио све до 1995. године. Оба моја родитеља су у тренутку мога рођења били држављани БиХ. Да ли ја по новом измијењеном Закону о хрватском држављанству могу добити хрватско држављанство?**

Законом о измјенама и допунама Закона о хрватском држављанству није дошло до суштинске измјене Закона о хрватском држављанству, у којем је у члану 9 тога Закона, за особе које су рођене у Републици Хрватској, а да им нити један од родитеља у тренутку њиховог рођења није био хрватски држављанин, прописано „Особа која је рођена на подручју Републике Хрватске и живи у Републици Хрватској и има одобрен стални боравак, може природењем стећи хрватско држављанство иако не удовољава претпоставкама из чланка 8 тачке 3 и 4". Да бисте као особа која је рођена у Хрватској, чији ниједан родитељ није био држављанин Хрватске, могли поднијети захтјев за добијање хрватског држављанства природењем, ви бисте према цитираној законској одредби морали живјети у Републици Хрватској и добити одобрен стални боравак, те бисте морали добити отпуст од држављанства којег сада имате или доказ да ћете отпуст добити ако будете примљени у хрватско држављанство и под условом да се утврди да поштујете правни поредак Републике Хрватске, да сте подмирили сва доспјела јавна давања и да не постоје сигурносне препреке за ваш пријем у хрватско држављанство.

ПРИПРЕМИО ШПИРО ЛАЗИНИЦА
ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А НОВИ САД

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, *Војвођанских бригада 17, сваког радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртком и од 16 до 20 сати.*

Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици.

О времену рада правног савјетника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215.

ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

ПАТРИЈАРХ ИРИНЕЈ: ЗА СРПСКИ НАРОД НАЈВАЖНИЈЕ ЈЕДИНСТВО, ВЈЕРА У БОГА И ЉУБАВ ПРЕМА ОТАЏБИНИ

Патријарх Српске православне цркве Иринеј изјавио је у Бањалуци да је за српски народ најважније јединство, вјера у бога и љубав према отаџбини.

– Драго ми је што сам и ове године у Бањалуци и Републици Српској да заједнички прославимо Дан републике. Најпотребније нам је заједништво, а Република Српска превладава све тешкоће зато што је стала уз господа Бога – рекао је Иринеј након што је у Цркви Свете Тројице служена доксологија у част његовог доласка.

Додао је да је веома важно и то што су млади људи посвећени богу.

– Република Српска је српска држава, а у нашим срцима куца љубав према српству и Светоме Сави – казао је патријарх, који је званичницима РС и вјерницима пожелио срећан Дан републике.

Владика бањалучки Јефрем изразио је задовољство што је патријарх Иринеј и ове године са српским народом у Републици Српској.

Он је нагласио да је српски народ у Републици Српској „увјерен да није сам и остављен".

БИКОВИЋ: У ЦРНОЈ ГОРИ НЕ БРАНИМО ЦРКВЕНА ЗДАЊА, НЕГО СВОЈ ИНТЕГРИТЕТ, ПРАВО НА ЖИВОТ, БРАНИМО СВОЈ ДУХ

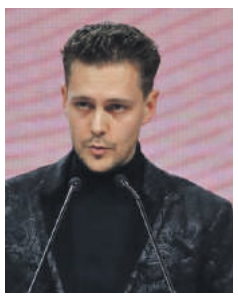

Драмски умјетник из Србије Милош Биковић рекао је да су борци Републике Српске учинили подвиг дајући своје животе за слободу и истину и допринијели васкрсењу цијелог српског народа.

Биковић је истакао да тај подвиг обавезује српски народ на јединство, те данас са Србима из Републике Српске славе не само Срби из Београда, Новог Сада, Вршца, Ниша, него и из Москве, Чикага, Беча, Сиднеја и свих других мјеста у којима живе.

– Бранећи Српску, ви сте бранили српство, а бранећи Косово и Метохију, те Српску цркву у Црној Гори не бранимо црквена здања, него свој интегритет, право на живот, бранимо свој дух – рекао је Биковић обраћајући се гостима у Бањалуци на Свечаној академији поводом обиљежавања Дана Републике.

Он је рекао и да је скупа била историја српског народа, да би се сада тек тако предала и тек тако заборавила.

– Бити Србин никада није било лако, а данас је као никада до сада јасно да се српски народ налази на бранику православља – рекао је Биковић.

Према његовим ријечима, снагу да стоји на бранику православља, српском народу даје дух светосавља, који се осим литургијом његује и културом.

– Када напустимо дух светосавља, ми се гушимо у декаденцији и примитивизму и корупцији. Без тог духа, његованог духовношћу и културом, ми као и да не личимо на Србе. Тај дух није резервисан само за православне Србе, него и за нашу браћу муслимане, католике и Јевреје, као и за све оне који у миру и љубави желе са нама комад неба – рекао је Биковић.

Он је истакао значај одржавања сјећања на живот и рад Светог Саве, који је, као и многи млади данас који одлазе из своје земље у потрази за знањем или материјалним статусом, отишао из Србије у Свету Гору, али се увијек враћао у отачаство, издижући Српску цркву на виши ниво, док јој није обезбиједио и самосталност.

Биковић је напоменуо да данас светосавски дух освјетљава отачаство које Срби носе са собом у свим сеобама и одласцима, да би га сачували и да би му се могли враћати, те обнављати и њега и себе.

– Уграђен је тај дух и у темеље Републике Српске, јер светосавље је упориште нашег идентитета – рекао је Биковић.

Он је напоменуо да Срби расијани по свијету могу да буду велика пријетња за опстанак српског народа, али и његова снага.

– Ако развијемо платформу и омогућимо тим људима да допринесу својој земљи, те да у њима развијемо стваралачки и државотворни дух, управо то може бити наша предност у њиховом одласку. Оно што треба да им пружимо је душевна храна – култура – рекао је Биковић.

РЕПУБЛИКА СРПСКА ПРОСЛАВИЛА 28. РОЂЕНДАН

Српска је синоним слободе

Светом архијерејском литургијом коју је предводио патријарх Иринеј, а потом и свечаним дефилеом и академијом у Бањалуци је обиљежен Дан Републике Српске.

На дефилеу на Тргу Крајине у центру Бањалуке учествовало је више од 2.400 људи. Током дефилеа интониране су химна Републике Србије и Републике Српске.

ДОДИК: СРБИ ИМАЈУ ДВИЈЕ ДРЖАВЕ

Члан Предсједништва БиХ из реда српског народа Милорад Додик је у обраћању током дефилеа подсјетио да се Дан РС прославља 28. пут.

– Ово је датум који смо одабрали 9. јануара 1992. у миру да створимо Републику Српску као израз захтјева, трајног захтјева српског народа за својом државом. Република Српска је данас на понос свих нас стабилна, мирна, посвећена слободи и развоју. Ми Срби у Републици Српској, а и они који су изван РС и Србије знају да нема слободе за српски народ ако немају државу. Зато Срби имају двије државе – Републику Српску и Србију. Ово је наш дан, наша прослава – казао је Додик.

Послије дефилеа, у спортској дворани Борик, одржана је свечана академија под мотом „За сва времена".

У поновном обраћању Додик је изјавио и да је РС слободна, демократска, парламентарна, „али исто тако хришћанска Република", и синоним за слободу и испуњење сна стотина генерација.

– РС је за 28 година постала чињеница и на географској и на политичкој карти свијета. РС има своју територију, своје институције власти и народ који вјерује тој власти, има народ који воли РС, а загледан је у Србију – казао је Додик.

Он је додао да се не смије бјежати од интеграције са Србијом на коју, како је рекао, РС има право.

– Сад нам оспоравају као другим народима да можемо да кажемо да имамо право на наше самоопредјељење. Доћи ће вријеме када ћемо имати то право. А тада ћемо јасно и гласно рећи као данас на Тргу Крајине да смо ми они који хоће мир на овим просторима – рекао је Додик.

БРНАБИЋ: ПОНОСНА НА ПОЛИТИКУ ПОМАГАЊА „НАШЕМ НАРОДУ"

– Честитам вам 28 рођендан ваше и наше Републике Српске – казала је премијерка Србије Ана Брнабић и навела да је РС синоним за стабилност, мир и сигурност.

– У турбулетним временима каква су ова која проживљавамо, дужност политичких лидера је да не сједе скрштених руку већ да без престанка раде за народ и за опште добро – казала је Брнабић.

Додала је да је поносна што уз предсједника Србије Александра Вучића, Влада Србије јавно и, како је навела, без непотребног извињавања проводи политику помагања „нашег народа гдје год он живио".

– Нажалост, свједоци смо и много тога лошег што се дешава у региону. Ту превасходно мислим на однос према Српској православној цркви (СПЦ) и њеним вјерницима у Црној Гори. Према суштинским питањима која се тичу нашег заједничког, српског историјског, културног и вјерског наслијеђа и нашег идентитета – казала је Брнабић, и додала да без обзира на све Србија мора да настави сарадњу са свима у региону.

Подсјетимо, Скупштина Црне Горе усвојила је прије двије седмице, 27. децембра 2019. године, Закон о слободи вјероисповијести који по увјерењу СПЦ, за посљедицу има и то да ће њена и имовина вјерских заједница у тој држави постати државно власништво.

ЦВИЈАНОВИЋ О РАТУ И МИРУ

Предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић је у говору на Свечаној академији рекла да је 9. јануар дан у којем на посебан начин обиљежавамо слободу коју живимо, и подсјетила на жртве оних који су ту слободу одбранили у рату.

– Наша прошлост и будућност налаже нам да увијек идемо спремни да одговоримо на изазове. Многима смета што је Република Српска створена у миру, прије ратних сукоба, што је у рату одбрањена, а након рата очувана и изграђивана. За разлику од Српске, Федерација БиХ је настала у рату, потписивањем Дејтонског мировног споразума. Отуда и оспоравање 9. јануара 1992. као дана рођења Републике, јер тај датум ремети цјелокупан лажни концепт о рату, о страдању, о броју жртава – рекла је предсједница РС.

ОРДЕН ЗА ВУЛИНА

Обиљежавање 9. јануара почело је додјелом награда и признања заслужним појединцима и институцијама у Палати Републике, а међу њима је био и министар одбране Србије Александар Вулин који је одликован Орденом заставе Републике Српске (РС) са златним вијенцем. Вулину је орден додијељен како је речено, за „рад и заслуге у међународној сарадњи и учвршћењу мира, личне резултате и достигнућа, као и за допринос у развоју свеукупних односа између Републике Србије и Републике Српске".

– Признање које сам добио није признање мени, то је признање Србији, признање Србији коју води Александар Вучић, признање Србије и која не оклијева да помогне Републици Српској и свим Србима. Ово је нада да ће се Срби сабрати и да их никада више лажне вође неће свађати – казао је Вулин након што је добио признање.

СВЕТИ СТЕФАН ПРОСЛАВЉЕН И У ЧИКАГУ

У српском Саборном храму Христовог васкрсења у Чикагу је у суботу 11. јануара 2020. године обиљежен Дан Републике Српске и прослављена слава Светог архиђакона Стефана. У сали црквеног дома одржан је банкет на којем је освештан славски колач.

У пригодним бесједама говорило се о времену настанка Републике Српске и борби за њено очување.

Удружење Срба из Републике Српске из Чикага, како је истакао потпредсједник Жељко Живак већ двије деценије, почетком јануара, окупи српску исељеничку заједницу у овом дијелу Америке и заједно се присјете на вријеме и околности у којима је створена Република Српска.

– Удружење не заборавља оне који су се борили за нашу отаџбину. Ратним војним инвалидима, дјеци српских бораца и борцима лошијег материјалног стања свих ових година слали смо помоћ, а ангажовали смо се и у одбрани ухапшених припадника Војске Републике Српске – подсјетио је Живак.

Конзул Републике Србије у Чикагу Милан Варадиновић честитао је празник, а о значају и симболици светковања Светог архиђакона Стефана говорио је старјешина Храма Христовог васкрсења Дарко Спасојевић.

– Оно што вјерни народ гради на љубави, слози и на жртви не може нико да угаси и да заустави. На тим темељима створена је Република Српска – истакао је отац Дарко.

Са скупа у Чикагу послата је и порука подршке борби вјерника Српске православне цркве у Црној Гори на очувању наших светиња.

– Нажалост, православље је под нападом и наша црква је под притиском, осјећамо се лоше и молим се за оне који су стављени пред искушење. Српска је створена да буде мјесто братске слоге и напретка, да буде и остане наша истинска кућа слободе у којој ће бити мјеста за све, рекао је предсједник чикашке црквено-школске општине Илија Шишарица.

С. ДАНЧУО

РОЂЕНДАН СРПСКЕ У ТОРОНТУ

Дан Републике Српске прослављен је у Српском центру Мисисага у Торонту, а на свечаности је прочитано писмо српског члана Предсједништва БиХ Милорада Додика који је српској заједници у Канади захвалио за континуирану подршку Републици Српској, саопштио је амбасадор БиХ у Канади Марко Милисав. Осим великог броја Срба из дијаспоре, свечаности су присуствовали Његово преосвештенство владика канадски Митрофан, амбасадор Србије у Канади Михаило Папазоглу, те бројне званице из пословног и политичког живота Торонта.

ЦВИЈАНОВИЋ: ПОНОСНА САМ ШТО СЕ И У БЕЛГИЈИ ПРОСЛАВЉА ДАН РЕПУБЛИКЕ

У Антверпену у Белгији у организацији Представништва Српске у тој држави први пут је одржана прослава Дана Републике Српске. Прослави Дана Републике присуствовала је предсједница Српске Жељка Цвијановић, министар за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске Златан Клокић, као и бројне званице.

Цвијановићева је истакла да је Република Српска трајна категорија, а да је 9. јануар дан окупљања Срба и у Српској и широм свијета.

У НОВОМ САДУ ОДРЖАНА СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА

Са поносом славимо име Српске

Свечаном академијом одржаном у Новом Саду 8.1.2020. године обиљежени су Дан и крсна слава Републике Српске у организацији Савеза крајишких удружења. Поштоваоци националног јединства и снаге окупили су се четврти пут да заједнички обиљеже рођендан и крсно име Републике Српске. Свечаност су својим присуством увеличали свештеници, шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић, директор Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима Душко Ћутило, кум славе Мирослав Лазендић, историчар Саша Адамовић, редитељ Драгослав Бокан, пјоци, умјетници, представници завичајних удружења и поштоваоци свега српског са обе стране ријеке Дрине.

Почетак Свечане академије обиљежило је ломљење славског колача уз молитве и све православне обичаје обиљежавања славе код српског народа. Услиједиле су химне Републике Српске и Републике Србије у извођењу етнопојца Мише Близанца. Након химни, а потом и одавања почасти жртвама које су свој живот дале за своја огњишта минутом ћутања, скупу се обратила предсједница Савеза крајишких удружења, а уједно организатор и домаћин свечаности Ранка Срдић Милић која је позвала на јединство српског народа.

Савез крајишких удружења може се похвалити сарадњом и узајамношћу са Фондом за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима АП Војводине и у то име присутнима се обратио директор Фонда Душко Ћутило.

– Сарадња Републике Српске и АП Војводине је у протеклих неколико година веома интензивна нарочито послије потписивања споразума о сарадњи 2017. године који је конкретизовао сарадњу у свим областима. У Фонду смо покушали кроз своје активности да продубимо и учврстимо братску сарадњу кроз манифестације које смо организовали и веома сам поносан на сарадњу са Представништвом Републике Српске у Србији са којима организујемо манифестацију Дани Српске у Србији. Организовањем Сајма завичаја жељели смо да повежемо све актере у области привреде, туризма и културе – рекао је Ћутило.

У име Представништва Републике Српске у Србији, установе која на достојанствен начин повезује Републику Српску у свим облицима сарадње са матицом Србијом, присутнима се обратио директор ове установе Млађен Цицовић који је пренио поздраве руководства Републике Српске.

– Волјети Републику Српску и са поносом славити њено име је ствар завичајности и плод лијепих сјећања на дјетињство и младост, али и сјећање на вријеме када се овдје скупљала помоћ за народ и војску који су остварили и очували тај наш понос. Такође, неугасиво је и сјећање на оне који су живот дали за Републику Српску. Волјети Републику Српску је разлог срдачног окупљања на прелима, саборима и оваквим узвишеним скуповима кроз које се изражава искрена љубав и понос нашом Републиком Српском – рекао је Цицовић уз напомену да Република Српска и Република Србија никада нису имале бољу сарадњу.

Скупу се обратио и редитељ Драгослав Бокан који је подсјетио на духовну страну настанка Републике Српске. Историчар Саша Адамовић говорио је о значају датума и историјским околностима у којима је настала РС.

Госте је поздравио и кум славе Мирослав Лазендић. Свечана академија је била обогаћена културно-умјетничким програмом и наступима пјевачких група, пјоаца и гуслара, а на самом крају запјевали су *Звуци Витрогa*.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

» **Мирјана Лалић, Жељко Кукић, Вида Зец, Миленко Мацура, Миодраг Линта, Љубица Његован Вучинић, Велимир Ћеримовић, гуслар Радисав Чејовић, Славољуб Алексић и супруга Жељка, Слободан Реметић и супруга Мира, Драгана Радовић, Славица Клајн, Алек Рачић, Срето Танасић, Гордана Јеж Лалић, Богданка Бајић. Седе: Бранко Зрнић, Перо Тарбук, Рада Новковић, Љубица Михајлила Трглавчник**

Свечана академија Културне заједнице Крајине

На Савском тргу, у Дому ратних војних инвалида, 11.1.2020. Културна заједница Крајине на челу са Жељком Кукићем организовала је свечану академију у част Републике Српске.

Након поздравне ријечи домаћина Жељка Кукића, присутне госте је поздравио потпредсједник КЗК академик проф. др Велимир Ћеримовић.

На свечаној академији присутне је поздравио и Миодраг Линта, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону, који је истакао да се морамо борити против лажног мита о Сребреници и Вуковару којима се Србима жели наметнути етикета геноцидног народа.

Проф. др Слободан Реметић из Академије наука и умјетности Републике Српске се нада да смо са неким заблудама рашчистили и да смо се напокон окренули националним вриједностима.

Да је 9. јануар важан не само за Републику Српску, већ за сав српски народ нагласио је проф. др Срето Танасић из Одбора за стандардизацију српског језика. Он је поручио да је неопходно усвојити Закон о језику којим би се регулисао његов статус, не само у матици него и у дијаспори.

Др Алек Рачић аутор књиге *Здравствене посљедице Нато бомбардовања 1995/1999. године* је истакао да је бомбардовање Републике Српске наставак експеримента бомбардовања Ирака, а посљедице су катастрофалне и данас што потврђује увећан број малигних болести.

Присутне су још поздравили предсједник Коалиције удружења избјеглица из Хрватске Миле Шапић, предсједник ИО Удружења Козарчана у Београду Раде Каралић, док се у име Завичајног удружења Славонаца обратио Перо Тарбук.

У склопу програма наступили су народни гуслар Радисав Чејовић, Вида Зец, Гордана Јеж Лазић, Богданка Бајић и Славица Клајн, као и Бранко Стефановић који је у 95 година дошао да увелича овај скуп. **ДРАГАНА БОКУН**

ЗНАЧАЈНО ОБИЉЕЖАВАЊЕ 9. ЈАНУАРА У ЗЕМЉАМА ГДЈЕ ЖИВЕ СРБИ ИЗ СРПСКЕ

Министар за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске Златан Клокић изјавио је у Штутгарту да је веома значајно обиљежавање Дана Републике 9. јануара у Њемачкој, гдје живи велики број људи поријеклом из Српске.

– Веома је значајно да тамо гдје је доста наших људи обиљежавамо Дан Републике који желимо да истакнемо као један од најважнијих датума у историји Републике Српске – рекао је Клокић за Алтернативну телевизију.

Он је истакао да ће се пред око 400 окупљених обратити посланик Хришћанско-демократске уније Њемачке у Бундестагу Стефан Кауфман и посланик ЦДУ у парламенту регије Баден–Виртемберг Рејмод Хасе, који су прије неколико мјесеци боравили у посјети Републици Српској.

– Тада смо их упознали и о самој структури БиХ и ставовима Републике Српске у односима са другим нивоима власти у БиХ и о европском путу Републике Српске, гдје желимо да сачувамо наше надлежности дефинисане Дејтоном и Уставом Републике Српске – рекао је Клокић.

Он је истакао да је Кауфман редован гост на овој прослави коју традиционално Република Српска обиљежава у Штутгарту, а постигнут је и договор о неким стварима с циљем наставка даље сарадње.

Прослави Дана Републике Српске у Штутгарту присуствује више од 400 људи, међу којима је и потпредсједник Владе Републике Српске Сребренка Голић.

Сљедећа прослава Дана Републике Српске планирана је у Београду, а након тога ће први пут бити обиљежен и у Солуну у Грчкој.

УДРУЖЕЊЕ СТУДЕНАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ОТВОРИЛО КАНЦЕЛАРИЈУ У НОВОМ САДУ

Удружење студената Републике Српске је 22. јануара 2020. године отворило своју канцеларију у просторијама СПЕНС-а у Новом Саду. Свечаном отварању канцеларије присуствовали су градоначелник Новог Сада Милош Вучевић, директор Установе студентско одмаралиште *Београд* Ненад Боровчанин, шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић и директор Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима Душко Ћутило.

– Са овом канцеларијом смо направили велики искорак у самом функционисању удружења, што ће помоћи бољем раду чланова и бољем организовању удружења – истакао је Дејан Пудар предсједник Надзорног одбора Удружења студената Републике Српске.

Идеје Удружења студената Републике Српске поздравио је градоначелник Новог Сада Милош Вучевић и изразио захвалност што су студенти из Републике Српске од свих градова и факултета у Републици Србији одабрали Нови Сад, Српску Атину и европску престоницу културе.

– Мислимо да је чување Републике Српске од националног значаја и за Републику Србију и зато Србија снажно подржава Републику Српску, али подржава и српске општине у Федерацији Босне и Херцеговине гдје су Срби већинско становништво – истакао је Вучевић.

Подршку Удружењу студената Републике Српске изразио је и шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић који је поздравио идеју удружења и пожелио им успјех у раду у функцији доприноса јачању укупних односа Републике Српске и Републике Србије.

Своју захвалност за све што је својим залагањем урадио за Удружење, студенти су на крају свечаног отварања Канцеларије уручили Захвалницу градоначелнику Новог Сада Милошу Вучевићу. **ДРАГАНА ШИПОВАЦ**

» Недавно је код угледне издавачке куће, *Српске књижевне задруге* у Београду, изашло друго, допуњено издање књиге Чедомира Вишњића *Кордунашки процес*. Књига је заснована на богатом архивском градиву, која прича трагичну причу српског народа Кордуна и његове интелигенције у Другом свјетском рату и која говори о техникама преузимања резултата борбе тог народа у корист Комунистичке партије Хрватске. Преносимо кључне дијелове текста, које говоре о темељу службене оптужнице, као и пресуду суда у Горњем Будачком...

Кордунашки процес

Што по знању и вокацији, а што од невоље и невољко, идеолог групе био је Илија Жегарац.

Тиме желимо рећи само то, да су иза њега остале најпрецизније формулације политичких питања.

Типичан примјер односи се на вријеме о којем говоримо: „ЗАВНОХ који је основан у то вријеме служио нам је више за исмјехивање, или боље рећи нисмо вјеровали да ће се он развити у једно чврсто народно тијело... Та наша гледања налазила су потврду у народу... што нам је још више давало подршке. Разговарали смо о свему, о четницима, о Хрватима, о усташама, о комунистима и долазили смо до тешких закључака да ће то све скупа довести до једне тешке трагедије српског народа."

Логично се из таквих размишљања родила жеља да се спознаје објаве, да се народ упозори на опасност, кад се већ ништа више не може учинити.

Идеја на коју су дошли, у готово никаквом маневарском простору, није била лоша; написати летак против КПХ, потписати га четничким именом, али умјесто промашеног ројалистичког пропагандног антикомунизма ставити у њега тачне податке, искористити сопствено познавање ситуације на партизанском подручју и тако остварити максимални ефекат.

На тај су начин, потпуно неравноправну релацију партизани–четници, покушали колико-толико изједначити. Да би обмана била увјерљивија, летак се требао појавити 6. септембра, за двадесети рођендан краља Петра, односно како Вељко каже у истрази, требао је бити растурен по терену 5. увече.

Велики проблем је било и штампање, није се смјело радити на њиховом гештетнеру да се не препозна отисак. То је ријешио Јабучар преко својих плашчанских веза, и летак су штампали четници у Јосипдолу.

У казивању Драгића Бунчића читава акција је овако изгледала: „Некако пред капитулацију Италије Вељко је почео предбацивати немарност и нерад и почео је говорити о потреби летака и давању односно обликовању народног нерасположења и нерасположења појединаца...

Ми смо начинили концепт летка, тј. Илија је дао материјал и оквир, а ја сам разрадио."

Слично у истрази тврди и Душан Балчин који је летак преписивао на машину, „диктирали су ми Драгић Бунчић и Корач Вељко из писаног састава, којег су слагали Жегарац Илија и Драгић Бунчић."

Овај летак је био једини материјални доказ који је на процесу имала оптужба и окривљени су у цијелости признали своју одговорност за његов настанак. Без обзира на своју наглашену патетику, прилагођену претпостављеној публици, без обзира на свој у цјелини мимикрични карактер, он уједно представља једини програмски документ ове заборављене политичке скупине Срба из Хрватске.

Због свега тога, без обзира што је у широким изводима дан у оптужници, као доказ довољан сам по себи, објављујемо цјелокупан текст инкриминисаног летка.

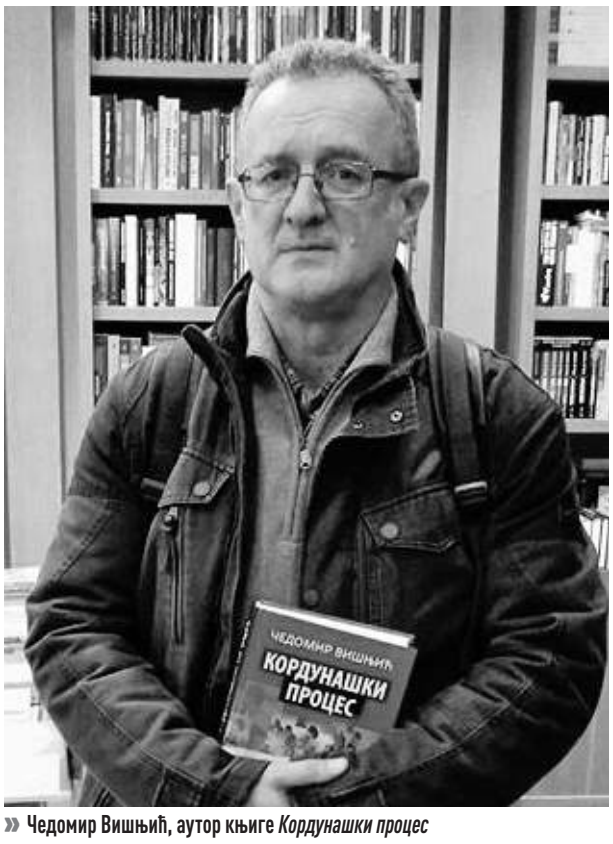

» Чедомир Вишњић, аутор књиге *Кордунашки процес*

ЛЕТАК ГРУПЕ СРПСКИХ ПРЕДСТАВНИКА КОРДУНА ПРОТИВ ПОЛИТИКЕ КОМУНИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ ХРВАТСКЕ ОБЈАВЉЕН СЕПТЕМБРА 1943. ГОДИНЕ

СРБИ ЛИКЕ, КОРДУНА И БАНИЈЕ

У часу наше највеће народне несреће када се усташка авет окомила на све оно што је српско, наш народ вјеран својој славној традицији кренуо је у посљедњу одлучну борбу за спас угроженог народног опстанка. Кренули су путем кога су указивале костурнице и гробови српских јунака и хајдука који су витешки гинули за своје име и своју слободу.

То херојско расположење надахнуто јуначким традицијама српског народа искористили су разни авантуристи и међународни крвници, који су свој џелатски занат усавршили у крвавој Шпанији. Они су нам пришли као браћа, као људи који се жртвују за правду и поштење, док нису стекли наше повјерење, па да би касније преокренули ток борбе онако како то одговара њиховим интересима, а не жељи и расположењу патничког српског народа.

Тако је као резултат борбе у којој су дали своје животе на хиљаде најодабранијих синова Лике, Кордуна и Баније никао ЗАВНОХ као врхунац злочина и преваре, никло политичко тијело које треба да све наше напоре принесе на олтар спаса Хрватског народа и очувања Независне Државе Хрватске. Ваши јуриши, ваше попаљене куће, ваша крв и сузе створили су (З)емаљско (А)нтифашистичко (В)еће (Н)ародног (О)слобођења (Х)рватске, које заузврат и признање треба да збрише име српског народа и да докрајчи Павелићеву накану српског истребљења.

Да ли можеш ти Србине бити задовољан са ЗАВНОХ-ом у коме господаре Назори, разни Шиме, Грегурићи и Филипи. Да ли ти можеш признати својим представништвом ово тијело у којем сједе усташки и домобрански официри, који су лили српску крв по Босни, Лици, Кордуну и Банији.

СРБИ!

Они не могу заступати ваше интересе и бити тумачем расположења и мишљења нашег народа. То не може ни зликовац Ђаница Опачић миљеник крваве комунистичке партије Хрватске и џелат кордунашког робља који је многу кордунашку мајку завио у црно, а много дјеце лишио очинске љубави.

СРБИ!

Погледајте ко вас води. Отворите очи. Не будите слијепи. Ви сте борци комунистичке партије и њеног мештра бравара Тите. Ви водите борбу за бољшевизацију земље у којој ће опет владати Хрвати. Милиони српских жртава и хиљаде палих српских глава преврћу се у гробу када виде што се код нас збива. Кад виде што направише од наше велике и лијепе отаџбине Југославије. Распарчаше је и раскомадаше на десетке народа и народића, комадају и цијепају горе него што су то чинили Нијемци. Нас Србе мисле заувијек одијелити од мајке Србије и дичног Београда. Већ су вам брисали име, забранише вам ваше писмо ћирилицу и вашу химну и присилише вас да се љубите с оним који су нас јуче клали.

Све то није никакво чудо ако знамо да ни у једном вишем форуму Хрватске и на одговорнијем мјесту нема Србина. У централном комитету комунистичке партије Хрватске нема ни једног Србина, у свим окружним комитетима сви су секретари Хрвати. Они су господари и шефови, они жаре и пале, а не команде округа и подручја. Они заповиједају и издају наређења, док сви други, а међу њима и толико развикани народноослободилачки одбори требају само рећи „разумијем" и извршити наређење. Ту је мјесто Хрватима. У ЗАВНОХ-у, АВНОЈ-у, партијским форумима, а теби Србине? Теби је мјесто на бункеру и жици.

БРАЋО И ДРУГОВИ ПАРТИЗАНИ!

Ви заведени и преварени, за кога ви лијете своју крв? Шта чувате? Куће не, јер их немате. Попалише их браћа Хрвати. Мајке и дјецу не, јер их поклаше усташе и домобрани. Имовину не, јер је уништише и опљачкаше. Зашто се онда борите? За слободну и велику Хрватску. Да сачувате хрватски народ од одговорности за злочине учињене над Србима. Борите се да помогнете збрисати заувијек име српско у Лици, Кордуну и Банији. Да ли ћеш то дозволити смјели борче, да се преко партизанског покрета сруши оно што се није могло ни преко усташког. Не смијеш заборавити Србине, да је партизански и усташки покрет Хрватски ослободилачки покрет.

Ко се бори у вашим дивизијама и бригадама Народноослободилачке војске Хрватске. Срби, раја – сиротиња.

Ко командује?

Хрвати, усташки синови и рођаци. Командант Хрватске је Иво Рукавина, рођак гласовитог крвника Јуце Рукавине, комесар Хрватске исто је Хрват. Командант Корпуса опет Хрват, а комесар Корпуса усташко дијете и усташки брат Вецо Хољевац. Гдје су браћа овом омиљеном борцу и „јунаку" са Кордуна?

У борби сте ви Срби. Ви јуришате на бункере. Ви лијете своју крв да би они могли живјети и гозбити се. Размислите већ колико је бораца Хрвата у вашим јединицама. Они или вам командују или тлаче ваше рођене и вољене у позадини и по командама подручја.

Партизани, командири, команданти и комесари који нисте изгубили српски осјећај и љубав према свом патничком народу промислите о томе свему, па ћете доћи до увјерења да сте ви слијепо оружје у рукама наших непријатеља.

Зар не видите да је ваша главна борба усмјерена против четника, дакле против Срба, а само зато да се међусобно што више искрвимо и ослабимо, како би стотине и хиљаде наших невиних жртава остало неосвећено.

СРБИНЕ НЕ ПУЦАЈ НА СРБИНА.

Удри усташу који ти пљачка кућу и немилице коље дјецу и мајке. Не будите сами гробари своје будућности и слободе.

Српске мајке!

Ви највеће патнице и мученице зашто породисте синове да их њаке и малољетне турају на бункере. Зашто породисте кћери да их неудане и невине вуку и развлаче по штабовима, да се наслађују српској младости хрватски зликовци. Мајко! Синови ти изгибоше. Кћери ти пропадоше. Ко ће ти наставити потомство? Тргни се, пробуди се. И ти можеш нешто учинити за спас свога народа и своје отаџбине. Разбиј своју организацију АФЖ преко које се само шири неморал и непоштење у наше фамилије. Истргни се, недај се. И ту ти Хрватице господаре. Оне бришу наше обитељске животе.

СРБИ!

Заборавимо све оно што нас је икада дијелило, пружимо си братску руку и кренимо заједнички напријед. Отргнимо се од оних који нас воде путем пропасти и већ сада траже начина како би изазвали непријатељство и повели борбу са нашим великим Демократским савезницима Енглеском и Америком у име којих је предсједник британске владе Черчил у свом недавном говору отворено изјавио да ће Савезници омогућити повратак нашем Краљу у ослобођену отаџбину. А тај час више није далеко. Савезници су већ ступили на тло Италије.

Одлучна борба је започела и нас Србе не смију више дијелити никакве партије ни сама политичка опредјељења. Обратите се као и Христ на гори Тавору. Дванаести је час. Чујте и примите срцу ову поруку српских патриота. Чујте наш глас са српских планина.

СЛОБОДНЕ СРПСКЕ ПЛАНИНЕ
СРПСКИ ЧЕТНИЦИ

На суђењу једино изненађење била је пресуда Милици Вујичић

Сам ток суђења нема смисла коментарисати, стенограм довољно говори о филтеру кроз који су пропуштени догађаји којима смо се бавили у овој књизи.

Са каквим су расположењем и надама ова шеснаесторица ушли у зграду школе у Горњем Будачком? Илузија свакако нису имали, уосталом зато су се и нашли на оптуженичкој клупи.

» Илија Жегарац на суђењу

КОРАЋ ТРАЖИО МИР ЗА ПОРОДИЦУ

Још у својој првој изјави након хапшења, Вељко је показао да је свјестан околности: „Ја молим другове, ако падне смртна осуда, да ју ја извршим сам пиштољем, али да на моје име, односно име моје породице, не падне љага издаје...”

Трагове воље за живот и вјере да судска форма има нешто од изворног смисла, на самом процесу показали су Илија Жегарац и Љубо Вујичић. Међутим, за њих двојицу било је прекасно, Љубо се био превише уплео у неколико конкретних, инкриминисаних и доказаних радњи, а важност Илијине улоге, тужитељи су добро схватили.

Једина два изненађења у пресуди су временске казне за Драгића Бунчића и Милицу Вујичић. Милица, кад се већ са свим својим политичким функцијама нашла на оптуженичкој клупи, и у оваквом друштву, по важећем вриједносном систему морала је бити стријељана, а формулације Драгића Бунчића биле су изазовно храбре.

Њега је спасила чињеница што крај Вељка и Илије, никако није могао избити у први план, а млад и интелигентан, незаражен дефетизмом, успио је пронаћи рупицу у систему који му је пријетио скидањем главе.

ПОКАЈНИЧКЕ ИЗЈАВЕ ДРАГИЋА БУНЧИЋА

Већ у истрази, 31. маја, он је дао одлучујућу, покајничку изјаву: „Осјећам се кривцем који сам гурнут у провалију стицајем околности и мимо своје властите воље. Друштво и нездрава средина постепено је направила од мене злочинца и не усуђујем се да молим за милост и да апелујем на човјекољубље и толику хуманост. То само ја осјећам са коликом би преданошћу вршио и најтежу дужност, само кад би ми се пружила прилика да то учиним и да јавно узмогнем доказати да је у мени остало још нешто часнога и поштенога, што би ме могло уздигнути из ове заблуде. Човјекољубље поштујем и цијеним и ако ми се оно покаже у тако великој мјери, чврсто сам увјерен и знадем да ћу доживјети свој препород и корисно служити сретној заједници која знаде опраштати и тешким кривицима. ”

Било је то заиста обилато, али промишљено посипање пепелом. То још није било све што је Бунчићу требало да преживи те дане, али је било одлучујућа, дисквалификациона капија.

Милица Вујичић је била лошије среће, о њеном крају смо већ нешто рекли, а у Горњем Будачком, ову младу сељанку, која је у сјећању свих својих ратних другова остала као „згодна удовица”, спасио је Ђаница.

Његово сјећање на два дана је кратко, али рјечито: „Процес је одржан јавно. Сви смо ми извршили директиву ЦК, али ефекат није могао бити онакав какав се очекивао. Видило се да је и пљесак оптужби, и негодовање према оптуженим, намјештено. Народ је послије једноставно шутио, а бранитељ Кошарић, умјесто одбране оптуживао.

Кад је доказни поступак завршен позвани смо Богдан и ја код Хебранга, гдје је био присутан и Крајачић, и ту је одређено каква ће бити пресуда.

КРАЈАЧИЋ ТРАЖИО СМРТНУ КАЗНУ ЗА МИЛИЦУ

Осим петорице осуђених на смрт, Крајачић је тражио смртну казну и за Милицу Вујичић, а ја и Богдан смо се у тој атмосфери једва усудили да изнесемо да су управо за њу докази кривње готово никакви, нашто је Крајачић рекао кратко, „много зна”.

Остале временске казне нијесу биле ни важне, јер за оне увјетно и оне безувјетно, пут је водио у бригаду... ”

Нејасно како и зашто, интервенција за Милицу је ипак успјела.

ПЕТ СМРТНИХ КАЗНИ

На крају, 14. јула 1944. године, устао је Богдан Орешчанин и прочитао сљедећу пресуду: „Корач Вељко, Жегарац Илија, Вујичић Љубо, Момчиловић Милан, Мркић Марко, осуђују се на смрт стријељањем, а Момчиловић Милан и на лишење чина потпоручника НОВ-е.

Бунчић Драгић, осуђује се на казну принудног рада од 4 године и на губитак грађанских и политичких права у трајању од 4 године након издржане казне принудног рада.

Балчин Душан, осуђује се на казну принудног рада од 2 године, и губитак грађанских и политичких права кроз 3 године, након издржане казне принудног рада.

Вујичић Милица, осуђује се на принудни рад у трајању од 3 године, те губитак грађанских и политичких права кроз вријеме од 5 година, након издржавања прве казне.

Напијало Милић, осуђује се на казну принудног рада у трајању од 2 године, те на губитак грађанских и политичких права у истом трајању, након издржавања прве казне. Уједно се лишава чина комесара дивизиона.

Напијало Милан, осуђује се на принудни рад у трајању од 2 године, те на губитак грађанских и политичких права у трајању од 3 године, након издржавања прве казне.

Балчин Јово, осуђује се на 1 годину принудног рада, и то условно.

Мартиновић Љубо осуђује се на 1 годину принудног рада, те на губитак грађанских и политичких права у трајању од 3 године.

Хајдин Даница, Копреница Станко, Милић Стојић, Скорупан Славко, ослобађају се оптужбе.

И то је био крај.

ОПРОШТАЈНА НОЋ

Станко Копреница је касније сину причао да су сви осуђени задњу заједничку ноћ, ону са 14. на 15. јула, провели скупа у ћелији у разговору.

Осуђени на смрт своју су скромну имовину подијелили онима који су требали изаћи, а Вељко Корач је искористио посљедњу прилику за демонстрацију свог песимизма.

„Ми ћемо бити побијени сад, а за вас остале, то је само питање времена”, тако је послије Станко Копреница преносио, у ријетким сјећањима на ове догађаје, опроштајне ријечи свог млађег ратног друга. Од „имовине”, запала га је црна мушкатила Љубе Вујичића.

» Вељко Корач, Љубо Вујичић, Драгић Бунчић

ДР МИЛАН МИЦИЋ ОДРЖАО ТРИБИНУ О УСТАШКИМ ЗЛОЧИНИМА НА КОРДУНУ

Мачекова странка увела је паравојне формације и уклонила ћирилицу

На Савиндан у клубу *Трибина младих* Културног центра Новог Сада одржана је трибина *Усташки злочини на Кордуну 1941. години* аутора и предавача др Милана Мицића.

– На уском географском простору Кордуна током Другог свјетског рата сматра се да је убијено око 6.200 војника, односно партизанских бораца, а да су цивилне жртве износиле између 34.000 и 36.000, од чега су 88 одсто били Срби – рекао је др Мицић.

СРПСКЕ МУКЕ ПОЧИЊУ 1936. ГОДИНЕ

– Односи између Срба и Хрвата на Кордуну посебно постају напети од општинских избора 1936. године. У хрватским општинама, Хрватска сељачка странка на челу са Влатком Мачеком добија већину. На свим мјестима се постављају хрватске заставе, уклањају ћириличне табле, а Мачек инсистира да се у тим општинама не плаћају државни порези. Дакле, оно што ће се десити 1941. године већ се осјећа – истакао је др Мицић.

Хрватска сељачка странка организује паравојне формације, Хрватску грађанску заштиту и Хрватску сељачку заштиту које су практично биле наоружане. Када дође 1941. година из ове двије полувојне организације регрутоваће се усташе.

Оснивањем НДХ и доношењем закона који дискриминишу Србе, Јевреје и Роме априла 1941. године, припрема се обрачун са српским становништвом. Први случај догодио се у ноћи између 27. и 28. априла 1941. године у селу Гудовцу код Бјеловара када је група Усташких емиграната на челу са Еугеном Дидом Кватерником и присталицама Хрватске сељачке странке поубијала око 200 српских сељака.

ЗЛОЧИНИ У ГЛИНИ

Почетком маја 1941. године од стране усташа на челу са емигрантима Иваном Шарићем и Максом Лубурићем почињен је злочин у Благају. Послије одласка Италијана са Кордуна 28. јула, читав простор остаје препуштен Усташкој казненој експедицији на челу са Божидаром Церовским. Глинска црква и Мехино стање су двије тачке гдје се дешавају најтежи злочини. У Глинској цркви злочини су вршени два пута, први пут у ноћи између 28. и 29. јула, и други између 4. и 5. августа. Укупно је страдало 1.200 Срба, а црква је минирана. Мехино стање, односно простор тзв. суве међе која дијели Босну од Кордуна био је друга тачка страдања. Противтенковски ровови заостали од априлског рата усташе су користиле за масовне злочине. Сматра се да је страдало око 4.000 људи, углавном жена, дјеце и стараца.

КОВАЧЕВИЋИ РУКОВОДИЛИ ЗЛОЧИНОМ У СЛУЊУ

У јулу 1941. године на простору Слуња догађа се злочин којим руководе браћа Ковачевић, Жарко, Звонко и Здравко. Страшни злочини изазвали су отпор и организацију српског становништва на Кордуну и Банији.

Успостављен је покрет са циљем самозаштите. Команда за задатком да обједини акције на Кордуну и Банији дјелује до децембра 1941. године када се одваја посебна команда за Банију, а посебна за Кордун.

Децембра 1941. године Усташка казнена експедиција којом је руководио Анте Мошков починила је злочин у српским устаничким селима у коме је страдало 1.600 цивила.

– Током 1942, 1943. и 1944. године Срби на Кордуну налазили су се између наковња и чекића, усташке идеологије која настоји да уништи Србе, с једне и комунистичке идеологије која покушава да искористи жртве за своје политичке, друштвене и остале циљеве, с друге стране. На једном малом простору страховито велика страдања српског становништва – закључио је др Мицић.

БУРНА ИСТОРИЈА ПАРОБРОДА *КОРДУН*

Пароброд *Кордун* је изграђен 1918. године и током свог постојања је имао више имена. Све до 1928. године је носио име *Невесиње*, када се насукао код обала Чилеа. Када је спасен добио је неколико нових имена *Kokuimbe*, *Valparasio* и током рата име *Franka*. Пароброд је под именом *Franka* у току Другог свјетског рата пловио у атланским конвојима, али је добијао и много опасније самосталне задатке. Капетан брода је био Божо Ловричевић (родом са Корчуле). Тако је 1942. године превозио наоружање из САД-а у Индију. Близу Рта добре наде, по дану, огласила се сирена за узбуну. Примјећена је подморница за коју се сматрало да је јапанска. Посада подморнице је планирала да потопи стари југословенски брод, али ...

Franka је на крми имала топ од 90 мм из којег је испаљено више од 30 граната. Истовремено је позвана најближа савезничка војна команда да пошаље у помоћ авионе, па је јапанска подморница уронила у морске дубине и удаљила се. У љето 1943. године капетан Ловричевић је добио задатак да са теретом руде плови из Laurenco Marquesa (сада Kan Fumo) према Монтевидеу, како би брод био својеврстан мамац за њемачке подморнице јер је требао проћи петанестак миља од океанских отока Tristan da Cuha, која су често била база за њемачке гусарске подморнице. Једна од британских подморница је тајно пратила *Franku* и обавјештавала команду о свим дешавањима на рути. Задатак је извршен успјешно.

Franka је пловила и у савезничком конвоју од 250 бродова који су 9. септембра 1943. године упловили у алжирске воде превозећи помоћ америчким и британским трупама. *Franka* је након тога поново била на задацима у Атлантику које је обављала да краја рата. Није било лако пловити у старом броду и борити се у океану против великих валова. Капетан Ловричевић је рекао да се прамац брода стеже као плућно крило и он је за ову појаву у каснијим теоријским радовима предложио назив „дахтање”. То је било посебно опасно када конвој нападају њемачке подморнице. Када су се на броду зачуле експлозије, ложачи из котларнице су настојали напустити радно мјесто бојећи се да ће брод потонути. То се није смјело догодити јер би брод дошао на зачеље конвоја због тога што би због престанка ложења дошло до пада притиска паре у котлу и то би било погубно за брод. Колики је био страх од потапања брода види се по томе што је управник бродског строја Јаков Карабаић (родом из Пунта на Крку) силом задржавао раднике у котларници и тако је спасио брод. Након рата *Franka* је била у лондонској луци, а капетан Ловричевић је заслужан што је у спору између Велике Британије и Југославије овај пароброд припао Југославији. *Franka* је у овом пероду добила име *Кордун* и ушла је у састав *Југоокеаније* из Котора. У новембру 1959. године овај пароброд је продан у Хонгконгу и тамо је завршио свој бурни живот у резалишту за старо гвожђе.

ПЕТАР ЖИВКОВИЋ/ФБ - КОРДУНАШКА ЧИТАНКА

ПРЕНОСИМО ИНТЕРВЈУ МИТРОПОЛИТА АМФИЛОХИЈА КОЈИ ЈЕ ЕКСКЛУЗИВНО ОБЈАВИО *ГЛАС СРПСКЕ*

Буђење народа у Црној Гори допринијело је јединству свеукупног српског рода!

То што се сада дешава у народу у Црној Гори, то је за мене неко живо чудо. Пробудио се народ! Све што је рађено од 1941. године рађено је у страху, на мржњи, на убиствима и злочинима. Наједанпут, народ се ослободио и то је оно што је најважније у овом тренутку.

Овим ријечима Његово високопреосвештенство митрополит црногорско-приморски Амфилохије у ексклузивном интервју за *Глас Српске* описује дешавања у Црној Гори поводом усвајања спорног Закона о слободи вјероисповијести.

– То је закон који повампирује лењинизам и дух лењинистичко-стаљинистичко-титоистичке револуције. Оно што су лењинисти говорили и радили послије револуције, отимајући имовину и храмове, то практично ради данашња власт у Црној Гори, само што они иду још дубље од онога што су код нас радили комунисти послије Другог свјетског рата. Они су тада национализовали задужбине, имања, али нису храмове. Али данас, у 21. вијеку, повампиривати, у име демократије, европских вриједности, једну такву идеологију, како је ја називам богоубилачку и братоубилачку, то се у овом тренутку дешава само у Црној Гори – каже митрополит Амфилохије.

● Синод СПЦ недавно је најавио апелацију Уставном суду Црне Горе поводом спорног закона. Докле се стигло са припремом те апелације?

– Та иницијатива је већ припремљена, односно налази се при крају. За претходну иницијативу се испоставило да је поднијета без сагласности Синода и Епископског савјета СПЦ у Црној Гори. Ми смо затражили да се она повуче и надамо се да ће ова наша иницијатива ускоро бити пред Уставним судом.

● Црногорски премијер Душко Марковић најавио је да ће Митрополији упутити нови позив за дијалог. Да ли сте добили тај позив?

– Добили смо тај позив. Међутим, тај њихов дијалог траје као монолог од 1945. године до данас. Од 2015. године покушавају наводно да успоставе дијалог, али што се тиче СПЦ, то је покушај наметања њиховог схватања. И поводом првог приједлога Закона о вјерским заједницама није било суштинског дијалога, јер један од основних недостатака тог првог и овог новог закона је и то да они лишавају цркву њеног дугогодишњег имена. Ова црква се зове црквом двије хиљаде година, а не вјерском заједницом. Али природно је да се они према цркви понашају онако како су као кумровечки ђаци научили од својих учитеља.

● Да ли комунистичка идеологија доживљава препород на овим просторима?

– Та трагедија је свеукупно присутна у земљама бивше Југославије, али посебно у Црној Гори. То је једина новоникла државица гдје се вратио споменик Јосипу Брозу у Подгорици. Чак говоре да ће да врате и назив Титоград.

● Да ли је случајно да је највећи удар на СПЦ кренуо отуда гдје се налазе највеће светиње – рука Светог Јована Крститеља и честица Часног крста?

– То није случајно, јер Црна Гора је матица наше државности и црквености. Одавде су и Свети Сава и Свети Симеон Мироточиви, а овдје је и први српски храм с почетка 11. вијека. Бог је дао да су одавде и велики светитељи Свети Василије Острошки и Свети Петар Цетињски. Али захваљујући и благодарећи њима и њиховом присуству данас имамо оно што се догађа у Црној Гори. Имамо једно васкрсење народа!

● Неки кажу да је Црна Гора одувијек била најатеистичнија држава?

– Тачно. Међутим, ово што се сада дешава у народу, то је и мени неко чудо живо. Наједанпут, народ се пробудио ослобођен страха, а буђење народа у Црној Гори допринијело је јединству свеукупног српског народа и цркве у Републици Српској, Србији и широм свијета.

● Ви стално позивате на смиривање тензија, али власт у Црној Гори одговара на сасвим други начин?

– Они покушавају да испровоцирају и да васкрсење народа тумаче као политичко. Међутим, ово је заиста пробуђени народ који само брани своје светиње.

● Да ли је Мило Ђукановић очекивао овакав одговор на спорни закон?

– Није очекивао, сигурно. Они су вјероватно рачунали, кад је све кренуло, да ће то трајати дан или два. Међутим, то је толико дубоко, то је биће народа, а као примјер често наводим моју малу куму Уну. Њу је на литији у Подгорици отац држао на раменима, а она је, тада некрштена, у рукама држала икону. Наишао је полицајац који се насмијао кад је видио дијете, а она се окренула и рекла му: „Шта се смијете? Ово је много озбиљна ствар!" Касније сам је крстио и она је сада моје кумче, али тим ријечима је рекла све. Много је озбиљна ситуација, а бојим се да ови на власти то нису схватили.

● На литијама је присутно и по неколико десетина хиљада људи. Може ли власт то тек тако да игнорише?

– Признајем, и ја сам изненађен овом пробуђеношћу народа, од дјетета до старца. Нарочито омладина, која није често улазила у цркву. Многи од њих су и некрштени, а сад смо за Богојављење крстили стотину њих на пливању за Часни крст. Дакле, то је изнад свега једно духовно буђење. Нажалост, власт себе поистовјећује са Црном Гором и понаша се тако да онај ко је против њихових одлука, он је против Црне Горе. То је апсурд! Како Митрополија црногорско-приморска може бити против државе коју је створила?!

● Да ли је ова борба против спорног закона прерасла у једну врсту борбе за српски национални идентитет?

– Апсолутно. Борба за достојанство, идентитет народа, његов бића, душе, за српски, а ако хоћете и црногорски идентитет. Јер ово данас није црногорство, то је монтенегринство.

● Често Вам се приговара што сте га подржали на изборима 1997. године против Момира Булатовића?

– Ја сам тада у Рисну држао молебан и позвао сам народ да изађе на изборе и рекао сам: „Гласајте за кога хоћете, само немојте за атеисту", а он се тада није декларисао као атеиста.

● И народ је препознао њега као вјерника у односу на Момира Булатовића?

– Јесте и зато се каже да сам га ја „устоличио", иако апсолутно нисам позвао народ да гласа за њега. Међутим, он је у то вријеме тражио од мене и да га одведем код патријарха Павла, а нисам могао то да одбијем. Он је као атеиста и неокомуниста дошао овдје у Цетиње да цјелива ћивот Светога Петра, а онда и да ложи бадњак. Међутим, испоставило се да је само водио вјешту политику, да је манипулисао и да је то што је радио чист политички прагматизам. Али, запамтили су му Цетињани да је бадњак наложио наопако.

● Да ли овакво понашање Ђукановића води у сукобе? Видјели смо да је недавно претучен младић у Подгорици?

– Затворили су и 17 људи, Марка Милачића, мајку Милана Кнежевића, чак и они сами, њихови посланици изјављују да су спремни на грађански рат, до те мјере иду.

● Појавиле су се приче да изопштени свештеник Дедеић жели да нову тзв. црногорску православну цркву оснује под окриљем Ватикана. Да ли је то могуће и да ли сте упознати са ставом папе Фрање поводом овог питања?

– Садашњег папу познајем још из Аргентине. Показао се као веома озбиљан и на случају канонизовања Алојзија Степинца, када је основана мјешовита католичко-православна комисија, тако да сам апсолутно увјерен да нема разговора о томе.

● Чини се да су подјеле у православљу никад веће и да је ситуација веома лоша. Како Ви гледате на њих и ко Вам је ближи данас – Цариград или Москва?

– Нашој цркви је најближа Црква Божја, света, саборна и апостолска. Бескрајно поштујемо Цариград, тамо смо рођени, а са друге стране по вјери, језику и крви смо блиски Русима. Цариград је дуго распет и у веома тешкој ситуацији, али онаква поставка око украјинске цркве штети и Цариграду и јединству православља.

● Одлука васељенског патријарха Вартоломеја о давању томоса Украјинској православној цркви изазвала је велике подјеле. Иако је Вама и СПЦ дао пуну подршку, ко гарантује да неће промијенити мишљење у вези са Црном Гором, а видимо и да су омекшали његови ставови у вези са Македонском православном црквом?

– Што се тиче Црне Горе, сигурно неће промијенити став. Што се тиче цркве у Македонији, ту је већ друга прича. Ја се надам, а то је рекао и васељенски патријарх, да без разговора и договора са СПЦ неће то урадити. Ја се надам у Бога, јер ако то уради, без договора, то би тек било катастрофално и за њега и за православну цркву у цјелину. И ово са Украјином је било катастрофално за садашњу и будућу улогу Цариградске патријаршије.

● Како одговарате на тврдње да заступате своје интересе и желите своју цркву?

– Видио сам да су покушали изманипулисати патријарха, Синод и нас овдје, али то су морбидне лажи таблоида и жуте штампе. Идеја о обнови будимљанско-никшићке епархије потекла је одавде, а када сам 2006. предложио да се оснује Епископски савјет, жеља ми је била да имамо веће присуство цркве Христове и српске овдје у Црној Гори, да ту више није само један митрополит.

● Како мислите да ће цијела ова ситуација да се заврши?

– Ако они желе да граде државу на безакоњу, то је њихов проблем. Али овај народ не може да трпи тиране. И ако они не схватају да је ово из народа, да је захтјев дубински, они морају да оду с власти. Ми смо спремни за искрен дијалог, а не на овај начин како они то желе. Црква је настала на дијалогу Бога и човјека, природе, неба и земље са човјеком.

● Могу ли се покајати и промијенити свој став?

– Ја вјерујем у то, али како су кренули, тешко. Без покајања нема спасења и то је сва прича.

● Постоји ли јединство у врху СПЦ?

– Апсолутно, у то нема никакве сумње! Ми смо људи, нисмо партија и имамо различитих мишљења, али око суштинских питања постоји апсолутно јединствен став. То је и примјер Косова, гдје је СПЦ у својим саопштењима увијек заузимала недвосмислен став, а иста ситуација је и што се тиче Црне Горе.

● Да ли је ово у Црној Гори пробни балон, да ли би овакав закон сутра могла предложити власт лажне државе Косово са намјером да отме Пећку патријаршију, Дечане, Грачаницу и остале српске светиње?

– То је сигурно. Они су тамо већ припремили један такав закон. Зато је ово дупли гријех црногорске власти, након што су срамно признали тзв. државу Косово, иако су признали да је 85 одсто народа овдје било против те одлуке.

ГЛАС СРПСКЕ

ЕПИСКОП БУДИМЉАНСКО-НИКШИЋКИ ГОСПОДИН ЈОАНИКИЈЕ ГОСТОВАО У РЕДАКЦИЈИ *СПУТЊИКА*

БОРБА ЈЕ ТЕК ПОЧЕЛА, НЕМА ОДУСТАЈАЊА!

Док из Подгорице стижу различите поруке о одлагању примјене Закона о слободи вјероисповијести којим се отимају српске светиње, владика Јоаникије за *Спутњик* поручује: „Борба је тек почела. Нема одустајања!".

● **Кажете да смо у борби за српске светиње још далеко од тријумфа. Који је главни услов Српске цркве да сједне за преговарачки сто са властима Црне Горе?**

— Наш услов је да се Закон повуче или да се радикално измијени, да се из њега уклоне све дискриминаторне и нецивилизацијске одредбе. У суштини, писан је са злом намјером и као такав је у цјелини неупотребљив, иако у њему има појединих одредби које су потпуно прихватљиве. Међутим, ако је нешто настало са злом вољом, боље је да се уклони, па да се тако уклони и зла воља, па да онда причамо нормално, искрено и отворено. Да кроз дијалог дођемо до најбољег рјешења на обострано задовољство.

● **Чини се да је проблем у томе што они који се тренутно постављају као ваши непријатељи нису у стању да до краја разумију шта народ у Црној Гори заправо тражи. Не разумију суштину те борбе...**

— Очигледно да не разумију, прије свега тајну вјере која има ту силу да се бори са злом, јер вјера располаже и са истином и са Божјом свјетлошћу и милошћу. Ако је вјера гоњена, она заправо јача кроз ту борбу. Нама ово није нешто непознато, али непознато је онима који су ово зло произвели и мисле да се са вјером може трговати. Мисле да је вјера превазиђена ствар и тако се понашају. Интересантно је да су на потпуно другачији начин ријешили питања других вјера у Црној Гори, потпуно у складу са међународним стандардима, а Закон је заправо једна бољшевичко-нацистичко-комунистичка творевина. Ово је формулација једног угледног њемачког професора који га је читао. Да овакав Закон примјене на већинску вјеру, то је просто непојмљиво.

● **О одлучности власти да не попусти говоре репресивне мјере предузете против сопственог народа, привођења људи, сузавац, суспензије са посла... Како успијевате да све држите под контролом, толика маса, а није забиљежен ниједан инцидент на страни која тражи правду?**

— Позвали смо народ на хришћански отпор овом злу, са молитвом и за наше непријатеље, за све људе учеснике у овим нашим великим свечаним скуповима. Организацију на литијама не чинимо само ми, већ сви учесници. Један отац носио је дијете око свог врата, неки полицајац се насмијао тој дјевојчици, а она њему каже: „Чико, немој да се смијеш, ово је много озбиљна ствар". Дакле, од старца до дјетета, сви су прожети једним духом, виде да се дешавају озбиљне, судбинске ствари у Црној Гори, да се Црна Гора пробудила, да је један нови талас вјере и живог духовног наслијеђа запљуснуо наш народ. Али, рано је за било какво славље, ова ће борба трајати дуго. Знамо на који начин се организовала друга страна да нас угрози. Потпуно смо свјесни опасности за нашу вјеру, нарочито за људе који излазе на литије. Вјерујемо у побједу добра, не желимо да у њој буде побједника и побијеђених, желимо да тријумфује добро, правда, истина и братска љубав и слога.

● **Имали смо одлуку власти да полиција не обезбјеђује литије, па је она нагло промијењена, плашите ли се да би некакав намјерно изазван инцидент могао да буде искоришћен да се литије забране?**

— Наша полиција покушала је да избјегне своју обавезу, коју има по закону, њу народ плаћа, финансира цијелу државу. Државне службе морају да раде свој посао, морају да обезбјеђују јавни ред и мир на тако великим скуповима, нарочито ако су оправдани, утемељени на правим, истинским разлозима. Знамо шта све може да се догоди, не дај Боже, ако би се нешто отргло контроли. Сигурно неће бити инцидената са наше стране. То може да се исценира, да неко са друге стране злоупотреби, али шта да радимо. Ми се морамо борити.

● **Оптимиста сте да ће бити разговора. Видите ли представнике власти како долазе на Цетиње или митрополита Амфилохија како улази у зграду владе? И да ли је то симболички битно?**

– Ми смо увијек оптимисти кад нам је најтеже, јер нас кријепи сила наше свете вјере. Како год било, дијалог је неопходан, али ми заступамо искрени, конструктивни, свестрани дијалог о свим кључним питањима, а не да разговарамо о томе на који ће се начин Закон примјењивати. То вам је исто као да вам неко каже — сутра долазим да отмем твоју кућу, али само да се договоримо да ли да ти је отмем силом или да ми је ти добровољно предаш. Не може на такав начин да се разговара са нашим народом. Не може на такав начин да се разговара са старим митрополитом Амфилохијем, који је толико урадио за Црну Гору. Све што је урадио остаће Црној Гори. Она се може поносити оним што су митрополит Амфилохије и наше свештенство урадили, све смо радили за наше потомство, за нашу вјеру, за нашу државу.

● **Када сте се захваљивали на Просвјетиној награди више пута сте рекли — треба нам ваша подршка. Каква вам подршка треба и коме сте се заправо обратили?**

— Најважнија ствар која се догодила је што је овај наш проблем пробудио и наш народ, све Србе у нашој великој, широј отаџбини, али и све хришћане у свијету који су сагледали да се овдје угрожава слобода вјере. Само разумијевање нашег проблема — то је већ велика подршка, а нарочито када се и у другим градовима ван Црне Горе, у Србији, Републици Српској, по дијаспори организују велике свечане литије у одбрану вјере, не само у Црној Гори, већ свуда у свијету. Дубље гледано, видимо да је православље нападнуто на свим меридијанима. Ево прилике да се објединимо сви, да изађемо из свих наших криза, од Украјине до Црне Горе, преко Сирије и других меридијана.

● **Чули смо поруке са Свете Горе, има ли порука из других православних цркава за које ми још не знамо?**

— Добили смо отворену подршку Васељенске патријаршије и од Руске православне цркве, а они нису баш у најбољој комуникацији, али по овом питању су заузеле исти став. Наравно, Руска православна црква, као нама најближа, више пута је показала разумијевање за наш проблем. Много пута су до сада скретали пажњу да овај Закон треба да се донесе уз поштовање Устава Црне Горе и међународно прихваћених стандарда који регулишу ову материју. Такође, смо добили подршку Јерусалимске патријаршије, заправо — добијамо подршку од цијелог православља.

● **Дакле, Ваша порука је — нема одустајања?**

— Борба траје и наставиће се. Уз Божју помоћ ћемо се борити и побједити.

СЕНКА МИЛОШ / СПУТЊИК

РЕКТОР ЦЕТИЊСКЕ БОГОСЛОВИЈЕ ГОСТОВАО НА РАДИО БЕОГРАДУ

Гојко Перовић: Чувајући цркву чувамо Црну Гору

Отац Гојко Перовић, ректор Богословије на Цетињу гостујући на Радио Београду у емисији *Вечерас заједно* оцијенио је да хаос у Црној Гори ником добро не може донијети.

Он је објаснио како је дошло до нереда у Црној Гори.

– На захтјеве цркве да је Закон о слободи вјероисповијести лош и да треба донијети бољи, имате једноумну реакцију црногорских власти, гдје се ни између редова не појављује никакво питање да ли су можда погријешили и да ли 250 хиљада људи на улицама представљају знак да можда није требало да донесу тај Закон. У тако затегнутој ситуацији, потпуно је нормално и природно да се протествује.

Перовић је указао и да се отвара простор, а има и смишљених акција које иду на провокације и заоштравање, како за тему не би имали Закон и мирне црквене литије. Зато је јасан став цркве, а то је да литије буду без икаквих политичких обиљежја.

– Све што иде у прилог стављања Закона у други план, није добро, ни за цркву ни за народ. Јер, ће власт радије да се бави немирима, сукобима и тучама него лошим законом. Отворено тврдим да је властима у Црној Гори драже да има сукоба, јер показују потпуно одсуство жеље за дијалогом – рекао је Перовић. Он је позив на разговор о примјени Закона оцијенио као „непримерену трговину".

– Ми имамо нормалнији, легитимнији захтјев – промијените закон. Хаос у држави ником добро не може донијети – изјавио је Перовић. Он је подсјетио да црква непрекидно позива на миран и молитвен тон литија, али да, каже сама чињеница да је све већи број људи на улици говори да је теже одржати поредак.

– Црква је одговорна за своје литије, међутим, подигло се и друго грађанство и омладина која жели да искаже и друго незадовољство. Тако посљедњих дана имамо бојење зидова у боје српске тробојке, које су истовремено и боје Краљевине Црне Горе. Тробојка није старија од Француске буржоаске револуције, али, ако је и тако, она представља универзалне симболе слободе, братства и једнакости. Те боје су нађене кад смо преносили посмртне остатке краља Николе из Француске у Црну Гору. Дакле, то није ништа против Црне Горе, а јесте буђење свијести код те омладине. И на то имамо једну бесмислену, репресивну реакцију полиције, која сузавцем растјерује омладину. А онда имамо још чуднију сцену да полицијска патрола чува бијели зид – рекао је Перовић примјећујући да много скарадни графити и поруке властима у Црној Гори не сметају.

– До сада није забиљежено да истовремено тргови свих црногорских градова буду пуни и да се све одвија у мирном и молитвеном тону. О томе сам причао и са неким НВО и грађанским активистима – сви дијеле мишљење – да је у питању легитиман грађански протест и то не само вјерника, него и људи који се залажу за то да Црна Гора има нормалне законе. Неко ће рећи ово је борба за цркву, а ја бих томе обавезно додао и борба за Црну Гору – рекао је Перовић и подсјетио да Влада у Црној Гори претходних годину дана није хтјела никакав дијалог.

– Да су наше примједбе неосноване, сигурно бисмо лако разговарали и они би нам лако на то указали. Дакле, они су се нечега плашили. Наше су примједбе итекако основане. Ријеч је о кршењу основних људских права, о једнакости пред судовима, о праву на суђење, о уставној одредби да је забрањено дискриминисање и одредби да су црква и држава раздвојене. Све то овај Закон крши и то је лако и читљиво и ономе који није правник. Имате ових дана и чињеницу из црногорских медија – готово да не постоји правник, који је вољан и способан да такав закон брани – рекао је Перовић.

Он је истакао да правни тим врло брижљиво припрема приговоре уз консултације са највећим стручњацима за правна питања.

– Предсједник Црне Горе је и прије наше иницијативе изричито рекао да се Закон неће повући. Замислите у каквој су ситуацији судије Уставног суда, кад предсједник који би макар требало да ћути сада док се процес не заврши, а о протестима говори да су лудости – рекао је Перовић који се сликовито осврнуо и на питање слоге.

– Домаћице кад спремају славу, по кући рашире брашно и јаја, па дође до несагласја, али увијек се заврши са богатом славском трпезом. Потпуно је нормално да ми који живимо у Црној Гори и тамо дијелимо добро и зло са народом, па и са властима, да можда боље разумијемо ситуацију него било који добронамјерни Србин у Београду. Али ту не може и не смије бити размимоилажења – закључио је Гојко Перовић.

АНА ТОМАШЕВИЋ
РАДИО БЕОГРАД

НИКО НИЈЕ КАЖЊЕН ЗА РАЗАПИЊАЊЕ СРБА НА СТАБЛА У ГОРЊИМ ГРАХОВЉАНИМА

Прије 28 година хрватске „зенге" су у селу Горњи Граховљани разапеле за стабла и ликвидирале из ватреног оружја 18 Срба, а за овај злочин још нико није одговарао, саопштено је из Документационо информационог центра *Веритас*.

Брутално је ликвидирано 16 Срба из Горњих и два из Средњих Граховљана, који који нису хтјели да напусте куће у егзодусу српског становништва са ширег подручја пакрачке општине, надајући се да им нико неће наудити јер никоме нису нанијели зло.

Ријеч је углавном о старијем становништву.

Из *Веритаса* подсјећају да су „зенге", уз псовке и кундачење, спровеле мјештане до шуме недалеко од села гдје су их разапињали и закивали ексерима кроз руке и ноге на дебла дрвећа, а на крају их ликвидирали из ватреног оружја.

Све је то скривен иза једног стабла, посматрао тринаестогодишњи дјечак Слободан Видић, који од страха није могао ни да бјежи, ни да говори.

Опазивши дјечака очевица злочина, убице су се препирале шта урадити са њим, ликвидирати и њега или га повести са собом. Превладало је ово друго, па су га одвели у касарну у Славонској Пожеги.

Из ове касарне га је након неколико мјесеци избавио полицајац из Пакраца Иво Педић, чија је супруга била блиска рођака малог Слободана, и одвео га у своје родно село Јакшић.

Пошто су комшије пријетиле Иви да ће му бацити бомбу у кућу због тога што чува „четничко дериште", Слободана су након пола године поново вратили у пожешку касарну, гдје га је током 1993. године пронашао припадник цивилне полиције Унпрофора Канађанин капетан Д.Б. Николсон.

Канађанин је превео дјечака на српску страну и тада му је он испричао како су ликвидирани његови мјештани. Николсон и Слободан су обишли мјесто злочина, гдје су на деблима стабала нашли забијене ексере и трагове метака, али су тијела нестала.

Увјеривши се да Слободан говори истину, Николсон је наредних неколико мјесеци интензивно трагао са посмртним остацима граховљанских Срба. Један траг је водио у шуму у којој су ликвидирани, а други ка рибњацима у Марином селу код Пакрачке Пољане, гдје је био један од најзлогласнијих логора смрти у рату деведесетих.

Због опструкције и пријетњи са хрватске стране, мјесто укопа ипак није пронашао.

Из *Веритаса* наводе да је капетан Николсон напрасно морао напустити Унпрофор и вратити се у Канаду, одакле је ускоро Србима у Окучане послао много доказног материјала у вези са злочином у Горњим Граховљанима, уз напомену да је исти материјал предао и својој команди.

Без обзира на све то, земни остаци граховљанских Срба до данас нису пронађени.

Слободан је 1994. године погинуо на бихаћком ратишту, па је тако нестао и једини свједок злочина у Горњим Граховљанима, за који до данас нико није одговарао, ни пред домаћим, ни пред међународним судовима.

По званичном попису становништва из 1991. године, у Горњим Граховљанима живјело је 136, у Доњим 188, а у Средњим 43 житеља.

По задњем попису из 2011. године у Горњим Граховљанима било је осморо, у Доњим 33 људи, а у Средњим више није било никога.

ОЗВАНИЧЕН РАД ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА КАЛИНОВЧАНА У СРБИЈИ

Завичајно удружење Калиновчана одржало је 24. јануара 2020. године Скупштину на којој је Спасоје Ђого изабран за предсједника Удружења.

За предсједника скупштине изабран је Миленко Лаловић, секретар Управног одбора је Владо Пурковић, а замјеник Велемир Стојановић. За секретара Надзорног одбора изабран је Бошко Говедарица.

Након Требињаца, Гачана, Невесињаца, Билећана, Љубињаца, Пребиловчана, Мостараца, Фочака, Калиновчани су девето херцеговачко завичајно удружење чије је сједиште у Београду.

138 ГОДИНА ОД ПОЧЕТКА УЛОШКОГ УСТАНКА:

НЕСАЛОМИВИ ДУХ ХЕРЦЕГОВАЧКОГ ВОЈВОДЕ СТОЈАНА КОВАЧЕВИЋА

Херцеговачки устанак против аустроугарске окупације Херцеговине почео је нападом на жандармеријску касарну у Улогу, ноћу између 10. и 11. јануара 1882. године.

Из мноштва разлога који су довели до устанка, посебно треба издвојити народно незадовољство одлукама Земаљске владе у погледу аграрног система. У једном извјештају, жандармеријски капетан Лукић, појаву хајдучије у Источној Херцеговини, довео је у непосредну везу са одлуком Земаљске владе да у гатачком срезу поново заведе систем четвртине и трећине умјесто осмине и седмине, који су заведени 1878. Ово незадовољство изњедрило је Стојана Ковачевића и његову хајдучку чету. Прве окупационе године, Стојан је провео на свом имању у Срђевићима код Гацка. Хајдуковање је почео 1880, да би се, већ наредне године, 31. јула 1881. прославио нападом на аустријску војну пошту у Каменом Брду код Цернице. Његова глава је била уцијењена са 100 дуката. Стојан је уживао велики ауторитет у народу, будући да никада није био у пандурима, нити је ступао у везу са окупаторским режимом.

У Кривошијама, 1881, на своју руку, Стојан је спровео једну устаничку акцију и добио на дар – вјероватно од једног бокељског златара – сабљу и револвер.

21. децембра, Стојан долази у Херцеговину и већ тада, његову чету почињу попуњавати муслимани. Његов заменик у чети постао је Мурат Мадија. Рањеног сина Трипка, Стојан је повјерио на чување Трипку Крвавцу и обојицу их упутио у Црну Гору. У то вријеме, одметнуо се, скупа са 30 људи, пандур Обрен Шаговновић из Билеће, истакавши на чело своје чете стари устанички барјак из 1875.

У првој половини јануара 1882, одметнуло се 39 жандарма, 3 сердара, 4 потсердара, 11 харамбаша и 120 пандура.

Објављивањем Војног закона, који је предвиђао обавезно служење војног рока, пробудила се народна свијест о кобним намјерама окупационе власти, које су неминовно упућивале на убрзање асимилације становништва, да би се, у згодном моменту, спровела и анексија.

Био је то крај српских надања да ће аустроугарска управа у Босни и Херцеговини бити привремена.

Многи Херцеговци, угрожени војним законом, бјежали су у Црну Гору. Преко посланика барона Темела, Аустроугарска је захтијевала строго неутрално црногорско држање спрам збивања у Херцеговини. Према доступним извјештајима, Херцеговачки устанак је почео током ноћи између 10. и 11. јануара 1882, нападом 1.000 људи из Борча и околине на улошку касарну. Силовитим нападом, касарна је убрзо заузета. Пандурски потсердар и устанички вођа из 1875. Перо Тунгуз, имао је одлучујућу улогу у заузимању касарне, али није сигурно да ли је вршио напад на касарну скупа са другим устаницима или је, пак, из касарне – којој је као аустријски потсердар има приступ – дао подршку устаницима.

Православни и муслимани пођоше заједно, како наводе у једном писму, „да се добро искрваве Срби и Турци у латинску крв."

Према телеграмима који су стизали у Генералну команду, видљива је нарочита забринутост војних заповједника због одметања војводе Трипка Вукаловића из Зубаца и најутицајнијег невесињског муслимана Салка Форте из Сопиља, бившег турског узбаше, који су могли покренути велике народне немире у требињском и невесињском срезу. Већ 11. јануара извршен је напад на жандармеријску станицу на Хатељу, у Дабарској висоравни. То је била најзападнија тачка устаничког дјеловања.

У најсложенијој ситуацији, током устанка, налазило се Гацко. Административни центар је био у Метохији (Гацку), а војни у Автовцу. Тежиште одбране је постављено у Автовцу, што се односило на израду шанчева и распоређивање брдских батерија за одбрану града. 16. јануара, војска и жандармерија су напустиле Метохију, у којој је само остао сердар Гргур са својим пандурима. Истог дана, устаници су извршили напад на комуникациони центар у Коритима, а дан касније, на Планику, аустроугарске снаге су претрпјеле значајне губитке. Стојанова чета није мировала: муњевитим нападима, устаници су покидали телеграфске везе између Гацка и Невесиња.

Већ сутрадан, 150–200 билећких устаника (међу којима ваља поменути сердаре Мрдака Лубурића и Николу Вујовића, потсердаре Обрена Шаговновића и Видака Анђелића, те харамбашу Николу Милошевића), почели су устаничка дејства већих размјера у билећком крају. У устаничким операцијама према Коњицу, истицали су се Тунгуз и Форта. Устанак се ширио таквом брзином да је намјесник Далмације, фелдмаршал-лајтнант барон Јовановић, наредио да се жандармеријска служба у потпуности обустави, осим на главној артерији која је везивала Мостар са Далмацијом (Мостар–Метковић).

25. јануара, ликвидирана је жандармеријска станица у Калиновику, а почетком фебруара изведени су неуспјешни напади на Фочу. Стојанов покушај да подигне већи број гатачких Срба на оружје показао се сасвим неуспјешним будући да су гатачки сердар Никола Гргур и војвода Богдан Зимоњић заузели негативан став према устанку и остали лојални аустроугарској управи до слома устанка.

На челу своје летеће чете, почетком фебруара, Стојан је стигао у Гацко и упутио пријетеће писмо котарској области у Метохији, у којем стоји:

„Славној котарској области Гацко

Не знам јеси ли разумио што је било у Тјентишту на касарни у котару фочанском. Био сам с њима 4 чела. Запалио сам им касарну. Они искали у мене вјеру да не горе. Ја сам их на вјеру примио и живот њихов ослободио, пустио их свом господару у Фочу. Мислим на Твој котар до данашњег дана ударити. И ово ти чиним знати, да не речеш и да сам на вјеру ударио, већ да се добро чуваш. Видиш ли црна кукавице каква је вјера у мене, по колико твојих солдата спремам на вјеру у мјесто, а ти моје робиш и мучиш по тавницах. Ја знам да то није од стране цара честитога већ од вас муртата.

Љубезно те поздрављам,

Велики војвода херцеговачки

Стојан Ковачевић

Н.П. Чекам одговора на ово моје писмо. Да чујем ваше мисли."

Стојанове устаничке активности у Гацку највише је ометао Богдан Зимоњић. С једне стране, интереси Богдановог сина Стевана, бившег начелника граховског, нијесу били оствариви на Цетињу због личног сукоба са књажевом Владом. С друге стране, због својег пасивног односа према одметницима и држања гатачког становништва у релативној покорности, поп Богдан је стекао велику наклоност аустроугарских власти, о чему ћемо говорити другом приликом.

Након сусрета са Стојаном, капетан Вуле Аџић је, телеграмом из Жањевице, упутио извјештај књазу Николи у којем стоји: „Стојан ме закуми да вам лично јавим: прво, Стојан каже да не даду ништа радити ови људи: поп Богдан Зимоњић, Никола Гргур, поп Периша Дражљевић и Турчин Мулалија Звиздић или батак. Стојана Ковачевића био је израз страшан који ви се описати не може, вичући што учинисте браћо, Бог ви и свети Јован што ми радњу покваристе и узнемиристе. Имам Бога више себе, имам браћу Ерцеговце, Турке и Ришћане и све ми је то наредно – Божју ви вјеру задајем... имам цијелу намјеру да ударим на Метохију и Автовац – задајем ви Божју вјеру – од тога ме нико не може одвратити јер да ви кажем ко ми смета од домаћијех (наводи иста имена) ако не би оступили од намјера до сад учињених да ћу ш њима поступати као с Аустријанцима."

Ових неколико примјера, недвосмислено показују непоколебљивост Стојановог устаничког духа. Херцеговачки устанак је брзо угушен, првенствено због пасивног држања обреновићевске Србије (чија се власт, Тајном конвенцијом, обавезала да неће чинити ништа што би могло бити у супротности са званичном бечком спољном политиком) и углавном, неутралног држања Црне Горе (која се, скоро сасвим осамљена и притиснута аустроугарским уцјенама морала, изнова и изнова, јавно ограђивати од Стојана и његових устаника.)

Стојанов устанак је пропао, али је устанички дух из 1882. указао на неодрживост Босне и Херцеговине, на назгуснутије херцеговачке противрјечности, које ће се показати као превелик залогај Хабзбуршке монархије, као залогај на којем је Ћесаровина поломила зубе.

Велики Гачанин, Стојан Ковачевић, данас лежи поред Храма Светог Василија Острошког у Никшићу, као највећи херцеговачки јунак тога времена. Са друге стране Храма, лежи Новак Рамов Јововић, као највећи црногорски јунак истог земана. Између та два гроба, на Петровој главици, стоји Храм у којем је требало да почива Краљ и Господар Никола I Петровић Његош.

Петрова главица је несуђена краљева гробница, као што је Никшић несуђена црногорска пријестоница. Но, управо одатле, са Петрове главице, два вјерна српска стражара, Стојан и Новак, неуморно чувају врата Никшића, „гледајући доље на друмове".

РАДЕ ЦРНОГОРАЦ

У СКЕЛАНИМА ОДРЖАН ПАРАСТОС ЗА 305 НАСТРАДАЛИХ СРПСКИХ ЖРТАВА У ОДБРАМБЕНО - ОТАЏБИНСКОМ РАТУ

ЗА СТРАВИЧНЕ ЗЛОЧИНЕ НАД СРБИМА У СКЕЛАНИМА НИКО НИЈЕ ОДГОВАРАО

Шеснаестог јануара 2020. године, навршило се тачно 27 година од злочина над Србима у српском селу Скелани код Сребренице, и околним селима Калиманићи, Кушићи и Ћосићи, када је на звјерски начин убијено 69 цивила и бораца овог краја, њих 165 рањено, а у сребреничке казамате одведено преко 30 цивила. Злочин су починили припадници тзв. Армије РБиХ из Сребренице којима је командовао Насер Орић. Орић је до сада једини кривично гоњен за ове злочине, у склопу процеса у Хашком трибуналу, али је ослобођен одговорности како за овај на подручју Скелана, тако и за све остале злочине које су починиле сребреничке јединице тзв. Армије РБиХ на чијем је челу био. Ни остала тужилаштва у БиХ и у региону, до сада, нису подигла ни једну једину оптужницу за поменута злодјела.

Тог кобног дана, у рану зору, 16. јануара 1993. године, припадници 28. дивизије тзв. Армије РБиХ који су прије тога спалили неколико десетина села, предвођени Насером Орићем напали су Скелане, село на самој граници са Србијом, које само мост на Дрини дијели од Бајине Баште, побили сеоске страже, и наставили са крвавим пиром.

ДВОСТРУКИ АРШИНИ ЗА ИСТА ИЛИ СЛИЧНА (НЕ)ДЈЕЛА

Орићеви џелати убијају, пљачкају, силују, отимају, руше и пале све што је српско. Убијани су старци, жене, дјеца, од којих је најмлађи дјечак Александар Димитријевић имао само пет година, из само једног разлога, зато што су Срби. Шанса да преживи није дата никоме, а они који су покушали прећи Дрину преко моста, или је препливати, изрешетани су митраљеским мецима. Нико, ама баш нико, за овај злочин још увијек није одговарао. Уосталом, као ни за страдање 3.267 цивила и бораца отаџбинског рата регије Бирач и средњег Подриња. Двоструки аршини међународних судова, али и инертност правосудних органа Републике Србије, боле породице страдалих. Нико не спори да су се на тим просторима дешавали злочини над оба народа, само с једном великом разликом. Један злочин, онај у Сребреници је злочин са казном, док је овај други, над српским живљем, још увијек злочин без казне.

Међу жртвама се налази и 15 дјевојака, жена и старица: најмлађа је Митра Ристић (19) из Кушића, а најстарије су Радослава Ковачевић (78) из Стајића и Даринка Митровић (78) из Кушића. Убијено је и осам мушкараца старијих од шездесет година, међу којима је најстарији 78-годишњи Видосав Трифуновић из Скелана. У том нападу, већи број цивила је рањен, док су бјежали пред Орићевим војницима преко Дрине. Међу тим рањеницима је и дванаесторо жена и дјеце, од којих су неки остали тешки инвалиди. Према извјештају МУП-а РС, двије трећине убијених Срба били су цивили, рањено је 165 мјештана, док се од 30 заробљених Срба, половина никада није вратила из сребреничких затвора, гдје су, према исказима свједока, били виђени. Четворо људи се још воде као нестали.

О томе преживјели, и они којима су побијени најближи сродници, не желе да говоре пред микрофоном. Не крију огорчење на међународни суд у Хагу, тужилаштво БиХ. Међутим, сматрају да су правосудни органи Републике Српске и Србије могли предузети и учинити много више него што су урадили, констатујући да ни они из својих надлежности готово ништа нису предузели.

Миле Јањић је Мостар морао напустити 1992. године, а само неколико мјесеци касније био је свједок стравичних догађаја у Скеланима у којима је нашао ново уточиште. Јањић за *Српско коло* каже да је био дежурни тог јутра кад је све почело и да те слике никада неће изблиједити из његовог сјећања. Имао је среће, за разлику од многих, да остане жив, али трауме осјећа и данас. Остао је да живи у Скеланима, а прича нам да је правда спора, али достижна и да се нада да ће доживјети да види како се суди онима што су починили овакав невиђен злочин убијајући све редом.

ПАРАСТОС ПОГИНУЛИМ И ПОЛАГАЊЕ ВИЈЕНАЦА

Свештеници Епархије тузланско-зворничке, испред централног споменика 305 српских жртава, смјештеног на самом улазу у порту Цркве Светих апостола Петра и Павла, служили су парастос. Занимљиво је истаћи да је 1992. године, у борбама у овом крају погинуо и њихов сабрат, парох скелански јереј, Бобан Лазаревић у својој 28 години. У порти нове цркве налази се и његова биста.

Ученици Основне школе *Косша Тодоровић* из Скелана одржали су пригодан рецитал, а затим су се Миодраг Линта, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Народне скупштине Републике Србије и генерал Милан Торбица, савјетник у Министарству рада и борачко-инвалидске заштите у Влади Републике Српске, обратили присутнима којих је ове године било неколико стотина.

Линта и Торбица су након тога положили вијенце на споменик жртвама, као и многобројне делегације из Републике Српске и Србије. Између осталих, породице погинулих, представници политичких партија, удружења, радних организација и многи други.

Прије парастоса у Скеланима представници општине Сребреница, као и локални органи власти и породице погинулих одале су почаст страдалима из Калиманића, Кушића и Ћосића и на њиховим вјечним почивалиштима положили вијенце и цвијеће.

На парастосу у Скеланима, поред поменутих Миодрага Линте и генерала Милана Торбице, били су присутни и начелник општине Сребреница Младен Грујичић, народни посланик СНС из Бајине Баште Младен Лукић, конзул Републике Србије у Бањалуци Драган Протић, Радомир Павловић, директор Националног парка Дрина – Сребреница и многи други.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ГЕНЕРАЛ ТОРБИЦА: ЈАКА СРБИЈА И РС СУ ГАРАНТ ДА НАМ СЕ ИСТОРИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ

У име Владе и Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, скупу се обратио генерал Милан Торбица истичући да је на подручју средњег Подриња и Бирча, једна од регија у БиХ гдје је дошло до најтежих страдања српског цивилног становништва.

– Задња војна формација која је формирана на простору бивше Југославије је била Војска Републике Српске и то 12. маја 1992. године. Све остале војске су формиране раније. Муслиманске снаге, из паравојних формација из 90-те године, прерасле су 31. марта 1992. године у оружане снаге. Ми нисмо изазвали овај рат. Ми смо се бранили, а то показују ови датуми погибија. Кад видите споменике наших непријатеља, то је све 1994. или 1995. година, а код нас све 1992. или 1993. година – Ко је кога онда напао овдје? Само слиједом тих догађаја, ако неко жели истину и ако неко уђе у податке, може лако да види ко је овдје нападнут. Нападнут је српски народ. А зашто је нападнут? Сјетимо се Другог свјетског рата, када је злогласна НДХ рекла „граница на Дрини и на Дунаву". То је остао циљ и овог руководства муслиманског, а Декларација Алије Изетбеговића је исто била на тој основи и зато су први напади на становништво били баш у овом подручју Дрине, да нас одвоје од Србије. На њихову жалост нису успјели. Јесте да смо дали огромне жртве, али и како знате ви старији који сте учествовали овдје, Дрински корпус је посљедњи корпус који је формиран, нажалост. Да је формиран раније, вјероватно би ових злочина било мање – истакао је, у свом говору, генерал Торбица наглашавајући да само јединство Срба с обје стране Дрине, гарантује очување Републике Српске и спречавање нових сукоба на овим просторима.

ЛИНТА: Четврт вијека слушамо безочне лажи бошњачких политичара

Окупљенима се обратио Миодраг Линта предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону, ријечима да је трагична чињеница да је прошло готово 25 година од завршетка рата, а да нико од наредбодаваца и починилаца ових стравичних и свирепих злочина још увијек није кажњен.

– Нама је добро познато да нисмо могли да очекујемо правду у Хашком трибуналу јер се није радило о професионалном и непристрасном суду, радило се о политичком суду чији је циљ био да суди српском народу на основу лажних митова и лажних оптужби. Такође, добро нам је познато да српски народ не може да очекује правду од суда и Тужилаштва Босне и Херцеговине, јер ни то нису непристрасне и професионалне институције него етнички мотивисане институције чији циљ је, такође, као и Хашког трибунала, да оправда лажне и бесмислене тезе против српског народа. Ми, 25 година од завршетка рата, готово свакодневно слушамо безочне лажи, измишљотине бошњачких политичара из Сарајева како су тобоже Србија и српски народ извршили агресију на Босну и Херцеговину, како је тобоже у Сребреници почињен геноцид над муслиманима, како је величанствени Дан Републике Српске 9. јануар наводно почетак, односно увод, у масовне злочине и геноцид над Бошњацима. Све су то разлози и мно-

ги други због чега је важно да српски народ буде јединствен – истако је Линта, да се на сличну причу из Загреба и Приштине, надовезује најновија из Подгорице.

– Српском народу, Србији, Републици Српској, предстоји једна тешка борба коју треба да водимо још јаче и снажније, а то је борба за ширење истине о правим узроцима ратова на простору бивше Југославије. Ево видјели смо недавно само дио докумената које је објавило британско Министарство одбране гдје се јасно види да војска Републике Српске и руководство Републике Српске није имало апсолутно никакав план да освоји Сребреницу, него је то био резултат свирепих злочина снага Насера Орића. Више пута у јавности сам говорио, и овај пут ћу то поновити, да је од изузетне важности да Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије, које по закону има надлежност над простором бивше Југославије, покрене истрагу и подигне оптужнице против свих оних лица за које постоје докази да су починили ратне злочине против ратних заробљеника и цивила. Предстоји нам тешка борба да очувамо Републику Српску, да се вратимо изворном Дејтонском споразуму, да се донесе закон о Уставном суду и да се избаце тројица страних судија, јер је јасно да је Уставни суд Босне и Херцеговине инструмент који испуњава програме бошњачких странака – закључио је Линта.

Богојављење у Српској

Шеснаестогодишњи Вељко Јовановић побједник је традиционалног пливања за Часни крст, које је поводом Богојављења организовано на Требишњици, а на коме је учествовало више од седамдесет такмичара.

Најмлађи учесник Богојављенског пливања на ријеци Требишњици био је једанаестогодишњи Срђан Куртовић. Једина жена која је пливала била је Лоренс Лола Милинић из Швајцарске.

У пливању за Часни крст у Билећи, на Билећком језеру, међу 35 пливача, до крста најприје је стигао Немања Леро.

Петнаестогодишњи Немања Балешевић први је допливао до Часног крста на ријеци Укрини у Дервенти.

Теслићанин Бењамин Мазер први је допливао до Часног крста на ријеци Велика Усора и освојио титулу „Витеза Часног крста".

Бранка Јотановић побједник је пливања за Часни крст на ријеци Врбањи у Котор Варошу, које је бодрило око три хиљаде посјетилаца.

Бојана Тадић је, на свој рођендан, прва допливала до Часног крста у ријеци Уни у Новом Граду.

Градишки полицајац Васо Нежић побједник је богојављенског пливања за Часни крст, које је одржано на ријеци Сави у Градишци.

Слађан Васић из Братунца побједник је пливања за богојављенски Часни крст, које је данас једанаести пут одржано на Дрини код Рајске плаже.

Градимир Миладиновић из Требиња први је стигао до Часног крста пливајући у ријеци Жељезници у Војковићима, општина Источна Илица.

Предраг Лимов, најстарији учесник пливања за Часни крст, побиједио је на овом такмичењу одржаном на ријеци Дрини у Вишеграду.

Синиша Мишић из Милића први је стигао до Часног крста на Зворничком језеру.

Данијел Дрљача први је допливао до Часног крста на ријеци Сани у Приједору и тако постао шестоструки побједник ове богојављенске свечаности.

Бојан Марић из Језера побједник је богојављенског пливања у ријеци Пливи. Дрвени крст у дуборезу до кога се пливало направио је пензионер Рајко Малиновић.

Марко Мишић из Карановца добио је златник као побједник пливања за Часни крст на Орловом језеру у Петрову.

Двадесетдвогодишњи Никола Јокић из Београда побједник је Богојављенског пливања за Часни крст у Брчком, на коме је учествовало 68 такмичара из Републике Српске и Србије.

Милан Којић из Добоја први је допливао до Часног крста на Медвјеђем језеру – Крчмарица и освојио златни дукат.

Учесници богојављенског пливања за Часни крст у Перуначком језеру код Манастира Карно додијелили су позлаћени крст најмлађем учеснику тринаестогодишњем Матији Стјепановићу.

Педесетогодишња Марина Собољева први пут је пливала за Часни крст и побиједила међу 18 такмичара на ријеци Укрини у Палачковцима код Прњавора.

За Часни крст у ријеци Сави у Броду пливало је 22 такмичара, а побиједио је двадесетдвогодишњи Његош Ђукић.

НА ЈЕЗЕРУ ПАЊИК ОКУПИО СЕ РЕКОРДАН БРОЈ УЧЕСНИКА НА БОГОЈАВЉЕНСКОМ ПЛИВАЊУ

За Часни крст у Трпињи први пут побиједила дјевојка

Богојављенско пливање одржано је у Трпињи, а Снежана Бијелић из Вуковара прва је стигла до Часног крста. На језеру Пањик у име православне вјере и крштења Христовог пливало је 53 пливача што је, од када се овај обичај одржава, највећи број учесника. Осим рекордног броја пливача ове године први пут пливала је и крст освојила храбра дјевојка.

– Већ дуги низ година имам жељу да пливам, успјела сам да скупим храброст, а моји пријатељи су ми помогли и дали додатну снагу, наду и вјеру због чега сам одлучила да ове године пливам. Ући у воду и пливати са свим тим људима предиван је и неописив осјећај. Моја вјера и нада су ме мотивисали, када сам видјела све те људе који имају јаку вољу и љубав која на данашњи дан овдје кружи то је оно што ме покреће – рекла је освајачица Часног крста Снежана Бијелић.

Након литургије у Цркви Вазнесења господњег и водоосвећења вјерници су литијом стигли на језеро Пањик. Након благослова јереја Марка Шукунде пароха трпињског у ледену јануарску воду храбро су ускочили сви пливачи.

Вјековну традицију везану за празник Богојављење у Трпињи његује и чува православна омладина, која посљедњих пет година сваког 19. јануара организује пливање у свом селу. Трпињски младићи Часни крст прво су освајали у мјестима Републике Србије и оближњем Дању, међутим данас то чине искључиво у Трпињи.

– Ово ми је дванаеста година како пливам, прије пет година одлучили смо да то чинимо у нашем мјесту и то не планирамо да мијењамо. Драго нам је да расте број пливача и да смо први пут имали једну дјевојку која је и освојила Часни крст. Ово је један од најомиљенијих обичаја православаца, јер ко год је ово гледао имао је жељу да поново дође, а ко год да је пливао то жели да понови. Јако чудан осјећај који не може да се опише ријечима. Не могу да кажем да је лагано, јако је хладна вода, згрче се мишићи и плућа се скупе, али може да се поднесе. Мотивише ме православна вјера и моји коријени – рекао је један од организатора и пливача Урош Наранчић.

Богојављенско пливање, више него било који други обичај, сабире православну омладину из околине Вуковара. Многи у Трпињу долазе из сусједних мјеста како би у име вјере пливали у леденој води. То посебно радује оне који већ деценију уназад редовно учествују, а данас организују и чувају овај обичај у свом родном мјесту.

– Организујемо традиционално пливање за Богојављење које је као што сви знају везано за крштење Христово на ријеци Јордан. Диван је осјећај, мало је хладно, али не смета. Било је година када смо морали да разбијамо лед како би пливали, тако да је ове године много лакше. Наставићемо да пливамо и чувамо ову православну традицију – истиче Љубан Вујанац.

ЈАДРАНКА ЈАЋИМОВИЋ
ИВАН/СРБИ.ХР

НАЈСТАРИЈИ УЧЕСНИК СА 80 ГОДИНА

Међу пливачима био је осамдесетогодишњи Марко Васиљевић који је редовни и најстарији учесник Богојављенског пливања.
– Слиједим нашу омладину, живот ме није мазио, али увијек сам имао своју вјеру и зато не одустајем од овог обичаја. Ово ми је трећи пут да пливам, јако је добар осјећај, није ништа страшно и то треба да проба свако – поручује Васиљевић.

Судар најбржи у Неретви

Први до Часног крста у хладној ријеци Неретви у насељу Ортијеш надомак Мостара допливао је двадесетдвогодишњи Чедомир Сударе из Бањевића који је као награду добио златник.

Богојављенско пливање организовано је по четврти пут, а у трци су учествовала 22 одрасла учесника и седморо дјеце. Пливању је претходила литургија у Храму Светог Стефана деспота и преподобне Евгеније у мјесту Ортијеш. Најбржи до крста међу дјецом био је Денис Жутина из Благаја.

Небојша Домазет први је допливао до Часног крста на језеру Шкрка у Чапљини.

Учествовало је пет пливача међу којима и једна дама, Елена Цветановски.

ОБНОВЉЕН ОБИЧАЈ БОГОЈАВЉЕНСКЕ ЛИТИЈЕ У ВУКОВАРУ

Освештан Богојављенски крст у Вуковару

Обновом и освећењем богојављенског крста обновљен и обичај богојављенске литије у Вуковару.

Прослава Богојављења започела је окупљањем вјерника у Саборном храму Св. оца Николаја на светој литургији коју су служили вуковарски пароси Саша Кузмановић, Миљен Илић и Вукашин Цветојевић. Након литургије организована је литија која се упутила од цркве према обновљеном богојављенском крсту постављеном на обали Дунава који је том приликом и освештан.

– Циља нам је да обнављамо и крстове и храмове, и зграде и куће, ако немамо љубави и ако не будемо човјекољупци по угледу на Господа Бога. Јесте да је данас овај овдје крст подигнут и уздигнут и можемо да кажемо као на празник Возвижења часног крста: „Крст је уздигнут, узнесимо се и ми заједно с њим". Узнесимо наше биће ка Господу, узнесимо и срца наша и душе наше и поправљајмо се на боље. Не одлажимо тај моменат у нашим животима. Нека он буде данас! – истакао је у пригодној бесједи стојећи испред управо освештаног крста први вуковарски парох Саша Кузмановић.

Прота Кузмановић није пропустио прилику да захвали руководству Града Вуковара на његовом труду и доброј вољи да средствима из градског буџета обнови ово српско православно знамење.

– Још једном захваљујем Граду Вуковару, челницима града, што су обновили ово крсно знамење, подигли га. Радујем се будућим пројектима и сарадњи на добробит свих житеља овога васкрсавајућег града. Као што васкрсава град тако васкрсавамо и сви ми који живимо унутар њега. Да васкрсавамо и да се обнављамо – закључио је прота.

Свечаном чину освећења православног крста на Дунаву испред градског руководства присуствовала је и замјеница градоначелника Ивана Мујкић.

Иначе, крст је подигнут још крајем 19. вијека. Сам крст је био висине 255 центиметара, а на њему је било осликано Распеће Христово, док је на постаменту била икона Богојављења тј. Крштења Христовог. У ратном вихору 1991. године крст је оштећен и од њега је остао само постамент са дијеловима ограде око њега.

Обнова и освећење богојављенског крста уједно значи и обнову богојављенске литије која ће од ове године на тај празник бити редовно одржавана, а можда поново заживи и обичај пливања за Часни крст.

СЛАВКО БУБАЛО/СРБИ. ХР

МЛАДЕН ГРУЈИЧИЋ, НАЧЕЛНИК СРЕБРЕНИЦЕ, ГОВОРИ ЗА СРПСКО КОЛО О АКТУЕЛНОЈ СИТУАЦИЈИ У ОВОЈ ОПШТИНИ

Велико је искушење сачувати јединство у Сребреници која је браник српске слободе

Вјековима уназад смо навикли да је узрок многих проблема српска неслога. У општини Сребреница, која је посебно осјетљива у односима између Срба и Бошњака, кандидовањем Младена Грујичића на протеклим локалним изборима Срби су показали да само јединство може да донесе резулате. Захваљујући подршци девет српских политичких странака Грујичић је изабран за предсједника општине.

Рођен је 13. априла 1982. у Сребреници. Дијете је палог борца. Завршио је Технолошки факултет у Зворнику при Универзитету у Источном Сарајеву. По струци професор хемије, осим што је био на челу Општинске организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила РС из Сребренице, прије избора за начелника општине није био политички ангажован.

Прилику за разговор са Младеном Грујичићем имали смо непосредно након парастоса жртвама, код Спомен обиљежја 305 убијених Срба у Скеланима и околини који су у злочинима тзв. Армије БиХ страдали 16. јануара 1993. године.

– Оваква окупљања изазивају емоције јер као што видите на спомен-обиљежју се налазе имена 305 погинулих бораца, стараца, жена и дјеце, не само са подручја Скелана већ и околних села. Непосредно по завршетку рата, почели смо да обиљежавамо сва српска стратишта и да подижемо спомен-обиљежја свима онима који су дали оно што је највриједније, своје животе, и то углавном онима који нису ни носили оружје. Срби су на територији општине Сребреница, у већини случајева гинули на својим кућним праговима, и сва та обиљежја се налазе у српским селима. То показује какав је карактер рата био овдје и ко је овдје кога нападао, мада се упорно жели наметнути теза да је овдје српски народ починио наводни геноцид и да смо ми једини злочинци.

● Нажалост, иако су углавном у селима били старији људи, жене и нејач, нико за њихова страдања није окривљен. Како то тумачите?

– Конкретно на овом примјеру можемо видјети да је овај крај напало 2.500 наоружаних људи. Убице које су дошле са намјером да етнички очисте овај простор, односно да побију све на шта су наишли. Муслимани су убијали у српским селима и стоку, рушили и палили куће, светиње. За све те злочине нико није одговарао иако се именом и презименом зна колико је дјеце, жена, стараца, на најбруталнији начин убијено, а многи од њих су масакрирани. То је један апсурд који погађа Србе, просто нас вријеђа. Свих ових година, иако резултата и неког помака у смислу осуђивања неког ратног злочинца са друге стране нема, ми смо истрајали и истрајавамо да сваки дан указујемо на чињеницу да је овдје страдало српско становништво и то углавном цивили. Само они који су успјели да побјегну пред тим најездама злочинаца су и преживјели. Ми ћемо остати упорни у томе да злочинци одговарају за сва учињена недјела, а чињеница је, према информацијама које долазе до нас ових дана, да и свјетска јавност открива истину шта се дешавало на овим просторима и сигуран сам да ће кривци једног дана бити кажњени због учињених злочина.

ВИСОКА ЦИЈЕНА СРПСКЕ НЕСЛОГЕ

● Та разједињеност је коштала Србе да 20 година на челу општине Сребреница немају свог представника, да немају већину у Скупштини општине. Каква је сад ситуација?

– Плаши ме та наша неслога. Доказали смо прије три године, на посљедњим локалним изборима, када смо се ујединили око једне српске листе, око једног човјека као кандидата за начелника општине, да можемо побједити. И успјели смо у томе. Ми овдје можемо сваке изборе добити уколико постоји јединство и уколико се не појаве они Срби који раде на његовом разбијању из само њима знаних ситносопственичких интереса. Неопходна нам је у томе и помоћ Републике Српске и матице Србије како бисмо искључили такав, по нас, лош сценариј. Данас имамо проблем са одборничком већином. На папиру имамо 12 српских одборника у Скупштини општине, али су се двојица „одметнула", а за већину нам је потребно 11 гласова. Тај глас добијамо тако што морамо чинити неке компромисе, а опет на штету нашег народа.

● Неко од говорника код спомен-обиљежја поменуо је да су муслимани бирали вријеме када ће да спроводе те акције и да су углавном нападали за вријеме вјерских празника.

– Ту је постојала јасна намјера да се уништи српско становништво или да се дефинитивно протјера са ових простора, и тачно је да су углавном бирани датуми када су Срби у кругу породица били опуштени, славили и када нису ни очекивали да их може неко напасти. На Божић, Петровдан, Ђурђевдан, забиљежена су велика страдања српског народа у Сребреници и околини. То је дуговјековни план усмјерен према српском народу од раније, поготово од Другог свјетског рата. Надам се да се неће то више понављати из разлога што и ми сазријевамо као нација, као народ. Нажалост, увијек постоје они који руше то јединство, који због неких својих личних, ситних интереса доводе у питање национални интерес, доводе у питање Сребреницу, а самим тим и Републику Српску.

● Да ли сте, након избора, имали подршку челних људи Српске и Србије?

– До сада сам дефинитивно имао подршку. Мој рад је окарактерисан као изузетно успјешан у ове три године и сматрам да би још један мандат српског начелника допринио да се ситуација у Сребреници, када су у питању Срби, стабилизује. Једноставно да у будућности више немамо изрежиране изборе, као што је то било до сада, када су стизали гласачки листићи у вријеме. Тада су о Сребреници одлучивали људи из дијаспоре и њоме је владала мањина. У Сребреници се налази већинско српско становништво, али увијек смо због тог српског нејединства имали бошњачку власт која је систематски, и прије рата, а и послије рата, наставила да протјерује Србе на један перфидан начин. Тако што нису улагали у путну инфраструктуру, електрификацију, па многи Срби нису могли да се врате у српска села из разлога што нису имали адекватан пут и прилаз свом огњишту које је наравно у току рата порушено и запаљено.

● Четврта година је да сте Ви са Вашим сарадницима на власти. Шта је учињено да се ситуација побољша?

– Много тога смо учинили да вратимо живот у српска села. Наравно, нисмо имали чаробни штапић, осталом након 58 година Сребреница је добила српску власт. Привреда у Сребреници је на завидном нивоу, али не као прије рата. Међутим, и технологија се промијенила, тако да фирме које су некад запошљавале по 1.000 људи, данас запошљавају много мање, а имају исти ефекат. Имамо два рудника који запошљавају значајан број људи. Шест регистрованих малих фирми, од којих су три почеле са радом, а три ће почети ускоро, јер због неких техничких разлога нису почеле раније. Радимо на томе да подигнемо на виши ниво инфраструктуру и да покренемо Бању Губер која нам је изузетан ресурс. Препородили смо језгро општине, обновили фасаде, кровове, изградили спортска игралишта, саобраћајнице, тротоаре, најсавременији вртић. Велику помоћ у томе смо имали од Владе Србије и предсједника Вучића. Ја сам им на томе неизмјерно захвалан, јер без помоћи Србије, ми вјероватно не бисмо имали Сребреницу овакву какву данас имамо.

● Општина Сребреница се и физички наслања на Републику Србију, односно ту се налази граница на Дрини. Многи, од Аустроугара па до данас, ту границу су хтјели ослабити тако што би са ове друге стране било што мање Срба.

– Тачно је да општина Сребреница граничи се са Србијом и то у дужини од преко 80 километара. Мада ми Дрину не видимо као границу која раздваја, већ спаја српски народ на двије обале Дрине, али фактичко стање је такво и ми то не можемо ни избрисати, ни занемарити. Зато је изузетно битно да српска власт сарађује са општинама преко Дрине, а то су Бајина Башта и Љубовија. Ми заиста сада имамо одличну сарадњу и имамо ту срећу да смо једна од три општине на чијој територији се налази национални парк. Са једне стране је Национални парк Тара, а са друге је Национални парк Дрина. Сребреница је изузетно значајна за Републику Српску, али и за Србију. Слободно могу да кажем да се у Сребреници брани Република Српска, али и Србија, јер поучени досадашњим искуствима морамо имати на уму значај њеног геостратегијског положаја. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

СВИ НА ИЗБОРЕ

Младен Грујичић каже да Сребреничани, који из било ког разлога тренутно живе у Србији, имају право и треба да изађу на изборе и гласају за своје представнике.

– Срби су деценијама тјерани из Сребренице на најперфидније начине и они су своје уточиште пронашли у Србији, а сигуран сам да их има бар онолико колико тренутно имамо гласача који живе на територији наше општине. Сви они имају законско право да изваде лична документа у Сребреници, да стекну право гласа и да тим гласом допринесу и промијене нешто у корист свог народа. Са једном добром организацијом и сарадњом са органима власти у Републици Србији, која је, још једном понављам, у великој мјери допринијела да боље живимо у Сребреници, увјерен сам да ће се одазвати овом позиву и да ћемо опет имати српског начелника и већину у општинском парламенту. То је најједноставнији и најјефтинији начин да помогну српском народу у Сребреници. Не треба понављати колико је Сребреница изузетно значајна за Републику Српску, јер из Сребренице је потицало много тога што је утицало у ширим оквирима на негативан однос према српском народу, Републици Српској и Србији.

НЕ СМИЈУ СЕ НЕГИРАТИ ЗЛОЧИНИ НАД СРБИМА

Грујичић је као предсједник Организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила, стално потенцирао, а то ради и данас, да и Срби са подручја Сребренице од свијета очекују да прихвати постојање српских жртава и да утиче да починиоци злочина одговарају.

– Сребреница је град који се и у свијету препознаје по наводном српском геноциду. То је наметнута прича и пашће кад-тад. Ни један Србин и већина Бошњака који овдје живе не вјерују у хашку фарсу. Бошњаке који говоре о томе да геноцида није било, проглашавају чак лудима..."– изјавио је, једном приликом, Младен Грујичић, док су му Бошњаци те изјаве узели за зло, тврдећи да негира постојање „геноцида у Сребреници".

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонизационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100. 000 људи. Основну колонистичку масу чинили су српски ратни ветерани – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски оптанти из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаши. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајура бивших велепосједа или на ободима старосједелачких насеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђева које су уочи Другог свјетског рата имале 4. 500–5. 000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

11.

» Храм преподобне мати Параскеве у Банатском Двору изграђен је 2000. године

Банатски Душановац

Посјед Алтруистичке банке у Рогендорфу, насељу поред мађарског села Банатски Двор, био је колонизациони објекат који се просторно наслањао на сусједни велики посјед Андрије Чекоњића. Кроз Рогендорф је пролазила ускотрачна пруга Велики Бечкерек – Жомбољ што је олакшавало долазак колониста. У пролеће 1921. године у Рогендорф су дошли колонисти из Херцеговине, из требињског среза (Требиње, Билећа), а у јесен 1921. године из Босне, из среза Гламоч, из околине Дрвара и Гламоча. Насељеници из Босне који су у Рогендорф стигли октобра 1921. надјељени су подводнијим земљиштем и земљом лошијег квалитета, јер је боља земља већ била подијељена. До краја 1923. године у Рогендорф је насељено 98 породица, од чега 41 са статусом добровољца и 58 са статусом колониста. Како је изгледао долазак колониста у Рогендорф описао је добровољац Вучен Бајић, из Мокоронога, код Дрвара у свом дневнику:

„25. октобра 1921. године добио сам рјешење Министарства војске Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца о додјели добровољачке земље у селу Рогендорфу, сада Банатском Двору, гдје сам са женом Бојом и ћерком Видом од годину дана, у наручју населио. Тачно на Бадње вече 6. јануара 1923. године, када је цична зима стегла, а ја ни куће, ни кућишта."

СВЈЕДОЧЕЊЕ ЈЕФТЕ КНЕЖЕВИЋА

Слику доласка колониста у Рогендорф 1921. године допуњује и свједочење Јефте Кнежевића, сина добровољца Јована Кнежевића из Видовог Села, код Дрвара, тада 11-годишњака, који је са колонистом Николом Алексићем из Мокронога, код Дрвара, препјешачио раздаљину од Великог Бечкерека до Рогендорфа (25 км) тјерајући стоку коју су колонистичке породице допремиле из Босне. „Мали, када дођемо до оних топола стигли смо", рекао је тада Никола Алексић 11 –годишњем Јефти Кнежевићу. Вијест о доласку колониста у Рогендорф донијеле су и великобечкеречке новине Банатски гласник 28. децембра 1922. године када су пренијеле вијести о посјети делегације из Билеће (Јевто Попара, Благоје Милошевић и Мустафа Арнаутовић) „својим земљацима добровољцима насељеним у Рогендорфу". Већ 1924. године насељеници у Банатском Двору формирали су своју аграрну заједницу као форму економско-кредитног организовања прије свега да би почели са градњом кућа.

Аграрна заједница, коју су формирали колонисти насељени на велепосједу Алтруистичке банке у Банатском Двору, 27. јануара 1925. године истицала је у својој молби Савезу аграрних заједница за Банат да „три године чланови аграрне заједнице живе по шталама и шупама", а 7. априла 1930. године, дакле 9–10 година од почетка колонизације да „већим дијелом у шупама и данас станујемо." Још 21. маја 1934. године на бившем имању Алтрустичке банке, у колонији Банатски Душановац „један број колониста живио је у зградама које се руше". Милан Деретић, син добровољца Видака Деретића, из Ораховца, код Требиња свједочио је о животу колониста у „Биво-шупама" на имању Алтруистичке банке у Банатском Двору:

„Пет година на Биво-шупама породица Видакова је провела. Краву – хранитељицу је имала, па није била гладна. Поред тога отац је рукат човјек био; знао је да зида, да грађу теше и столарију да прави. Из шуме између Двора и Честерега дрво је доносио и свашта за кућу правио. Ту на Биво- шупама и други су добровољци били. Ту су Раде и Митар Вучуревић живјели који су прасе могли да поједу, па Дида Краварушић (добровољац из Карловца, код Гламоча, Марко Краварушић) који је говорио: „Божић дође, а ја трупца немам".

Дио колониста узимао је у закуп станове код мјештана Банатског Двора. Насељени колонисти 27. јануара 1925. године тражили су дозволу од Министарства шума и руда за сјечу 1.600 метара кубних дрвета (20 метара кубних по кући) на подручју шумске управе Дрвар и Шипово наводећи да „већ три године живе у шупама и шталама", али је надлежно министарство њихов захтјев одбило. 6. јула 1925. године надјељене су 74 поткућнице колониста, а у јесен 1927. године премјерене су поткућнице у новом насељу, док је 18. фебруара 1928. године експропирисано 79 поткућница, али је још 47 добровољаца и колониста тражило плацеве за зидање кућа. Градња кућа у колонији почела је 1928. године. Највећи дио колониста током 1928. године куће је подигао до крова, и градња је настављена 1929. године.

ПРВЕ КУЋЕ У СЕЛУ ПОДИГНУТЕ 1928. ГОДИНЕ

Прве куће у селу су 1928. године изградили колонисти из Босне, Вучен Милаковић, Симо Кесић и Никола Алексић. Пошто су куће биле усамљене у улици, те прве куће називане су међу колонистима „три кере". Године 1930. 106 колониста је било надјељено поткућницама у новом насељу, а већина њих је била под притиском да се до 1. маја 1930. године исели из „штала и Бивоље шупе" јер је заступник Алтруистичке банке Јакоб Лох продавао зграде у којима су до тада живјели. Временске непогоде 1931. и 1932. године зауставили су градњу новог насеља и нанијели штету тек сграђеним кућама. Вучен Бајић, предсједник Прве аграрне заједнице 21. маја 1934. године извијестио је Савез аграрних заједница за Банат да „један број колониста се налази у зградама које се руше, а један број је озидао куће и покрио. „Са 11. фебруаром 1935. године у колонији је било изграђено 74 куће, али било је досељеника који ни 1937. године нису имали сграђену кућу. Неки од колониста рјешавали су стамбени проблем куповином кућа од старосједилаца Мађара. Дио кућа грађених у периоду 1928–1930. године већ 1940. године био је склон паду. Тако су удовица Даница Колаковић, из Ковачина, код Требиња, и колониста Марко Гверо из Озића, код Гламоча, 1940. године тражили зајам за „поправку кућа које су склоне паду услијед лошег набоја."

Колонија Банатски Душановац на посједу Алтруистичке банке из Будимпеште била је изложена расељавању из два разлога. Први је била неквалитетна и подводна земља којом су колонисти надјељени тако да су се колонисти из ове колоније кретали ка другим колонијама у Банату и ван њега (Горња Мужља, Горњак, код Вуковара). Досељеницима у колонији Банатски Душановац 1921–1922. године издјељене су подводне и неквалитетне парцеле земљишта, јер је земља на посједу Алтруистичке банке у Банатском Двору била 4. и 5. класе, тј. у атару је било 50 к.ј. мочваре и 200 к.ј. неплодне земље. Дио колониста из Босне који није могао да користи тако лошу земљу (7 добровољаца из околине Дрвара) зато је у периоду 1922–1926. године радио на истовару вагона у фабрици шећера у Великом Бечкереку.

ДНЕВНИЦА У ШЕЋЕРАНИ – 32 ДИНАРА

Посредством Чеха Хелера, из шећеране у Великом Бечкереку, са зарадом од 32 динара на дан насељеници из Босне су за зарађени новац куповали пољопривредне справе и вучну стоку. Из Банатског Двора радници би зими суботом путовали до Великог Бечкерека возом, а у периоду прољеће– јесен ишли би пјешке до посла. Године 1925. у атару Банатског Двора установљено је постојање 85 ненадјељених или напуштених парцела, тако да су инжињери Жупанијског аграрног уреда Љ. Мађаров и Д. Вујић извршили замјену парцела и надијелили насељеницима квалитетније земљиште. Изражени сукоб колониста са заступником Алтруистичке банке Јакобом Лохом такође је утицао на одустајање од сеобе у ову колонију. Августа 1928. године Алтруистичкој банци додијељен је дио земљишта претходно надијељен колонистима што је изазвало „велико узнемирење насељеника", поготово што је Алтруистичка банка и 2. априла 1929. године добила дозволу да прода 1.989 к.ј. земљишта пошто је „она неподесна за колонизацију". Вучен Бајић, предсједник аграрне заједнице у Банатском Душановцу, 7. априла 1930. године изнио је мишљење насељеника у Банатском Душановцу да „заступник велепосједника Јакоб Лох на све могуће начине ради да нас расели, јер од 293 компетенције остало је једва 112." Предсједник општине Банатски Душановац Вучен Бајић жалио се Савезу аграрних заједница за Банат 7. априла 1930. године да „заступник велепосједника Ј. Лох, продаје зграде Швабама и Мађарима из околних општина по дупло мањој цијени од оне коју дају колонисти. Из општине Масторт купили су бивши дворац грофа Рогендорфа, као и већи дио зграда које руше и доносе у своје мјесто 40–50 км."

У периоду 1934–1936. године на захтјев Вучена Бајића предсједника општине Банатски Душановац Министарство пољопривреде надијелило је услијед подводног земљишта додатак насељеним добровољцима од по 4 к. ј, а колонистима допуну земљишта до надјељене добровољачке компетенције (8 к.ј. 1100 кв.хв.) Тада је надјељено земљиштем 35 насељених добровољаца. Аграрне власти 23. октобра 1936. године експропирисале су земљиште у општини Банатски Душановац за 103 аграрна субјекта чиме је процес стабилизације земљишног посједа у овој колонији ушао у завршну фазу.

ХЕРЦЕГОВАЦ ПОСТАО ПОВЈЕРЕНИК ОПШТИНЕ

Упркос сиромаштву и малобројности досељеника колонисти су се врло брзо по досељавању изборили да постану засебна политичка општина. Повјереник колоније био је колониста из Сливнице, код Требиња, Никола Сврдлановић, који је за вријеме Првог свјетског рата службовао у амбасади Краљевине Србије у Петровграду код амбасадора Мирослава Спалајковића. Први помен политичке општине Банатски Душановац је 30. јануар 1925. године, а њен први предсједник био је повјереник Никола Сврдлановић. Општина Банатски Душановац је са свих страна била окружена мањинским становништвом и поред значајних веза које је имао први њен предсједник Н.Сврдлановић то је свакако био одлучујући чинилац за њено оснивање.

Године 1936. општина Банатски Душановац имала је 962 становника од чега је било 445 Срба или 46, 2% (298 Мађара, 144 Бугара, 71 Њемца). У општини Словенска већина је добијена збрајањем колониста Срба и Бугара – католика старосједилаца (14, 9%). Од 18 одборника 1934. године Срби су давали 6, а Бугари 4, а 1937. године од пет чланова општинске управе тројица су били Срби, а двојица Бугари. Сусједна општина Банатски Двор имала је 893 становника 1936. године и то 636 Мађара и 256 Њемаца. У обе општине живјело је 1936. године 1.255 становника мађарске и њемачке националности или 67, 6% од укупног броја становника, а 1939. године у Банатском Душановцу живјело је 460 становника српске националности. Словенска већина у општини Банатски Душановац изведена је одговарајућом деобом становника мађарске и њемачке националности на двије општине и додавањем насељеним Србима старосједилаца Бугаре –католике који нису имали ни националне, ни вјерске, ни културолошке везе са досељеним српским становништвом. Двије физички блиске општине биле су финансијски одвојене, али су у административном погледу биле једно. Биљежник у обе општине 1936. године био је Њемац Јулије Кугл. Дугогодишњи предсједник општине Банатски Душановац био је колониста из Мокронога, код Дрвара, Вучен Бајић.

ШКОЛА ПОДИГНУТА 1937. ГОДИНЕ

Један од основних проблема насељених колониста била је изградња школске зграде. „На колонији Банатски Душановац школа се налази привремено у једној страћари коју власник намјерава да руши. На велепосједу Алтруистичке банке постоји врло погодна зграда за школу и стан за учитеља, али општина нема финансијских средстава да је откупи," извијестио је начелник среза великобечкеречког 18. марта 1930. године Дунавску бановину у Новом Саду. Техничко одјељење Дунавске бановине тек три године касније, 22. јуна 1933. године, одобрило је куповину зграде старог велепосједничког млина, а 19. септембра 1934. године одобрен је избор земљишта за градњу школе. За градњу школске зграде са двије учионице, станом за учитеља, са купатилом за десет тушева и двије каде укупне вриједности 290.000 динара. Године 1937. седам година након што је начелник среза великобечкеречког указао на потребу градње школске зграде у колонији, колонија Банатски Душановац добила је нову школску зграду.

О духовним и вјерским потребама колониста насељених у Банатском Душановцу водио је рачуна свештеник из сусједног села Бегеј Светог Ђурђа Бранко Петровић, а 30-тих година 20. вијека „направљен је један молитвени кутак у једној учионици" у колонији.

НАСТАВИЋЕ СЕ...

ИШЧЕЗАВА И ПОСЉЕДЊА НАДА ДА ЋЕ ПОЧИНИОЦИ ЗЛОДЈЕЛА БИТИ КАЖЊЕНИ

СЈЕЋАЊЕ НА СРПСКЕ ЖРТВЕ СТРАДАЛЕ У ЗЛОЧИНАЧКОЈ АКЦИЈИ *МАСЛЕНИЦА 93*

Неколико десетина присутних, углавном Крајишника, у организацији Удружења породица несталих и погинулих *Суза*, присуствовало је 22. јануара 2020. године у Цркви Светог Марка у Београду, парастосу служеном за 348 српских жртава погинулих у злочиначкој акцији *Масленица 93*, међу којима 35 жена и троје дјеце млађе од 12 година. Њих су припадници Хрватске војске и специјалне полиције 22. и 23. јануара 1993. године убили, а многе и звјерски измасакрирали на подручју Равних котара и у близини планинског пријевоја Мали Алан на Велебиту у злочиначкој акцији под називом *Масленица 93*. Највише су страдала три српска села Ислам Грчки, Кашић и Смоковић, као и Срби из мјешовитих села Мурвица, Црно, Земуник Горњи, Пољица и Ислам Латински у Равним котарима. На путу према Малом Алану, изнад Светог Рока, 22. јануара у јутарњим часовима, у унапријед припремљеној засједи, убијена су 22 припадника полицијских снага (плавог батаљона) РСК, углавном жители општине Грачац.

Парастос страдалим Србима служио је протојереј ставрофор Сретен Младеновић, уз саслужење ђакона Славка Аничића и црквењака Боже Маљковића. Поред чланова породица погинулих, парастосу су присуствовали предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, директор Информационо-документационог центра *Веритас* Саво Штрбац, предсједник Координације српских избјегличких удружења са подручја бивше Југославије Драган Пјевач, генерални секретар Удружења Срба из Хрватске Милојко Будимир, предсједник Удружења пензионера из Хрватске Јово Каблар и представници завичајних удружења.

По завршетку помена, малобројни поштоваоци културе сјећања на страдале упутили су се ка споменику српским жртвама у ратовима од 1991–2000. године у Ташмајданском парку. Тамо се, у име Удружења *Суза*, окупљенима обратила његова предсједница Драгана Ђукић.

– Припадници хрватских оружаних снага опљачкали су, опустошили и уништили богата српска имања. Између осталих, Дворе Јанковић Стојана у Исламу Грчком, као и Цркву Светог Георгија која датира из 1675. године, а у којој је сахрањен познати српски књижевник Владан Десница. Потомци настрадалих и преживјеле породице, протјерани су са својих имања и данас се налазе расути по цијелом свијету без наде за повратак – истакла је Драгана Ђукић.

– Неопростиво је да послије 27 година нико од планера и извршилаца овог злочина, тадашњег предсједника РХ Фрање Туђмана, Јанка Бобетка, Анте Готовине, Анте Роса, Мирка Норца, Младена Маркача и Агима Чекуа, није оптужен и процесуиран ни пред Међународним судом правде ни судовима у Хрватској. Зато можемо само да констатујемо да су српски мученици страдали само зато што је то тако неко пресудио, мимо Божје правде, и да огњишта гдје су се они и њихови преци вјековима рађали и умирали, више не припадају њима – закључила је Драгана Ђукић.

Након што су се у цркви помолили за душе убијених, присутни су на спомен-обиљежје страдалим српским жртвама, положили вијенце и цвијеће. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

Тужилаштво Србије да подигне оптужницу против одговорних

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта захтјева да Тужилаштво за ратне злочине Србије, покрене истраге и подигне оптужнице против одговорних лица за злочине против Срба у злочиначкој акцији хрватске војске *Масленица*, у јануару 1993. године. Међу злочинима се посебно истиче онај на Малом Алану гдје су звјерски убијена 22 припадника полиције Републике Српске Крајине.

Линта је подсјетио да је српско тужилаштво још 2013. године, предмет са бројним доказима о злочину на Малом Алану, предало хрватском тужилаштву, које није предузело кривично гоњење наредбодаваца и починиоца злочина на том локалитету. Оцијенио је да је Хрватска, на данашњи дан прије 27 година, у војно-полицијској акцији *Масленица*, извршила агресију на Равне котаре, а да велику одговорност за злочин који је услиједио сноси УНПРОФОР.

– Хрватска војно-полицијска акција *Масленица* као и остале хрватске војно-полицијске акције, била је злочиначка јер је главни циљ био протјеривање српског народа са њихових вјековних подручја и остварење пројекта етнички чисте „велике Хрватске". Да би остваривале наведени циљ, хрватске паравојне, војне и полицијске снаге су извршиле стравичне злочине над српским цивилима и заробљеницима и систематски уништавале, пљачкале и отимале српску имовину. Хрватски званичници ће и ове године понављати безочну лаж о српској агресији – закључио је Линта.

МАСАКР НАД ПРИПАДНИЦИМА ГРАЧАЧКОГ "ПЛАВОГ БАТАЉОНА" НА МАЛОМ АЛАНУ

Напад хрватских злочиначких снага у акцији *Масленица* први су осјетили полицајци РСК, односно припадници грачачког *плавог батаљона*. Они су, након што су им хрватске формације, упале у комуникацијску везу, са два камиона кренули пут Малог Алана.

Ту им је препречена цеста и на њих отворена ватра из разног оружја. Од њих 30 само је осам успјело да се спаси. Остали су или одмах убијени или онако рањени звјерски измасакрирани, сјекирама, крамповима, ножевима и бајонетама што је посвједочио и др Бранимир Александрић, специјалиста судске медицине. „У Хрватској нема никаквих тајни ко је водио ту акцију на Малом Алану, на само 50 до 100 метара од осматрачнице УНПРОФОР-а.

Овај масакр починили су припадници Петог вода из састава *Алфе*, којим је командовао Милијан Бркић, звани Васо, актуелни замјеник предсједника ХДЗ-а и потпредсједник Хрватског Сабора", каже се у саопштењу ДИЦ *Веритас*.

На том путу смрти, животе су изгубили сљедећи припадници полиције РСК:

Бркљач Лазо Дане, 1947. Грачац – Грачац; Будимир Јован Душан, 1953. Зрмања – Грачац; Драгичевић Јово Милан, 1965. Штикада – Грачац; Драгичевић Марко Миодраг, 1972. Грачац – Грачац; Ђурић Илија Ђорђе, 1954. Грачац – Грачац; Гаћеша Милан Душанка, 1967. Грачац – Грачац; Грозданић Стеван Богдан, 1959. Вучипоље – Грачац; Јелача Никола Ђоко, 1956. Кијани – Грачац; Јелача Јово Ђурађ, 1945. Кијани – Грачац; Јелача Тодор Никола, 1953. Граб – Грачац; Јокић Иван Жељко, 1963. Госпић – Госпић; Јованчевић Раде Душан, 1973. Малован – Грачац; Колунџић Светко Ђорђе, 1971. Задар – Задар; Мандић Петар Миленко, 1970. Грачац – Грачац; Марјановић Драган Младен, 1970. Грачац – Грачац; Седлан Јован Радомир, 1960. Грачац – Грачац; Станисављевић Милан Бошко, 1952. Дојићи – Грачац; Швоња Тоде Станко, 1975. Вучјак – Грачац; Трифковић Нђо Драган, 1974. Грачац; Веселиновић Љубан Бошко, 1956. Голубић – Обровац; Веселиновић Љубан Дарко, 1966. Голубић – Обровац и Веселиновић Тодор Милан, 1945. Граб – Грачац.

У БЕОГРАДУ ОБИЉЕЖЕНО 93 ГОДИНЕ ОД СМРТИ ЈАНКА ВУКОТИЋА

Помен Сердару са Мојковца

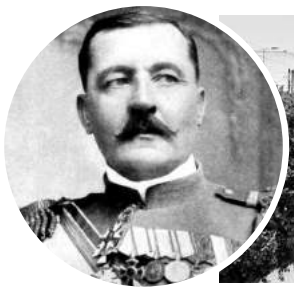

У данима када су Црну Гору укрстиле литије молитвеног протеста; у времену када се у брдима поред мора тријеби сјеме Српске Цркве, из кога је исклијао коријен црногорске свијести и државности, име и задужбина Сердара Јанка Вукотића најјачи су разлог за вјеру и тежње у безусловни мир са острашћеном и заведеном браћом. Земља која је родила и одгојила Вукотића није се кадра покорити насиљу и облагама.

Ево, послије јануарских божићних и светосавских дана, у којима нам Христос највјерније би рођен на Мојковцу 1916. године, стиже и фебруар мјесец када се родио, али и упокојио јунак и војвода Црне Горе, син и заштитник непоробног Српства.

Јанку је племство било прирођено, а служба судбинско искушење. Но он је кроз ту службу не само потврдио племство, већ му је оно нераскидно прирасло уз лично име. Не може се рећи Јанко Вукотић, а заборавити његову славну претходницу – Сердар, то јест кнез и племић.

Родио се на Чеву поред Цетиња, 18. фебруара 1866. године. Вукотићи су били најуже подворје српског племства у Црној Гори; Кнежевини Црној Гори поклонили су кнегињу, касније краљицу Милену Петровић, жену краља Николе Првог. Јанко је био братић краљице Милене.

Војну академију ће завршити у Модени, у Краљевини Италији. У војној служби је напредовао постепено и зрело, тако да су се његово знање и сталоженост природно стекли у биткама током Првог свјетског рата. Велики рат га затиче на служби начелника штаба Врховне команде војске Краљевине Црне Горе. У рат улази и као заповједник Херцеговачког одреда, најснажнијег крила црногорске војске.

У оперативним захватима према аустро-угарским силницама у Босни и Херцеговини, на самом почетку рата, успјева заједно са српском Ужичком војском прећи Дрину, ослободити Пљевља, Чајниче, Рогатицу и избити на Јахорину. То је озбиљно угрозило бок дринских аустро-угарских одреда. Надомак Рогатица данас се налази спомен-гробница изгинулим војницима српско-црногорске војске у септембру 1914. године.

Најтежи испит Јанко Вукотић полаже 6. и 7. јануара 1916. године на Мојковцу, штитећи одступање српске војске, државе и цркве према Скадру, Медови и Крфу.

Три дана су се Црногорци под његовом командом буквално клали са аустро-угарским гонитељима. Но, задатак је извршен, сачувана је измучена војска Краљевине Србије и вјера у васкрсење српских држава. Послије Мојковачке битке и капитулације Краљевине Црне Горе, сердар Јанко Вукотић је ухапшен и одведен у затвор Болдогасон у Мађарској.

Послије ослобођења и стварања велике државе, у чину генерала ступа у службу војске Краљевине Југославије и пресељава се у Београд.

Упокојио се 4. фебруара 1927. године у Београду гдје је и сахрањен уз највише државне почасти.

У спомен на тај дан и на овај славни живот јуче су чланови Савеза удружења потомака ратника Србије (1912–1918), уприличили парастос и час поште над гробом великог и славног Сердара Јанка Вукотића. Одата је почаст и његовој јединој кћери, хероини са Мојковца, Василији Вукотић која почива поред оца и мајке Милице.

Памтећи завјетну реченицу Сердара Јанка Вукотића на Мојковцу 1916.

„Ми морамо изгинути! Знајте да је синоћ било наше задње Бадње вече!" – потомци ослободитеља и обновитеља Србије и Црне Горе јуче су поручили – И ми, данас и увијек, морамо пружити љубав и снагу Јанковој Црној Гори, нарочито када је окупатор покушава завадити и одродити од Српске Цркве и саме себе! **ГОРАН ЛУЧИЋ**

У ЗАГРЕБАЧКОЈ ДВОРАНИ *ВАТРОСЛАВ ЛИСИНСКИ* УПРИЛИЧЕНА СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА

СКД *Просвјета* прославила крсну славу

» др Миле Радовић

У пуној малој сали Концертне дворане *Ватрослав Лисински*, након извођења Светосавске химне пригодним бесједама, присутнима су се обратили предсједник СКД *Просвјета* др сц. Миле Радовић и митрополит загребачко – љубљански др Порфирије Перић. Најзаслужнијим припадницима српске заједнице у Хрватској, овом приликом, додијељене су награде и признања. Блок пјесама, уз пратњу Цез оркестра Радио телевизије Србије, извео је дјечји хор *Колибри*. Велики празник својим наступима увеличале су и оперске диве, сопран Снежана Савичић – Секулић и мецосопран Ивана Србљан.

ДР МИЛЕ РАДОВИЋ: ОБОГАЋУЈЕМО ХРВАТСКУ И КУЛТУРУ СВИХ ДРУГИХ НАРОДА КОЈИ ЖИВЕ У ХРВАТСКОЈ

Обраћајући се присутнима, домаћин овог скупа, предсједник СКД *Просвјета* др Миле Радовић, рекао је да прослављање Дана Светог Саве, великог, црквеног и народног празника, у Загребу, има дугу традицију која датира још од деветнаестог вијека.

– Празник Светог Саве прослављамо као крсну славу Српског културног друштва *Просвјета*, а Свети Сава и његова заоставштина снажно су утицали на идентитет српског народа кроз многе генерације. Због тога је овај празник и прилика да се присјетимо свих оних који су дали допринос развоју и опстанку наше заједнице у Хрватској и у Загребу – рекао је Радовић, који је истакао да је друштво након неколико година кризе успјело да се стабилизује.

– Најважније је ставити у функцију објекте у Прерадовићевој 21 и 23. Због младих који долазе желимо ојачати културну и школску аутономију и покренути образовање на нашем језику и писму свугдје гдје живи наш народ као залог наше будућности. Наставићемо да истражујемо нашу историју и објављујемо вриједне прилоге који се баве српским темама у Хрватској. Културни амаризам и обиљежавање важних догађаја из историје, циљ је који желимо очувати и развијати наш идентитет свугдје, у свим дијеловима Хрватске гдје живимо и гдје дјелују наши пододбори – истакао је циљеве дјеловања друштва на чијем се челу налази др Радовић.

Предсједник *Просвјете* захвалио се и свим донаторима државним институцијама Хрватске, као и општинским и градским властима на помоћи *Просвјети* и њеним пододборима. Захвалио се и институцијама Владе Републике Србије на њиховој помоћи, те граду Београду и другим градовима у Републици Србији, као и митрополиту Порфирију, свештеницима Српске православне цркве у Загребу, као и свим владикама и свештеницима Цркве који помажу пододборима *Просвјете* на терену.

– Друштво је прошле године обиљежило значајне годишњице – 70 година од оснивања библиотеке, а ове године обиљежавамо 30 година поновног рада друштва – закључио је своју бесједу Радовић.

СЈАЈАН ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ

Измамивши велике аплаузе дјечји хор *Колибри* под управом Љиљане Ранђеловић, поред Светосавске химне, отпјевао је блок пјесама из свог репертоара уз пратњу Цез оркестра Радио телевизије Србије . У марту 2012. године, Ранђеловићева је са великим задовољством и ентузијазмом, преузела хор настављајући пут који је Милица Манојловић започела давне 1963. године. Њихов четврти по реду аудио ЦД – *Колибри планета*, на којем су аутори пјесама најпознатији поп и рок музичари наших простора били су, између осталог, у прилици чути и сви присутни на Светосавској академији.

Публика је поздравила и двије оперске диве Снежану Савичић Секулић, солисткињу Опере Народног позоришта у Београду, као и Ивану Србљан солисткињу опере ХНК *Иван Зајц* у Ријеци. Савичићева је извела *Молитву* Јосифа Маринковића, док се Србљан представила са *Мируј, мируј срце моје* Ватрослава Лисинског и *Да су мени очи твоје* Станислава Биничког.

Вечери су, осим руководећих људи српске заједнице у Хрватској, на челу са саборским заступницима Милорадом Пуповцем и Борисом Милошевићем, били присутни и амбасадор Републике Србије у Хрватској Мира Николић, предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, секретар Министарства за културу и информисање Владе Србије Игор Јовичић, амбасадор БиХ Александар Врањеш, представници РХ, Града Загреба и многи други.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

Награде и признања заслужнима

СКД *Просвјета* је и ове године додијелила награде и признања заслужнима за све учињено на доприносу развоја српске културе у Хрватској.

Годишња награда *Сава Мркаљ* за посебно вриједан допринос култури Срба у Хрватској припала је пензионисаном универзитетском професору Душану Маринковићу који је, осим богате научне каријере, дао велики допринос српској заједници. Годишња награда *Десанка Ђорђевић* за заслуге у области аматерског стваралаштва СКД *Просвјета* уручена је Тихомиру Секерушу, координатору пододбора Источне Славоније, Барање и Западног Срема, који од 90-их година до данас покреће и води активности КУД-а *Јован Јовановић Змај* и пододбора у Бијелом Брду.

Годишње признање *Златна значка* за заслужне појединце који су задужили друштво, доприносећи остварењу његових циљева, добили су Ђуро Будисављевић и свеучилишни професор у пензији Душан Рапо.

Повељу за допринос раду и развоју програма СКД-а Просвјета добила је Музичка продукција Радио-телевизије Србије, а примили су је њен директор маестро Бојан Суђић и предсједник Управног одбора РТС-а професор Владимир Вулетић. У име награђених, на додијељеним признањима, захвалио се професор Душан Маринковић.

МИТРОПОЛИТ ПОРФИРИЈЕ: СВЕТИ САВА ЈЕ НАЦИОНАЛНИ ХЕРОЈ

У својој светосавској бесједи, митрополит загребачко-љубљански Порфирије, нагласио је да је Свети Сава издејствовао самосталност Српској цркви и као њен први архиепископ организовао њен живот у 11 епархија са бројним манастирима. Свети Сава преусмјерио је развој српске сакралне архитектуре изградњом храма Жичке епископије и отворио нове хоризонте српског зидног сликарства, сликарским програмом у Студеници и Жичи. Он је нагласио да је Свети Сава и отац српске књижевности поткрепљујући то *Житијем Светом Симеону* и писмима која је писао.

– Свети Сава је обављао важне дипломатске мисије са Бугарима и Угрима. Његовао је добре односе са источним патријаршијама, одржавао деликатне црквено-политичке односе са Римом и био пионир тзв. међурелигијског дијалога са исламом. Неуморно је радио на посвећивању свог народа светошћу јеванђелске истине. Започео је да развија код Срба љубав ка богослужењу показавши им својим примјером обједињен молитвени подвиг заједничке и појединачне молитве, као и љубав према богослужбеним такса-

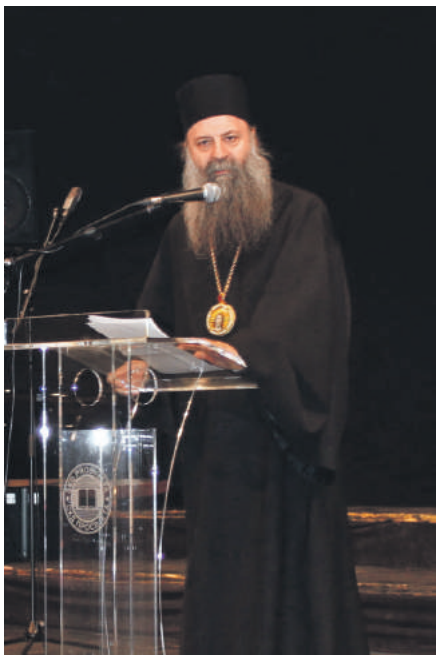

ма. Могли бисмо да набрајамо даље данима шта је све то Свети Сава учинио за свој народ, али и за нас данас. Из свега наведеног могли бисмо да стекнемо утисак са правом да је Свети Сава један, у правом смислу те ријечи, национални херој. Међутим, све оно што смо побројали и што бисмо могли побројати, не би било толико далекосежно важно да Свети Сава није утемељио себе на Христу и на његовом јеванђељу. Он је, прије свега, и изнад свега, универзални човјек, он је светитељ. Оно из чега произилази и његова мисао и његова ријеч и његово дјело јесте светост, јесте врлина, јесте добро и јесте чистота. Основни циљ Светог Саве није било оно што је он стварао, него је то резултат и посљедица његове светости са једне стране, а са друге стране посљедица његове намјере и успјеха да сабере све расположиве духовне капацитете и потенцијале у своме народу, како би његов народ дошао до реализације тих талената, дарова и капацитета до свога оптимума. На данашњи дан, овдје сабрани, ми смо позвани да као што јесмо људи, будемо и останемо људи, идући стопама Светога Саве јер се нисмо сабрали да се само сјећамо славне и дивне прошлости појављене и остварене кроз личност Светога Саве, него смо сабрани овдје да славимо Светог Саву. А славимо га на истински и аутентичан начин ако заиста идемо стопама и вриједностима које је он давно за нас и прије нас пропутио – завршио је своју бесједу митрополит Порфирије пожеливши да Господ подари добро здравље, радост, вјеру и љубав, свима сабранима, али и свим људима који, како је рекао, живе у овом дивном граду Загребу и читавој Хрватској, али и изван ње.

У СРПСКИМ СРЕДИНАМА УПРИЛИЧЕНЕ СВЕЧАНЕ АКАДЕМИЈЕ У ЧАСТ ПРВОГ СРПСКОГ АРХИЕПИСКОПА

САВИНДАН У ХРВАТСКОЈ

У свим срединама у Хрватској у којима живи српска заједница, свечаним академијама и литургијама обиљежен је и прослављен празник Светог Саве. Свечано је било и на Банији. У Глини је у организацији СКД *Просвјета* Глина одржана свечана академија на којој је као специјални гост наступила етно група *Ива* из Добоја.

На Савиндан у Храму Рођења Пресвете Богородице литургију је служио јереј Горан Каламанда, а поред бројних грађана присуствовала јој је и замјеница градоначелника Глине из редова српске мањине Бранка Бакшић која је својим хуманим радом обезбједила пакетиће за дјецу која су након литургије извела рецитале.

У част Светог Саве, првог архиепископа српског у присуству бројних вјерника и школске дјеце у Хрватској Костајници служена је света литургија. Светосавску бесједу одржао је протојереј-ставрофор Славиша Симаковић.

Истог дана увече СКД *Просвјета* пододбор Хрв. Костајница организовала је светосавску свечаност и са својом фолклорном групом и гостима из Малог Градца извели су сплет игара. Освећен је славски колач и жито.

С благословом владике Герасима, у организацији Српске православне црквене општине карловачке, 26. јануара 2020. године, у великој сали Градског казалишта *Зорин дом* у Карловцу, одржана је свечана Светосавска академија.

Традиционалну Светосавску бесједу прочитао је ђакон

Будимир Кокотовић, истакнувши да: „само онај народ који цијени своје свеитеље и који се не стиди свога хришћанскога и народнога имена, свога језика и писма, хришћанског и историјског предања, само тај народ заслужује и имаће будућност."

Специјални гости, овогодишње Светосавске академије били су Браћа Теофиловић, који су карловачкој публици извели сплет етно пјесама.

У Саборном храму Светог оца Николаја у Карловцу, владика Герасим служио је литургију уз саслужење, свештенства Саборног храма, протопрезвитера-ставрофора Радослава Анђелића, протопрезвитера Дарка Дугоњића и ђакона Будимира Кокотовића.

Светосавска академија одржана је у Загребу и то у Српској православној општој гимназији *Кантакузина Катарина Бранковић,* која ове године слави својих првих 15 љета.

Свету литургију служио је митрополит Порфирије. Представу о животу Кантакузине Катарине Бранковић, одиграле су ученице и ученици гимназије, а свечаност су увеличали амбасадорица Републике Србије, Мира Николић, саборски заступник СДСС-а, Борис Милошевић, Миле Хорват и многи други угледни гости.

Завршна прослава школске славе Св. Саве у вуковарским школама одржана је у ОШ *Никола Андрић*. Више од 200 ученика ове школе због обнове, већ 2. годину, наставу похађају у ОШ *Антун Бауер*. Ни то није сметало ученике и просвјетне раднике ове школске установе да припреме и изведу богат културни програм у част српског просветитеља, Светог Саве.

По завршетку приредбе, Вијеће српске националне мањине Града Вуковара уручило је награде ученицима за најбоља три литерарна рада посвећена Св. Сави.

Уз велик број грађана Сајмишта, приредби су присуствовали конзул Републике Србије у Вуковару, Људмила Остојић, предсједник ГО СДСС Вуковар,Срђан Остојић, предсједник Вијећа српске националне мањине града Вуковара, Дејан Дракулић, Јован Влаовић из Одбора за људска права ЗВО-а и Винко Лазић, генерални секретар Заједничког вијећа општина и многи други.

Бројни вјерници и свештенство Српске православне цркве на челу са епископом Пакрачко-славонским Јованом, су у Окучанима прославили Савиндан. Након свете литургије освештани су и темељи Светосавског дома. Полагању камена темељца присуствовали су предсједник ЖВСНМ Бродско – посавске жупаније Душан Ногић, замјеник начелника општине Окучани Синиша Мартиновић, предсједник ВСНМ Града Нове Градишке Горан Ногић, вијећник СДСС-а општине Окучани Миленко Ећимовић заједно са окупљеним вјерним народом.

У организацији Епархије далматинске и СКД *Просвјета*, пододбор Книн, у Книну је одржана свечана Светосавска академија. У богатом културно-умјетничком програму учествовала су дјеца клуба *Далматинско Косово*, КУД-а *Буковица* из Кистања, хор дјеце полазника православне вјеронауке из Книна, те дјеца из Бенковца и Обровца која су, уз помоћ својих вјероучитеља, за ову прилику припремила пригодне рецитације. Посебан, свечани тон овом догађају, као и сваке године, хорским пјевањем дали су ученици Крчке богословије *Света Три Јерарха*.

Предсједник Одбора за помоћ Србима на Косову и Метохији Милорад Арлов подијелио је 100 пакетића за српску дјецу из Топуског и Вргинмоста у Хрватској.

Савин дан започео је у Ријеци у Храму Св. Николаја јутарњом литургијом и посвећењем славског колача, чему је присуствовало око 200 парохијана. Литургију, којој су присуствовали бројни представници наше странке, служили су парох Мићо Костић и јереј Јован Галамић.

Ученици основне школе у Негославцима извели су пригодан програм представљајући живот и оставштину Св. Саве.

БАНИЈА ОНЛАЈН

СРБИ ИСТОЧНЕ СЛАВОНИЈЕ И ЗАПАДНОГ СРЕМА ВРАЋАЈУ СЕ ТРАДИЦИЈИ

Божићно јахање – обичај који поново оживљава

Обичај јахања другог дана Божића, односно на празник Сабора Пресвете Богородице, био је некада заступљен у готово свим селима источне Славоније и западног Срема. Мушкарци, махом младићи, тог дана су изводили своје коње из штала и јашући на њима обилазили село честитајући Божић домаћинима који су их дочекивали испред својих кућа.

С временом овај обичај је полако почео да одумире и дуго година до њега се није држало, што због све мањег броја коња по селима, а једним дијелом и због забране тадашњих комунистичких власти. Ипак, у наше вријеме поново је у неким срединама оживјела љубав према овим племенитим животињама, па су се уз узгајање коња почеле обнављати и друге традиционалне вриједности.

На поменутом простору јахање за други дан Божића најприје је обновљено у Бијелом Брду, а неколико година потом овај лијепи обичај оживио је и у Трпињи, када је неколико млађих људи основало Коњичко удружење *Жерава*.

– Наше удружење основано је прије три године, данас нас има двадесетак чланова и од тога броја нас 12 има коње. Чланови нашег удружења су углавном из Трпиње, имамо два члана из Боботе и једног из Вере, а овим путем позивам све који су заинтересовани да нам се придруже. На овом Божићном јахању тренутно је присутно пет јахача и једна запрега, остали коњи су млади и већина њих биће са нама тек сљедеће године. Са овим јахањем желимо да одржимо традицију коју су наши дједови вјековима чували и његовали – истакао је предсједник *Жерава* Радован Кнежевић.

Када је удружење кренуло са радом у Трпињи је било свега пар коња, данас их је далеко више и из године у годину њихов број се увећава. Поред јахања другог дана Божића организују и друга окупљања, а недавно су чланови удружења учинили и један лијеп гест када су једном колеги као свадбени дар поклонили коња.

Поворка са коњима и запрегом у којој су била и дјеца као и младићи и дјевојке у народним ношњама, кренула је из куће Драгослава Миковића једног од оснивача удружења и организатора цјелокупне идеје да се љубав према коњима пренесе и на друге.

Прва станица била им је Црква Вазнесења Господњег гдје их је дочекао свештеник јереј Марко Шукунда који је очитао молитву и дао благослов окупљенима.

– Повод да се данас другог дана Божића овдје окупимо и са коњима прођемо кроз село је традиција која је доста дуга. У мојој фамилији, племенитој породици Миковић, она се преноси с кољена на кољено, та љубав према коњима која ће се вјерујем настављати и у будућности. Ово је један лијеп обичај, а љубав према коњима је нешто посебно, ко то једном заволи тешко се тога одриче. Обилазећи село нас дочекују домаћини и хвала Богу одазив је из године у годину све већи. Такође, све је више и коњара, људи који су на својим имањима поново запатили коње – нагласио је Миковић.

Некада је на други дан Божића кроз Трпињу пролазило стотинак коња, причају они који се сјећају тих времена. Данас је то далеко мање, али опет добро је да има оних којима је стало до ових животиња, али и до чувања обичаја.

– Тренутно у штали имам четири коња, једног кастрата, кобилу и два млада пастува од двије године. У мојој кући коњи су се увијек држали, имао их је мој дједа, па отац и онда сам и ја од њих наслиједио ту љубав према коњима, а пренио сам то и на сина. Мени коњи нису захтјевни, бавим се пољопривредом тако да имам храну за њих, а моја услуга, односно то што им служим је бесплатна, изражена кроз љубав према њима. Коњ је животиња која би вјероватно изумрла да нема нас који их држимо, а гдје су коњи ту је пјесма и весеље – закључио је најстарији у овој божићној поворци Драган Станковић.

Тако је и било. Уз пјесму и весеље, искрене честитке и жеље, ови људи дали су дашак наде да ће чувајући обичаје очувати и свој идентитет, а уз његовање љубави према коњима још чвршће се везати за свој праг.

СРЂАН СЕКУЛИЋ/ СРБИ.HR

ОБНОВА ХРАМОВА НА КОРЕНИЧКОЈ ПАРОХИЈИ

И у 2019. години наставило се са обновом храмова на Кореничкој парохији. Највише се одмакло у обнови на Храму Успења пресвете Богородице у Врелу, који је грађевински потпуно обновљен. Ове године је завршена конструктивна измјена и обнова капе звоника. Остаје да се уради ограда око храма заједно с портом и комплетан иконостас са остатком инвентара за храм.

Напокон је и Храм Св. Архангела Михаила и Гаврила у Градини Кореничкој дочекао почетак обнове. Храм је порушен 1943. и прошле године је почела обнова, постављањем скеле и купњом дијела материјала. Ове године је урађена нова капа на звонику покривена бакром и грађевински сaниран дио звоника, те постављени прозори – ребренице на самом звонику.

Обнавља се и најстарији храм на порохији у Јошанима. Храм Рођења Св. Јована Крститеља („мала црква", како је народ зове), је изграђен 1701. и било је потребно да се уради прилазни пут и потпорни зид, да би се могло почети с обновом, што је и урађено протеклих година. Обнова је почела уклањањем дотрајале, старе кровне конструкције и санацијом зида цркве, те израдом церклажа. Ове године је стављена нова кровна конструкција и затеге (шпанери, затезачи). Сљедеће године треба де се покрије шимлом и уради столарија.

У Мутилићу Црква Преображења господњег је потпуно очишћена и поправљени су зидови на комплетној цркви, те урађен церклаж са профилацијом.

На Цркви Св. великомученика Георгија у Д. Мекињару и Цркви Успења Пресвете Богородице у Сврачковом Селу се послије чишћења и уклањања нестабилних дијелова зидова приступило обнови и санацији истих.

Обнова свих шест храмова се ради по пројектној документацији, коју је одобрио надлежни Конзерваторски одјел, Министарства културе РХ из Госпића. Молимо све људе добре воље да својим прилозима помогну обнове наших светиња. Прилози за обнову храмова се могу уплатити на рачун Црквене општине Кореница.

Уплата из иностранства: SPC u Hrvatskoj, CO Korenica, Vranovača 52, 53 230 Korenica

IBAN: HR7124020061100275279

SWIFT CODE: ESBCHR22; Erste Banka d.d. Јадрански трг 3а, 51 000 Ријека

У напомени потребно је навести за коју је цркву намијењен прилог. Сва питања везана за обнову можете постављати путем мејла: spco.korenica@eparhija-gornjokarlovacka.hr или на моб. бр. 00385 (0) 95 806 18 38

(протонамјесник Никола Малобабић)

ОБНОВА ТРИ ХРАМА НА ПОДРУЧЈУ КАРЛОВАЧКЕ ПАРОХИЈЕ

Обнављају се и уређују православне цркве у Сјеничаку, Требињи и Чатрњи, у чему судјелују и вјерници.

На подручју Карловачке парохије и Горњекарловачке епархије Српске православне цркве, обнављају се и уређују три храма: Преподобне мати Параскеве у Сјеничаку, Рођења пресвете Богородице у Требињи и Светог мученика кнеза Лазара у Чатрњи.

На цркви у Сјеничаку у току су завршни радови, наводи протопрезвитер-ставрофор и надлежни карловачки парох Радослав Анђелић. До коначног завршетка треба још каменом обложити улазно степениште и набавити потребни инвентар. У финансирању радова на том храму, поред Горњекарловачке епархије, судјеловали су општина Ласиња, Мјесни одбор Сјеничак – Утиња, донатори Миле Рудан, Милош Пругинић и бројни други Кордунаши који сада живе далеко од родног краја, у Америци, Канади, Аустралији, Њемачкој и другим државама.

На храму у Горњој Требињи настављени су радови на обнови. Избетониран је нови серклаж кровне конструкције и бибер цријепом покривена је црква. Преостаје још да се кров и покров у цијелости заврше и да се стави фасада на цркву. Радови су финансирани средствима Министарства културе Републике Хрватске и добровољним прилозима вјерника, док је Марко Савовић из Требиње донирао грађу и цријеп.

Настављени су такође радови на обнови Храма Светог мученика кнеза Лазара у Чатрњи. Поред Горњокарловачке епархије, у обнови судјелују општина Крњак те добровољним прилозима тамошње становништво. Прије пет година обновљен је звоник док су у 2019. скинути дотрајала кровна конструкција и лимени покров. Након тога су израђени армирано-бетонски серклаж, нова кровна конструкција и покров са олуцима, који се састоји од цријепа у дијелу лађе и обојеног лима на олтарном дијелу храма. Сљедеће године предстоји унутрашње уређење и израда ванјске фасаде.

МИЛОШ КОРДИЋ: ЗАПИС СА БИВШЕ БАНИЈЕ

Чудно, шашаво и све лијепо у шуми Шашава

Шума Шашава, код истоименог села (заволио сам тај назив, а ко више воли да је Шашева, нека је тако и пише и говори), уз цесту Глину–Обљај, која даље води за Бојну и Кобиљак, на хрватској, банијској страни (на историјској, вјечно граничној Сувој међи), па за Врнограч и села Цазинске Крајине, на босанскохерцеговачкој страни, припила ми се за срце и очи већ приликом првог сусрета.

Не смије се сметнути с ума да се човјек најчешће при првом сусрету с природом упознаје с њом много тише, опрезније, осјећајније и дуже него са човјеком. Човјеку се пружи рука, изговори се своје име, можда и презиме (које ријетко ко упамти) и – готово. Док се природа на људски зов одазива јеком, шумом вјетра преко брда или кроз густе шуме, пљускањем воде ријека и рјечица о обале и жуборењем потока, пјевом птица, пуцањем грана дрвећа за љутих зима, роктањем дивљих свиња кад се спуштају до кукурузишта, ревом срна, штектањем лисица, шуштањем сувог лишћа. . .

Али и тишином. Њоме најчешће. И најљепше. Само кад човјек зна да јој тишином и узврати. Кад зна да слуша.

И Шашава посједује све то поменуто. Па још и више, разноврсније. Разноврсније онолико колико је потребно да се створи узвишени склад како тишине тако и гласања што се стапа у свој, посебно богат, пребогат и такође узвишени склад.

Никад ме Шашава није подсјећала било којим словом свог имена на било какву шашавост. Јер Шашава је могла не само мене него и свако људско биће да опије собом, да нас облије својом радосном шашавошћу док боравимо у њој, док спавамо у њој (као и ја што сам спавао), док крстаримо њеним стазама, путељцима, док се веремо уза стране и спуштамо низа стране, док јој пратимо колске путеве, прескачемо потоке. . .

Мене Шашава својим именом преноси у предјеле слободе, богатства много чега што јесте радост природе за природу, за човјека у природи и с природом. То ме име подсјећа на шашаво шаљиву шуму. А не на шуму извјештачену, на шуму скренуту с неба шуме, с неба њеног рођеног разума.

Лежим, у прољеће 1975. године, у шуми Шашава. Слушам њену ноћ и заспивам. И у првом сну сањам слике из пољске бајке *Жива вода (Мали принц*, Београд, 1997), које сада, 2019. године, преписујем:

Некада, у давна времена, из тамне и густе шуме, текла је светла речица Уна, препуна живе воде. Та вода је лечила болест и отклањала тугу.

Бучна речица је јурила, жуборила и певала о томе да иза брда и долина, у белом граду, живи мудрац Учитељ. Он је стар као зелена шума и учи велике и мале добру и мудрости.

На крају шуме, на стрмој обали, налазило се село.

Звери и птице су долазиле на реку, на појило, пиле су живу воду и нису дирале људе. Тако је пролетело много, много година. . .

Али једном се у зеленој шуми појави краљ пан Златна Шишарка. Он запечати извор па река одмах пресуши. Људи стадоше пити прљаву воду и разболевати се. Звери изменише ћуд: вукови и дивље свиње дању су излазили на крај шуме и нападали стада, а медведи су крали мед из сеоских кошница. Сељаци више нису смели да уђу у шуму; нису више имали мира од опаких звери.

Али, два младића, Јас и Хук-Бук, одлучише да пођу у бели град мудрацу Учитељу. Кад стигоше код њега, испричаше му све редом па га замолише:

„Научи нас, пане Учитељу, како да покоримо шуму и на који начин да напунимо реку живом водом. ”

„Научићу вас разним вештинама”, одговори Учитељ, „али да би се подчинила шума и река напунила водом, треба имати чисто срце…”

Да, чисто срце! Чисто срце треба имати!

Војна је вјежба. Шашава је најприје мокра од вишедневних киша. Затим се изведрило па дани посташе све сунчанији и сунчанији, топлији, дужи. А шумска предвечерја пјевом птица све живља.

Једног дана у Шашаву, у подножје поред цесте, гдје се смјестио штаб наше бригаде, кухиња и остало што је потребно за вјежбу једног резервног пјешадијског батаљона, бануше другови из друштвенополитичких и спортских глинских организација. Долази и један од војника по мене. Другови, на челу са Илијом Гавриловићем, секретаром Општинског комитета Савеза комуниста Глине, моле да се пусти војник резервиста Живко Сузић, фудбалер (вјероватно тада, по мом скромном мишљењу, и најбољи) глинске Баније. Игра се важна утакмица која одлучује о пласману у виши ранг такмичења. Саслушам, враћам се горе, у стрмину, међу шаторе, и проналазим Живка. Они нису хтјели да одлуче о дозволи за пуштање Живка, а касније сам чуо: због страха да се Живко не би вратио. А ја сам помоћник команданта за морално-политичко васпитање па нека то ја… то је моја дужност… Кажем Живку да су дошли по њега, да се спреми и иде. И да се, кад се утакмица заврши, врати. Наравно да се Живко вратио. А и да се није вратио… Кад је спорт, посебно фудбал у питању… Каква би то вјежба могла да ме одврати од тога да не учиним онако како моја душа фудбалом дише.

А шума Шашава дању свијетли, поток је испод те стране по којој смо смјештени. Као што је и с друге стране од наше стране такође поток: на њему се бријем, перем, умивам. Чиста жива вода…

А онда једног много каснијег дана, угледам Живка Сузића на Бежанијском гробљу у Београду. Опраштамо се од једнога од нас, Банијаца, Глињана. Јављам се Живку, поздрављамо се. Уз моје кратко подсјећање ко сам. Не препознаје ме одмах, не сјећа се. А ја се не љутим, нисам увријеђен: Живко вјероватно живи у свом фудбалском сјећању и бригама које нису само сјећање…

Затим, једног другог дана, у штаб, у шуми Шашава, поново долази Илија Гавриловић. Поново ме траже по логору… Илија ми говори како ми је поручио Ивица Рачан, тада извршни секретар Централног комитета Савеза комуниста Хрватске, да му напишем текст о култури у удруженом раду. Он је гост-уредник двију страница у загребачком Вечерњем листу па има право да бира оне који ће му бити сарадници и попунити му те двије странице својим приложима. Па се Рачан, ето, сјетио и мене. Та познајемо се из омладинских дана, а ни тада, те 1975. године, нисмо далеко одмакли – били смо у 31. години. А и његово опредјељење за мене није без разлога: Жељезара Сисак производи челик, али и културу. Учествујем у томе од самих почетака. И не само да учествујем… Али… није важно… Кажи Рачану, велим Илији, да сам ја у Шашавој, једној од најљепших шума на Банији, и да ћу му текст написати кад се вратим у Сисак. А он, ако му је стало до мог прилога, нека одгоди своје гостовање у Вечерњаку. Па тако и би. Не зна Рачан шта је све шашаво у Шашавој! И не само у Шашавој. А не мислим само на шуму. Јер посљедњи пут видио сам Рачана на екрану свог малог те-ве пријемника како, с мантилом у руци, жури у Храм Светог Саве у Београду да се код одра поклони сјенима доктора Зорана Ђинђића. Гледам Рачана, тада предсједника Владе Републике Хрватске, и размишљам: Бого мили, шта сам ја мјесец дана радио по Обљајима, Кобиљаку, Бојни, Чавловици, Горњем Жировцу, Брезовом Пољу, Врнограчу… те, 1975. године?! И у шуми Шашава готово пола мјесеца од тог пуног мјесеца по Банији. А, опет… Па тих дана, из Шашаве, одлазим по службеном задатку у Сисак, до пуковника Мартина Шпегеља, команданта сисачког гарнизона… А, опет… кад мало боље размислим… данас кад размислим…

Лежим, дакле, у прољеће 1975. године, у шуми Шашава. Већ је дубоко вече. Дубоко вече у дубокој шуми. Шума посједује и димензију дубине, а она се не односи на дубину коријења, на дубину у земљи, него на густину, на дубину пространства, на димензију у димензијама: ширина и висина. Лежим у свом шатору и у једном тренутку учини ми се да чујем ћука. Што је вријеме већма одлазило то ми се ћук све чешће оглашавао, да би се коначно ускладио у свој с моје стране толико пута, толико у ствари ноћи слушано ћукање.

Ћук је птица која се само ноћу јавља. Коме ћук стане на кућу и почне да ћуче, верује се да ће неко из те куће умрети.

Кад ћук ћуче у пустој шуми, предсказује родну годину; ако ћуче на усамљеном дрвету, треба очекивати глад.

Тако пише у књизи Народни обичаји, вјеровања и пословице код Срба, које је написао, прикупио и обрадио Милан Т. Вуковић (1915–1985) са групом сарадника (Сазвежђа, Београд, 2004). Али никад у шумама Шамарице, као ни у многим другим шумама у којима сам био, које сам обилазио, кроз које сам се као учовијест провлачио, кроз њих се пењао, нисам чуо ћука. Или јесам, а само се не сјећам. Може и то бити… Како не вјерујем у разна вјеровања, а будући да немам куће… не морам даље. Као што и шума Шашава никад није била пуста шума. И никад у тој густој кестеновој шуми ни усамљеног дрвета није било. Тако да „из те куће” нико неће… да не кажем шта. И тако да без ћука „на усамљеном дрвету” не треба „очекивати глад. ”

Јутро је у Шашавој. Мај је, прође и Ђурђевдан. И неколико јутара заредом чујем мени драги пој кукавице. А у управо споменутој Вуковићевој књизи о кукавици пише:

Кукавица се сматра жалосном али не и кобном птицом. Она је по народној легенди постала од сестре кнеза Лазара и стално кука за Лазаром и његовим царством. Негде, опет, верују да је постала од кћери кнеза Лазара.

Кукавица кука од Ђурђевдана до Видовдана и грехота ју је убити.

Није добро чути кукавицу у јутро пре него што се нешто не поједе. („Превари ме кукавица! ”)

Ко чује кукавицу да кука а има при себе новаца, нека се ухвати за новчаник, па ће му новчаник целе године бити пун.

У Шашавој сам. У шатор ми допиру први зраци свањивања. Будан сам. И слушам. А знам да је сриједа. Слушам како цестом, доље, испод шуме, пролазе запрежна кола, коњи ударају потковама о макадам. Па се чују гласови група сељана горњих села. Тандрчу све старији трактори. Прођоше и два камиона. Повремено се јављају и чонгрљања звонаца на бициклима. Велим, сриједа је: сајмени је дан у Глини. Па ме радују ти људски гласови, ти бицикли, те канције гонича стоке, ти тандрчајући точкови запрежних кола, то ударање коњских поткова… Како би било лијепо да могу да се извучем одавде, из логора, и да се придружим томе свом „оша-доша” народу па бар који сат да проведем на сајму… Па се сјетим сајмова свог дјетињства и младости на сајмовима у Костајници, Босанској Костајници, Петрињи, Краљевчанима, Суњи… Међутим, ја сам још увијек у Шашавој.

Кад је све то прошло, и вјежба у шуми Шашава отишла у сјећање, дође ми, такође једног дана, једне јесени, да одемо, Радмила, Сандра и ја (Зоран још није био рођен) до шуме Шашаве „у кестене” (понеко је понегдје, на Банији, говорио, и чуло се, и споје-но: „укестене”). Наравно да је Радмила, која никад није била с ту страну Глине и на тој страни Баније, поставила питање о сврсисходности одласка тако далеко у кестене, а кестени су нам „пред носом”: у Котар шуми и у нашој родној Шамарици. А кад сам покушао да јој објасним, па запео, јер сам почео мудровати… те ово, те оно… она је схватила. Осјетила је да ме нешто много дубље, много важније вуче до Шашаве, много загонетније од кестени. Па смо сјели у фићу и отишли. Да, ту је мјесто логора бригаде, ту смо поставили шаторе, ту смо ово, ту смо оно. . . Причам, а све дубље залазимо у све гушћу кестенову шуму. Крупних, драгих плодова колико ти срце пожели! Сандра се пентра од кестена до кестена, бира прстићима… А у мени расте шума Шашава. Расте као на сликама највећих мајстора сликарства који су ходали уза шуме, по шумама и плодили их својим оловкама и бојама.

Била ми је неизрецива жеља да одем до Шашаве.

И од тада је још дубље и живље шашаво носим у себи. Нека је. Нек ме и она чува.

(СА ПОРТАЛА БАНИЈА ОНЛАЈН, УЗ АУТОРОВЕ НЕЗНАТНЕ ИСПРАВКЕ И КРАЋЕЊА)

КАКО ДО КЊИГЕ *БИЛО ЈЕДНОМ НА БАНИЈИ*

У продаји је друго издање књиге *Било једном на Банији* Милоша Кордића, чији је издавач *Инфо Рас* д. о. о. Београд, 2019. У књизи су бројни прозни записи ауторових сјећања на дјетињство, младост, школовање и живот на Банији између Другог свјетског рата и грађанског рата у Хрватској, с повременим заласком у те ратове. Ту су бројне личности са Баније: сељани, грађани, народни хероји, научници, књижевници и други умјетници, професори, ауторови школски другови. . . Ту је запис о Титовом доласку на Банију, 1967. године. У књизи су обрађене банијске горе и њихови највиши врхови, ту су записи са видика, затим ријеке, рјечице, потоци, стара банијска јела, опис колљевина. . . Други дио књиге садржи имена и презимена банијских Срба, њихове бројне надимке, попис села и градова. Посебно поглавље посвећено је пословицама, клетвама, ојкачама, оригиналним псовкама. И на крају књиге Кордић објављује више од четири хиљаде непознатих, мање познатих и заборављених старих ријечи и израза банијских, са објашњењима. Књига се може наручити поруком на телефон: 063 1958 354, и на и-мејл: miloskordic44@gmail. com Код поруке потребно је навести име и презиме, тачну адресу (с поштанским бројем) и број мобилног телефона. Цијена књиге је 800,00 динара + поштарина (шаље се поузећем, пост експресом).

Промоција романа Љиљане Браловић *Човечице* у Сомбору

Промоцијом првог романа Љиљане Браловић *Човечице* и концертом мушке пјевачке групе *Чауши* настављен је програм *Ћирилица пише срцем* и током ове 2020. године.

Програм *Чауша* је обухватао пјесме посвећене мајкама, а и сам роман је посвећен жени и мајци које су кроз ратове и недаће успијевале да изнесу терет очувања породице.

Гости у Српској читоници су слушајући дијелове романа које је читала ауторка успјели да стекну утисак о жртви и снази главних јунака у роману.

Чауши су пјесмама о мајкама нагласили сву емотивну снагу празника материца.

Програм *Ћирилица пише срцем* је под покровитељством Покрајинског секретаријата за културу и настављен је и током јануара сарадњом са овом књижевницом из Прањана и члана Књижевног друштва *Запис* из Горњег Милановца.

Програм је водио мр Влада Ђурковић.

У БЕОГРАДУ ПРЕДСТАВЉЕНА МОНОГРАФИЈА МОСТАРСКОГ ПАРОХА РАДИВОЈА КРУЉА

» Шемсудин Златко Сердаревић, Перо Зубац, Радивоје Круљ, Владимир Пиштало и Стеван Тонтић

Алекса Шантић – чувар српског имена и православне вјере у Мостару

У малој сали Библиотеке града Београда 24. јануара 2020. године представљена је монографска публикација мостарског пароха Радивоја Круља *100 Шантићевих вечери поезије – 50 година књижевне награде Алекса Шантић*.

Књига на упечатљив начин свједочи о чињеници да су још за живота Алексе Шантића, далеке 1920. године, Мостарци почели да славе његово име и дјело. У њој се описује историјат најстарије пјесничке манифестације у региону, као и списак добитника књижевне награде Алекса Шантић. Трећи дио књиге посвећен је косовском циклусу у коме су сабране 32 Шантићеве пјесме.

Јануара 1920. године у Официрском дому под називом *Шантићево вече* приређен је програм у част 50. пјесниковог рођендана. Те вечери током бесједе Дејо Зечевић цитирао је чувеног Пера Слијепчевића који га је описао у четири ријечи: „Крв јуначка, душа ђевојачка."

КРУЉ: СРПСКИ ГРОБОВИ СУ САЧУВАЛИ НАШУ ЦРКВУ И КОРИЈЕНЕ

– Косово је наш оријентир – рекао је отац Радивоје Круљ, образлажући трећи дио монографије у коме су сабране 32 пјесме Алексе Шантића посвећене срцу Србије.

– Ми у Мостару се обнављамо из темеља, али неишчупаног коријена. Схватили смо да је Алекса Шантић, како би владика Григорије рекао, пророк. На Бранковцу да није било старог и новог гробља можда би нам и то било истргнуто и одузето. Наши гробови су сачували нашу цркву, стару, Саборну, Владичански двор, сачували су темељ Мостара. Гробови наши су се борили са онима који су хтјели да нас ишчупају из коријена у Мостару – рекао је отац Круљ и додао да је сигуран у обнову светиња у Мостару јер ако се иде Шантићевим путем, и његовим духом, стаза је утабана.

ЗУБАЦ: СВЈЕДОЧАНСТВО О СРБИМА

Пјесник Перо Зубац, аутор чувене поеме *Мостарске кише*, лауреат књижевне награде Алекса Шантић, говорио је о значају монографије.

– Овом монографијом се Шантићу продужава живот на посебан начин. Алекса је увијек био омиљен и цијењен, али дешавало се да су га на неки начин и склањали, прескакали, зато што није неком одговарало како је он посматрао свијет. Монографија је свједочанство о српском живљу у Мостару, који је своју културу преносио према Дубровнику, Трсту и Београду. Све што је вриједило било је на Шантићевим вечерима поезије – рекао је Зубац и подсјетио на сопствене стихове:

Пролази Алекса сав од свјетлости
– а никоја своја, Боже опрости.
Само пазимо ко сјене црне
нас неколко да не посрне –

– Пјесма је видјела, нешто што ја нисам желио да видим. Она је објављена у листу *Југославија* који излази у Осијеку са датумом објаве прије несретних ратова – рекао је Зубац.

ПИШТАЛО: АЛЕКСУ НИКО НИЈЕ БОЉЕ ОПИСАО ОД ПЕРА СЛИЈЕПЧЕВИЋА

Један од најзначајнијих и најпревођенијих савремених писаца, Владимир Пиштало, навео је да је његов прадједа живио врло близу Шантићеве породице.

– Његов брат Јаков имао је навику, због туберкулозе која је владала у њиховој породици, да кад год би негдје попио кафу из филцана, разбио би га да нико послије њега не би пио. То је брига о другима која је красила читаву породицу, па би моја баба још знала рећи за Алексу: „Имао је најљепше очи, као да те грију" – рекао је Пиштало, који је подсјетио на ријечи чувеног Пера Слијепчевића.

„Био је као десети Југовић, љепота и господство лика нису га никада напустили, чист и јасан лиричар, богодан и тајно дубок, дођи њему је исто као и дођи на острво доброте. "

ТОНТИЋ: ПРИМЈЕР СРПСКЕ ЉЕПОТЕ, РАСЕ И ДУХА

О Шантићу је говорио и пјесник, есејист и преводилац Стеван Тонтић који је и сам добитник књижевне награде која носи његово име. Он је истакао да се у историји српске књижевности често истиче да је Милан Ракић најзначајнији српски пјесник, док је, по његовом мишљењу, то мјесто заслужио Шантић. Своје увјерење је поткријепио Антологијом модерне српске поезије коју је објавио 1992. године, у коју је уврстио 11 Шантићевих и пет Ракићевих пјесама.

– Када би требали дати примјер српске љепоте, расе и духа наших људи и представити на неком другом континенту, или на другој планети, ја бих кандидовао Алексу Шантића – рекао је Тонтић.

Аутор монографије Радивоје Круљ се захвалио присутнима, а посебно водитељу програма публицисти Шемсудину Златку Сердаревићу који му је помогао и у писању монографије.

– Захваљујући Шантићу као инспирацији обнављамо Саборни храм, у коме је био благајник, хоровођа, почасни предсједник црквене општине, крштен је у Старој цркви, опојан у Саборној, хвала му што обнављамо и мостарску Просвјету…

ДРАГАНА БОКУН

ДЕСАНКИН БУКЕТ РУЖА

Перо Зубац испричао је анегдоту која се десила приликом гостовања у Мостару са Десанком Максимовић 1980. године. Она је тада имала 82 године, а он младић од 35.
– Боравили смо у Мостару и одлучили да посјетимо Алексин гроб. Том приликом је Десанка понијела велики букет ружа. На почетку сам оклијевао, али сам на крају је упитао ако жели да је одмијеним и ја носим букет, на шта ми је одговорила: „Биће му драже ако ја носим."

ЈУСТИН ЋЕЛИЈСКИ О АЛЕКСИ

„Тужни пророк наш сетни Јеремија Херцеговачки иде од једне до друге наше Голготе, и божанском силом своје пророчке душе храбри малаксале, превија рањене, подиже посрнуле, надахњује клонуле, диже пале, спасава пропале. Нема нашег бола, а да га он није учинио својим; нема туге, а да је он није претворио у своју; тако се он као као ријетко ко изједначио са свенародном тугом, и свенародним болом, и постао бесмртни пјесник наше народне туге и бола."

НАГРАДА ЗА ЖИВОТНО ДЈЕЛО *САВА МРКАЉ* КЊИЖЕВНИКУ АНЂЕЛКУ АНУШИЋУ

Анушић: Прељута Мркаљева судбина пресликала се на живот наших сународника на српском западу

Књижевна заједница Крајине додијелила је награду *Сава Мркаљ* за животно дјело књижевнику Анђелку Анушићу 30. јануара у Удружењу књижевника Србије у Београду. Повељу је добитнику уручио Милан Пађен који је заједно са Вељком Стамболијом и Николом Корицом чинио стручни жири.

Образложење награде за животно дјело и укупан допринос савременој српској књижевности прочитао је Вељко Стамболија који је о Анушићу говорио као писцу који се „ународио" међу своје прекодринске и оводринске Србе.

– Судбину је „прејаком ријечју" везао за свој проказани народ. Попут библијског имењака свијету објављује да је његов народ жив и да васкрсава и диже се из пепела својих угашених огњишта. Анђелко још к томе исписује поруку – не плашите се Срба, чувајте се њихових књига – рекао је Стамболија говорећи посебно о Анушићевој књизи *Епитаф за незнане* која на лирски дирљив и елегичан начин освјетљава (у вријеме објављивања ове књиге) двадесетогодишњицу егзодуса Срба граничара који су некада били тврди бедем хришћанске Европе.

– Ова књига је писана мастилом од крви и суза, додајемо, али без патетике, којој су тако склони српски прогонитељи и евроамерички инквизитори. Ову збирку пјесник отвара пролошком пјесмом под називом *Тужбалица за кућом*, а затвара епилошком *Аутобиографија*. Примјећујемо да се најчешће у пјесмама понавља, уз ријеч Господе, ријеч књига и низ синонима везаних за њу: азбука, штап од писмена, црни тисак, либар, словољубље, тридесет тужних свирала, црни снијег слова, земљишне књиге, словни слад, закњижевчио се… што потврђује тезу да су сада књиге српска огњишта. То Анђелка сврстава у ријетке интелектуалце с обје стране Дрине који још увијек вјерују у моћ ријечи и у моћ умјетности – тврди Стамболија у свом образложењу зашто баш Анушићу иде ова награда.

– То срастање са народном муком порука је декандентима да не одвајају нокат од меса. Анђелко Анушић нас попут Вергилија води кроз беспућа српске историје у свом четрдесетогодишњем књижевном раду, темељно проучивши све српске трагедије, стратишта, успоне, али и заблуде. Овај дарак српској поезији на двадесетогодишњицу егзодуса мелем је на отворену рану која још увијек крвари – закључио је Стамболија.

» Анђелко Анушић и Милан Пађен

Анушић се на почетку захвалио жирију што је имао одважности да његово „скромно пјесничко и прозно књиготворје, овјенчава наградом која носи име једног од наших најславнијих и најзначајнијих, прваних људи на пољу језика и књижаства прве половине деветнаестог вијека", и у својој бесједи са великим поштовањем и уважавањем говорио је о првом и аутентичном реформатору српског писма и језика.

– Сава Мркаљ је један од ликова мојих проза, заправо мојих романа, у којима, по мјери свога дара, удахњујем, васпостављам живот вишевјековном историјском кретању и борачком отпору нашег свијета, наших људи, Прекосаваца, Прекодринаца, Прекоунаца, на српском Западу. Сви заједно требамо чинити све, и више од тога, да ову награду која носи Савино име, а Мркаљево презиме, канонизујемо у поретку најпрестижнијих, најчаснијих књижевних признања у Србији, како то признање не би било нахоче, како је све доскора у нашој филологији био и онај који нас је данас овдје сабрао и причестио. Сава Мркаљ је поета и филолог, први пјесник српског јамба, човјек ренесансног образовања и први књижевни претеча – искупитељ, пред Богом и народом, вјечног агона и пострадалних крајишких Срба, али и цјелосне наше народоносне трмке. Јер је први, прије 192 године, јововски заридао: *Јао! јао! јао тристa пута!* у истоименој пјесми. И нико то боље од њега, до данас није. Сава Мркаљ, нажалост или би боље било на срећу, није имао свог Копитара јер му није ни требао. Зато је Сава Мркаљ старији од Вука, а како вријеме пролази – све млађи, и нашим савременик бива. Вријеме пролази и проћи ће, али Савини реформаторски послови на пољу језика, неће. Тужно је, што данас у српском школству немамо умјесто вуковаца, или барем упоредо с њима – и мркаљеваца – основношколских одликаша – дипломаца – навео је Анушић додајући да би тиме била исправљена вапијућа неправда према Сави Мркаљу.

– И онај политички измјештен тас који је, у неким главама, дијелио– подвајао тзв. западно и источно изговорно језичко крило, био би коначно враћен у своје природно равновесје. Увођење овог основношколског признања у наш школски и просвјетни систем прокрчило би пут, вјерујемо, не само помнијем проучавању лика и дјела Саве Мркаља, него прије свега и учењу богатог, разнородног културног и историјског насљеђа нашега народа са цијелог простора Балканског полуострва, поготово са простора Крајине и Хрватске у све степене просвјетно-образовног система – поручио је Анушић.

Овом приликом Књижевна заједница Крајине додијелила је награду *Сава Мркаљ* и пјеснику Горану Ђорђевићу за укупан допринос савременој српској књижевности и Бошку Буђан као првом секретару Српског културног друштва *Сава Мркаљ*, за допринос раду и опстанку овог Друштва насталом у Топуском, а које је једно вријеме постојало и у Србији, до 1996. године, кад се у Новом Саду и угасило. Награда *Браћа Мицић* додијељена је пјеснику Миљурку Вукадиновићу.

ВЕСНА ПЕШИЋ

» Анђелко Анушић, Вељко Стамболија, Никола Корица, Милан Пађен и Миљурко Вукадиновић

У ДОЊЕМ ТОВАРНИКУ ПРОСЛАВЉЕНА КРСНА СЛАВА УДРУЖЕЊА КРАЈИШНИКА ЗАПАДНО ОД ДРИНЕ И ДУНАВА

КРАЈИШНИЦИ ПРОСЛАВИЛИ ЧАСНЕ ВЕРИГЕ

Удружење Крајишника западно од Дрине и Дунава, Општински одбор Пећинци, прославило је крсну славу Часне вериге апостола Петра у мјесном Ловачком дому.

Више од 120 присутних поздравио је предсједник пећиначког одбора Удружења Крајишника Рајко Јевић, захваливши се локалној општинској самоуправи и Мјесној заједници Доњи Товарник, на подршци у организацији, као и уваженим гостима и извођачима програма који су увеличали ову светковину.

Како то обичаји налажу, домаћин је запалио свијећу, а мјесни парох јереј Саша Милијашевић, освештао славски колач и кољиво.

» Рајко Јевић, Жељко Трбовић, Миодраг Линта, Лука Гутеша, Давор Мандић, Раде Глушац и јереј Саша Милијашевић

ПОЗИВ НА САБОРНОСТ И ПОМИРЕЊЕ

По окончању обреда отац Саша обратио се скупу ријечима да је Свети апостол Петар био велики човјек, који се истицао у свему још за вријеме Христовог живота, али и након тога. Лежећи у тамници, окован часним веригама, једном чврстом вољом у Бога и чврстом вјером у људе, успио је да се избави и побједи, уз славу Божју.

– Сабрали смо се овдје да се дружимо, да се помолимо Богу, нашим заштитницима Светим апостолима Петру и Павлу. Наш народ је кроз историју трпио разна прогонства. Данас је тешко Србима у Црној Гори, када им се одузима оно што је њихово. Огњиште је нешто што не може да се купи и не може да се плати. Надам се да више нећемо бити они који ће бити прогњани и они који ће бити протјеривани са својих огњишта – закључио је јереј Саша Милијашевић.

У сличном тону говорио је и предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, истичући да је српски народ 90-их година доживио прогон библијских размјера. У том прогону, преко 1.200.000 хиљада Срба из РСК, Федерације БиХ и Косова и Метохије, због политике дуплих стандарда свјетских центара моћи, ипак се десила једна велика историјска ствар, створена је Република Српска.

– Један од најважнијих циљева Србије и Републике Српске треба да буде борба за јачање духовног и културног јединства српског народа на свим овим просторима, јер ми нисмо ни хрватски, ни босански, ни косовски, ни црногорски Срби, ми смо један јединствени народ. Зато морамо да се окупљамо око своје СПЦ, чувамо и афирмишемо свој српски језик, своје писмо ћирилицу, да његујемо културу сјећања на страдале Србе у Првом свјетском и посебно Другом свјетском рату, када је наш народ доживио незапамћен геноцид у НДХ. Морамо се, такође сјећати, са дужним поштовањем, и наших жртава из деведесетих година – рекао је Линта апелујући да треба да се међусобно поштујемо, уважавамо и једни другима опраштамо учињене грешке, када до њих дође.

ШТО НАМ ТЕЖЕ, МИ СМО УВИЈЕК ЈАЧИ...

У име општине Пећинци, домаћинима, славу је честитао и предсједник општине, магистар права Жељко Трбовић, кога је такође ратни вихор деведесетих година из Хрватске довео у сремску равницу.

– Када смо деведесетих стизали на овај простор, Србија нас је дочекала раширених руку у којој сви можемо да живимо и радимо равноправно. Тренутно у Шимановцима почињемо са изградњом 15 станова за избјегла и расељена лица, а договорена је изградња још 14 станова. Ми који смо сада овдје ту ћемо и остати, али је доста нашег народа и даље у БиХ, Хрватској и они заиста тешко живе којима би требало помоћи на један систематски начин – поручио је Трбовић.

Предсједник удружења Рајко Јевић, родом из Рипча поред Бихаћа, захвалио се гостима на лијепим ријечима, као и свим онима који су се у оволиком великом броју одазвали и сабрали како би у љубави и задовољству прославили Часне вериге, крсну славу удружења.

– Користим ову прилику да се захвалим нашој браћи Сремцима, који су нас прихватили послије великог егзодуса – рекао је Јевић, поздрављајући учеснике програма, најприје пјевачку групу са овог простора *Крајишници са Саве* који су се, са недавно одржаног међународног такмичењу у Новом Саду, вратили са освојеном медаљом.

Публика је са аплаузом наградила и Андрију Бајића који је, са преминулим братом Томом, често био радо виђен гост, како је рекао, од српске Славоније до Далмације. Нагласио је да је често пута јео сира из мјешине и пробао најбоља крајишка вина, увијек наилазећи на гостољубив пријем код Крајишника. Тако је било и овог пута, гдје је Андрија осим доброг пјевања, показао да није заборавио да свира фрулу.

Посебан сет пјесама извела је Мала Цана секретар Удружења естрадних умјетника и извођача Србије.

Посебно је био упечатљив наступ младе етно групе *Свитац* из Деча. „Што нам теже, ми смо увијек јачи, Крајишниче пјевај, а не плачи", ријечи су једне од стихова пјесме који су присутне подигли на ноге.

Програм је текао ненаметљиво, брзо прошао, нажалост, због наредног радног дана доста Крајишника није остало до краја, јер уважавајући славље не заборављају своје свакодневне обавезе.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

Косовско поморавље: Међу стубовима Цркве Светог Николе у Новом Брду

Признајем, на ходочашће у Косовско Поморавље кренуо сам најприје због посјете Новом Брду и манастиру Драганац. И вриједило је, ово је био јединствен и посебно важан сусрет са светињама Косова и Метохије. Ново Брдо се налази на око 20 км источно од Приштине. Из простране равнице гдје се раширила савремена Приштина, те прије скоро два милењијума римска Улпијана, идући на исток рељеф се нагло мијења у наборе, а ширина се сужава у ријечне тјеснаце.

Заправо, улазећи на простор општина Ново Брдо и Гњилане напуштамо изворно Косово, а ступамо у Косовско поморавље, засебну географско-етнографско-језичку цјелину у саставу покрајине. Грозд градова и села у сливу Биначке Мораве, једне од матица Јужне Мораве, означен је баш по њој као Косовско Поморавље.

У Косовском Поморављу српски језик има засебне одлике, народне ношње су различне од косовских, хвостанских, призренских, горанских… и вјетар и вода су другачији. За мене неке од најљепших српских народних игара потичу баш из Косовског Поморавља. Сакупљене су у кореографску цјелину под јединственим именом Биначка Морава. И баш ове игре потврђују правило српских етнографа и кореографа, да што је крај материјално сиромашнији то су ношње богатије, а игре сложеније и виртуозније тј. у немаштини материје природа се истиче љепотом духа! И тек кад је наша вожња постала унинана, а утисци и разговор се стишали, на узвишењу се указује тврђава Ново Брдо! Бјелина на висини, снага под небом, историја у бедемима…

И послије седам вјекова од грађења, рушења, пљачки и палежи, присвајања и расељавања, овај град је сачувао суштину – стаменост која опчини госта који му прилази. Очувана је само унутрашња тврђава, појас шестоугаоне утврде која је штитила двор и управне објекте. Подграђе је одавно разрушено и разнесено.

Под тврђавом пар кућа, у једној од њих кафана, у другој модеран кафе-ресторан. На зидинама се вијори застава тзв. Републике Косово. Двојица момака се пењу и прескачу бедеме. Капија је закључана, може се тек до зидина одакле пуца чудесан поглед на Косовско Поморавље. Поглед вриједан правих царева…

» Аутор текста Горан Лучић на остацима цркве Светог Николе у Новом Брду

Видик старе и сребрне Србије.

Тврђаву Ново Брдо градио је српски краљ Милутин, најприје због заштите највриједнијих српских рудника сребра. Захваљујући новобрдском сребру Милутин је постао највећи српски задужбинар, а српско сребро је било познато по високом удјелу злата – чак 33% злата могло се од њега одвојити. Стефан Милутин је у Новом Брду населио германске рударе Сасе, а који су у подграђу саградили своју римокатолички цркву коју је српски народ звао Сашка црква. Највећу страну колонију у Новом Брду чинили су дубровачки трговци, они се бјеху као лисице привукли с мора – српском златоруном сребру. Дубровчани су имали голему корист од српске државе и њених богатстава, но никада јој нису били искрено одани, само су тражили начина да је искористе. Њихова главна политика је била – „Са свима лијепо, ни са ким поштено". Но Ново Брдо је било толико богато да се сребро могло преливати и у лукаве дубровачке мјешине.

Испод тврђаве и данас постоје јасни остаци бројних новобрдских бунара. Направити водене резерве на висини од 1. 124 м. н. в. био је подухват вриједан дивљења, а тек ако се зна да је град био толико насељен да је у свом цвату био један од највећих у тадашњој Европи. О његовој величини данас свједоче остаци Саборне цркве Светог Николе, главне српске богомоље у Новом Брду и једном од сједишта липљанских епископа.

Велика базилика са снажним носивим стубовима од црвеномрке бреке и седре. Она је данас главна мета римокатоличког сакралног присвајања на Косову и Метохији. Иако је по свим оријентирима и записима то српска православна црква, албански бискупи на Косову је проглашавају католичком катедралом, чиме се нескривено жели и цијело насљеђе Новог Брда отети и фалсификовати. Овдје се од скора служе латинске мисе, а косовска квазидржава то штити и помаже.

Са пропашћу српске деспотовине, посљедња се предаје голема Новобрдска тврђава. Османлије је харају и пале, али рудници ни тада не стају са коповима. У Новом Брду су у 17. вијеку живјели и Јевреји. Било је ту Влаха, Цинцара, Грка, Турака, а посљедњи се досељавају албански фисови (родови). Поред цркве се налази и једна лоше очувана џамија из 17. вијека са порушеним минаретом. Најтеже је пострадала у Првом свјетском рату током борби српске војске са Бугарима.

Тражећи неку сувенирницу или књижару улазим у албанску кафану, распитујем се… Љубазна жена ме упућује на њеног мужа који у ћошку игра шах са пријатељем. Разговарамо на српском. Каже ми да овдје нема никаквих сувенирница, једино што он има о Новом Брду је копија једне српске књиге са старог Приштинског универзитета. Доноси ми фотокопију и показује ми је; то је Новобрдска Крива река, аутора др Атанасија Урошевића, издање из 1950. Универзитетске библиотеке Иво Андрић из Приштине.

Питам за колико бих могао купити ову копију…

Размишља се, гледа ме, пита да ли ме књига јако интересује.

Види моју љубопитљивост и ријешеност да књигу платим.

– Узми је сине, ништа не кошта, само је прочитај и подијели са својима!

– Хвала Вам, могу ли бар знати од кога сам добио овај лијепи поклон?!

– Ја сам Џемаил Новобрдали, некадашњи професор филозофије и социологије на Приштинском универзитету, иначе српски студент. Давно сам дипломирао у Београду.

– Ваше презиме је Новобрдали, по Новом Брду?

– Моја породица је поријеклом турска, а наше старо презиме давно смо замијенили са Новобрдали, живјели смо око тврђаве и поносили се тиме.

Поздрављам се са старим професором и захваљујем се на том чудесно лијепом гесту који је значио више од пуке љубазности и дарежљивости.

Било је то најприје скупо породично достојанство и старо поштовање према Србима, а чија покољења ево први пут долазе на најљепшу и највећу српску тврђаву. Као да је стари професор желио да нам ова књига буде мали прозор ка истини и сопственој историји о којој јако, јако мало знамо, толико мало да се пред њеним рушевинама осјетимо духовно и културно разрушени.

ГОРАН ЛУЧИЋ

Трг у Нијагари носи Теслино име

У канадском граду Нијагари званично је проглашен Трг Николе Тесле прокламацијом коју су предсједница Савјета и Националног парка Нијагара Сендл Беловс и генерални директор Дејвид Адамс 13. јануара 2020. године уручили директору Српске школе *Никола Тесла* у Нијагари Бориславу Живковићу и представнику канадског Теслиног техничког музеја Немањи Јевремовићу.

– Ова лијепа вијест долази нам у години у којој наша школа обиљежава два јубилеја – деценију постојања и 10 година обиљежавања Дана Николе Тесле у Нијагара Фалсу – истиче директор Српске школе *Никола Тесла* у Нијагари Борислав Живковић.

Управо је ова школа заједно са Теслиним техничким музејом средином прошле године надлежним канадским институцијама упутила приједлог за назив Трга Николе Тесле. Заједничком сарадњом ове двије значајне организације српске исељеничке заједнице, која је трећа по бројности у Нијагари, рођендан америчког научника српског поријекла 10. јула у овом граду се обиљежава као Дан Николе Тесле.

Циљ ових удружења је да управо у Нијагари оснују Музеј Николе Тесле.

С. ДАНЧУО

» Борислав Живковић, Сендл Беловс, Дејвид Адамс и Немања Јевремовић

У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ ОДРЖАН ЗИМСКИ БАЗАР СУХОМЕСНАТИХ И МЛИЈЕЧНИХ ПРОИЗВОДА

» Сандрова екипа ове године била је трећа

» Екипа Митрос

» Драган Божић, потпуковник Борислав Крњајић и предсједник Градске скупштине Томислав Јанковић

На Чваркаријади скупљено 300.000 динара за лијечење петогодишњег дјечака Павла

Зимски базар сухомеснатих и млијечних производа одржан је 25. јануара 2020. године на Платоу испред МЗ Блок Б у Сремској Митровици.

Чваркијада је била хуманитарног карактера, за разлику од прошле године када су чварци били бесплатни.

Ове године су се куповали по цијени од 100 динара, а новац се сакупљао за Павла Мора, петогодишњака који се бори са тумором. Укупно је скупљено око 300.000 динара.

Министар пољопривреде Бранислав Недимовић отворио је Чваркијаду.

Потпуковник Борислав Крњајић командант касарне у Сремској Митровици рекао је да су се радо одазвали да подрже ову манифестацију.

– Надам се да смо испунили очекивања. Војска у свом функционисању поред редовних задатака којима се бави има обавезу да се промовише на свим могућим дешавањима у Сремској Митровици – рекао је Крњајић.

Презадовољан манифестацијом и бројем посјетилаца, учесника и излагача био је и домаћин Драган Божић предсједник МЗ Блок Б.

– Ово је јединствен примјер можда и у цијелом региону да поред домаћег становништва имамо и посјетиоце из далеких крајева.

Ове године су имали представнике из двије општине Косова и Метохије, Ранилук и Артеш, госте из Бијељине, Ваљева, Суботице, Сопота, Младеновца и Тополе.

Циљ манифестација које МЗ Блок Б организује је хуманитарни рад, и да становништву покажу да се може функционисати и кроз државне, односно градске установе.

– Сремска Митровица је специфичан град гдје сви раде заједно. Градска управа, народ, дјеца, војска, сви смо једни другима на услузи – рекао је Божић.

На Чваркијади смо затекли и предсједника Скупштине Града Сремска Митровица Томислава Јанковића који је за *Српско коло* рекао да је задовољство што могу бити покровитељи као град оваквим манифестацијама. Ова МЗ је одавно препозната као мјесто доброг живљења гдје су људи сложни и гдје се удружују и кроз све манифестације провлаче дозу хуманости.

– Овдје су људи дошли прије 20, 30, 50 година, али нису заборавили свој завичај. Сремска Митровица је мултинационална средина, гдје се Срби јако лијепо слажу и са Хрватима, Украјинцима, Русинима и свим осталим људима који овдје живе.

– Највећи производ оваквих манифестација је пријатељство и повјерење међу људима – закључује Јанковић.

Секретар МЗ Мала Босна Нељељко Митровић на наше питање да нам открије тајну рецепта прављења чварака, рекао нам је да су сви чварци успјели јер су одмах разграбљени.

Прво мјесто освојила је екипа *Ђокара и Пајин*, друго мјесто екипа *Митрос*, треће *Сандо*, а четврта је била *Мала Босна*.

Вриједне пензионерке су и ове године правиле уштипке који су се за трен ока разграбили. Специјални гости из Ваљева су правили дуван чварке.

Организатори ове манифестације су Мјесна заједница Блок Б, Град Сремска Митровица, Удружење Краљевина Србија, Завичајно удружење *Мостови на Дрини*, Завичајно друштво *Мањача*.

ДРАГАНА БОКУН

» Побједничка екипа Ђокара и Пајин

» Перица Арбанас, Драгица Лазаревић, Божо Требовац, Владимир Ерак, Витомир Јаковљевић, Бранко Јаковљевић и Славиша Деспић.

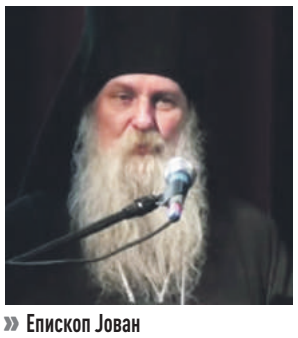

» Епископ Јован

СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА У СЛАТИНИ

Послије литургије у Храму Светог Петра и Павла у Слатини је 27. јануара уприличена 6. Светосавска академија. Свештеник Драган Гаћеша је изразио задовољство што су се парохијани окупили у великом броју, а посебно је поздравио епископа пакрачко-славонског Јована и игумана манастира Ораховица, Павла.

– У Манастиру Ораховица налазе се двије лозе осликане у 16. вијеку, једна је лоза Христова, а друга је лоза Немањића – рекао је епископ Јован и даље у својој бесједи подсјетио на значај Немањића и Светосавља.

У програму су учествовали богослов Димитрије, Свјетлана Спајић, АНИ Вуковар, *Просвјета* пододбор Слатина, пјесникиња Милена Богатић. Води ељ програма био је Игор Павковић.

Поред многобројних парохијана академији су присуствовали замјеник градоначелника Слатине Бојан Плантак, Миле Хорват, замјеник жупана Вировитичко-подравске жупаније Игор Павковић.

Д. БОКУН

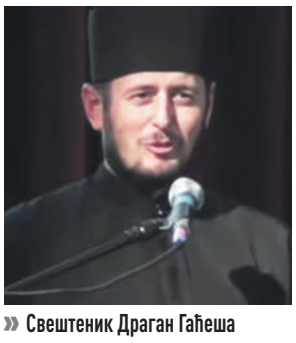

» Свештеник Драган Гаћеша

Монографија о Гајдобри представљена у Н. Саду

У пуној сали читаонице Градске библиотеке у уторак 28.1.2020. новосадској публици представљена је монографија *Гајдобра – наслеђе и савременост*, ауторке Анђе Шушић, у издању сремскокарловачког *Каироса*.

Присутне је, у име издавачке куће *Каирос*, поздравио Рајко Косијер истичући да је монографија *Гајдобра – наслеђе и савременост* објављена у едицији *Оставштина*, те да по опсегу времена и свеобухватности тема представља значајну историјску грађу за будуће истраживаче.

Мр Душанка Ђокић је нагласила да је ова монографија, поред историјског, прије свега, лирски, књижевно-умјетнички приказ и лијепи, лирски запис душе и осврт на народни живот у Гајдобри кроз вјекове. Стављајући акценат на обичног, малог човјека ауторка описује како велики историјски догађаји утичу на обичне људе и њихове породице.

Др Милан Мицић је истакао ауторкин вишегодишњи рад и дубоку посвећеност писању ове слојевите, богате, разноврсне књиге, богате животом, а прије свега људима.

– Живимо у XXI вијеку, вијеку великог непамћења, великих магли и на глобалном плану великог људског несналажења у процесима који обезличавају људско трајање, тако да је писање о обичним људима велика ствар , јер се на тај начин превазилази епоха која није захвална за трајање појединца, јер се појединац у тој магли губи у некој форми безличности и маргинализације – нагласио је др Мицић.

Књига обухвата три географска предјела Херцеговину, Војводину и Гајдобру, описујући људе који су у добро организованој колонизацији дошли 1945. у Гајдобру, у којој се прожимају стари и нови завичај.

Емеритус проф. др Славко Гордић сматра да монографија Анђе Шушић својом лексиконском свевидошћу призива у сјећање Вуков *Српски рјечник*, а љубављу којом је сачињена синтагму „дубоке оданости". Он вриједност ове књиге види у њежности и поносу са којим ауторка приповиједа о свом градићу и својим сугрђанима, потом у пажљиво документованим описима прегалаштва радног и креативног размаха колониста и њихових потомака који су врло брзо, након првотног шока од корјените промјене климатских и животних услова, претекли многе чија је стартна позиција била боља.

Проф. др Јово Радош истакао је да Гајдобра по привредним, просвјетним, културним, спортским и укупним друштвеним потенцијалима, заслужује да има овакву монографију, истичући специфичност гајдобранског менталитета херцеговачких колониста насељених у Војводину, људи који се одликују многим, у ближој и даљој околини, примијећеним особинама, великим бројем доктора наука, првацима у многим спортским дисциплинама и другим областима живота.

Ауторка Анђа Шушић захвалила се свима са којима је сарађивала на овој монографији, истичући да је Гајдобра са свим специфичностима и потенцијалима које има угодно мјесто за живот, а да је сав приход од продаје намијењен гајдобранском Храму Светих апостола Петра и Павла.

Ј.ИВАНИШЕВИЋ/ ВОЈВОЂАНСКЕ

УЧЕНИЦИ ИЗ КРУШЕВЦА, БИЛЕЋЕ И ЗЕМУНА ПОКАЗАЛИ НАЈВЕЋЕ ЗНАЊЕ О ИСТОРИЈИ СПЦ

Одржано финале првог квиз такмичења *Немањићи*

Поводом 800 година самосталности Српске православне цркве у Народној библиотеци 25. јануара одржано је финале првог српског Међународног квиз такмичења *Немањићи* који организује Фондација *Мир Божји* из Бањалуке. Пројекат се реализовао са благословом његове светости патријараха Иринеја, уз подршку Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије, Министарства за европске интеграције и регионалну сарадњу у Влади Републике Српске, а добили су подршку и од научних кругова.

У квиз такмичењу је учествовало преко 320 екипа узраста од 10 до 15 година, близу 1.000 такмичара из Републике Србије, Републике Српске, региона и дијаспоре. Активности су почеле у септембру 2019. године. Екипе су састављене од три члана, а могле су их пријавити школе, цркве, удружења и остале организације. Спремали су се по материјалу који је припремио организатор, а састојао се од 1.000 питања и одговора. Сви су истог дана радили онлајн тест.

Међу званицама били су шеф Представништва Републике Српске Млађен Цицовић, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта и викар патријарха Иринеја епископ ремезијански Стефан.

Викар патријарха Иринеја владика Стефан је отворио квиз такмичење и нагласио да имена шест младих људи који су у финалу такмичења треба да запамтимо јер ће та дјеца далеко догурати.

Побједници квиза били су ученици Основне школе *Велизар Станковић Корчагин* из Шиљеговца (Крушевца) – *Немањина дружина*, који су показали завидно знање, и често изненадили публику тачним одговорима на веома тешким питањима.

Сјајно знање су показали и млади Билећани који су освојили друго мјесто, ученици ОШ *Петар II Петровић Његош – Млади историчари*.

Треће мјесто и свакако изузетно вриједно освојили су ученици ОШ *Светозар Милетић* из Земуна.

Епископ ремезијански господин Стефан је најбоље пласираним екипама уручио вриједне иконе Св. Саве.

Млађен Цицовић, шеф представништва Републике Српске у Србији, сваком члану побједничке екипе уручио је испред Министарства за европске интеграције и међународну сарадњу у Влади Републике Српске лаптоп рачунар.

– Ми смо поклонили лаптопове који ће им помоћи у савладавању градива, и бржем протоку информација, али ипак би им поручио да се држе књиге, која их никада неће издати – рекао је Цицовић и нагласио да ће Влада Републике Српске увијек подржати пројекте који за циљ имају очување националног идентитета нашег народа, Српске православне цркве, наше историје, културе и традиције.

Јеромонах манастира Студеница, отац Виталије другопласираној екипи уручио је слушалице нове генерације док је Бранко Бошковић, директор Спортске гимназије *Престиж* из Београда свим члановима другопласиране и трећепласиране екипе уручио фитнес сатове.

Медаље и признања уручио је предсједник Фондације *Мир Божји* Далибор Вишић.

У културно-умјетничком програму наступили су глумац Ненад Маричић, српски православни појци и вишеструко награђивани клариниста Доситеј Новаковић уз клавирску пратњу пијанисткиње Мионе Барбул.

Здравко Мочевић, предсједник организационог одбора Међународног квиз такмичења Немањићи затворио је квиз и најавио да ће ове године други циклус такмичења бити посвећен знаменитим Србима.

– Ово је по први пут да смо ми кроз једну заједничку активност, гдје смо повезали и матицу, и Србе из региона и дијаспоре. Хвала свима који су дали допринос, црква, општина Врачар и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта је дао велики допринос – рекао је Мочевић.

ДРАГАНА БОКУН

» Владика Стефан, Милан Недељковић, Миодраг Линта

У НОВОМ САДУ ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА ИЛИЈЕ МАРИЧИЋА

Успомене из Грачаца сачувао од заборава

У ресторану *Пардија* у Новом Саду, средином јануара, представљена је књига Илије Маричића коју је аутор у радном називу именовао као *Гледам, слушам, причам и пишем…* Занимљиво да приликом писања ове књиге, која описује предратно стање у родном селу Омсици у Лици, рат деведесетих на подручју општине Грачац, и живот у прогонству у Београду и Панчеву, аутор није имао ни литературе ни архиве. У прикупљању података највише су му помогле сестре Љубица и Мира, као и неколико Омсичана, којима се искрено захваљује, истакао је Маричић на представљању књиге у Новом Саду.

За разлику од београдске промоције, у Новом Саду се окупио мањи број посјетилаца. Разлога има више, радни дан, рани поподневни сати, али и обавезе појединаца заузетих пословима. Мада је Маричић очекивао да ће се појавити више његових школских другара, један од њих Миленко Крњаја је, чини се, био довољан за све да их представи, подсјети на школске дане, професоре и врати пола вијека точак историје уназад.

Данко Перић уредник књиге, истакао је да је највећа вриједност овог дјела његова аутентичност, јер аутор пише само о оном што је доживио, у чему је учествовао, о ономе што је записано на лицу мјеста, а тек понекад на основу вјековног локалног предања или пак свог памћења.

Сам аутор Илија Маричић је да је се књига родила од биљежака које је ставио на папир да би их сачувао од забораваа.

– Изумирањем ове генерације нико неће знати, шта се тамо догађало. То је и омаж родној Омсици, средњој школи, послу и свему ономе што се до средине деведесетих догађало на простору општине Грачац. Али и подсјећање на рат, прогонство и сналажење у новим животним условима. Један од кривваца да се ово објави је Данко Перић и његова сарадница Милена Шећеровић који су били мишљења да све те приче треба да буду објављене – рекао је Маричић, прочитавши једну од својих прича.

О књизи неколико је реченица рекао и Душан Ђекић, једно вријеме Илијин саборац.

– Сви ми који смо живјели на станици, једном дијелу Грачаца, на самом почетку рата једногласно смо предложили Илију да нам буде командир чете. Захваљујући Илији, али и већини разумних људи који су чинили ту јединицу, сачували смо главе, а важили смо за несташне младиће тог времена – истакао је Душан напомињући на крају да је све ово заиста требало записати, јер млађи нараштаји немају други начин да то запамте, пошто мало ко о томе сада и прича.

» Данко Перић са дијелом учесника промоције

Илијин школски другар из гимназије у Грачацу, Миленко Крњаја који сада живи у Сремским Карловцима, а рођен је у Жегару у кршној Буковици је са низом досјетки орасположио присутне. Казивао је и стихове своје пјесме написане 1967. године, посвећене Радојки Собол, разредном старјешини професорки српскохрватског језика грачачке гимназије која је на пут извела велики број генерација.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ЛИЧНИ СТАВ – СЛАВИЦА ГАРОЊА

У сусрет идеји о меморијалном комплексу српским жртвама геноцида

» Осврт о креацији Вање Радауша са конкурса за обиљежавање спомен комплекса логора Јасеновац

У књизи *Револуционарно кипарство Југославије* (Загреб, 1997, стр. 96–97), случајно сам наишла на (не)реализовану скицу споменика са конкурса за комплекс обиљежавања логора Јасеновац у креацији Вање Радауша, и остала задивљена умјетничком визијом скулптуралне групе, која је као најрјечитији и најдостојанственији облик приказивала оно најбитније што се у Јасеновцу, првенствено српском народу догодило током Другог свјетског рата. Међутим, по свему судећи, та снажна умјетничка и историјска порука није се могла изборити пред тадашњом политичком вољом у минимализацији усташких злочина, не одабравши ово рјешење, већ се опредјељујући за онај стилизовани, безлични и необавезујући цвијет Богдана Богдановића – који је више у функцији скривања него откривања, размјера Зла које се догодило у Јасеновцу. И тада, као и сада, суштинска порука учитана у колективну меморију народа, није се официјелно ни жељела од стране политичких елита тадашње Југославије. У случају споменика Вање Радауша, који, колико је мени познато, од споменуте скице никада није ни реализован у споменички комплекс, можда је сада прилика и тренутак да се та умјетничка, историјска и свакојака неправда исправи у најавама о изградњи спомен-комплекса на београдском Сајмишту, свим српским жртвама геноцида у Другом свјетском рату, односно, на Градини, у Републици Српској, која се и географски налази тачно преко пута бившег логора Јасеновац у данашњој Хрватској.

» Славица Гароња

Укратко, идејно вајарско рјешење Вање Радауша на потресан умјетнички начин приказује суштинску симболику логора Јасеновац: то је народ, прије свега српска, сеоска, крајишка популација, која је доживјела дотад незапамћен геноцид, како у Јасеновцу, тој стожерној тачки читаве геноцидне политике Независне Државе Хрватске, тако и на читавом њеном тадашњем простору (који је обухватао и цијелу Босну и Херцеговину).

Овај вајарски комплекс је својом пластичношћу фокусиран на један карактеристичан и најтрагичнији сегмент свеколиког нашег страдања – то је српски народ са Козаре, жене и дјеца, старци, који је у огромној мјери постао трагична парадигма геноцида кроз офанзиву 1942, када је готово цијела популација, која није избјегла обруч, од дјетета у колијевци до бака и дједова, отерана у логор Јасеновац и тамо ликвидирана на најбестијалнији начин (рачуна се да је око 80.000 становника са Козаре страдало, само те, 1942. године.) Треба напоменути да је у тим ратним операцијама истакнуту командну улогу имао и Курт Валдхајм, који је будућим геополитичким играма преживјелог фашизма у облику неолибералног капитализма, постао и генерални секретар УН, без икада покренуте одговорности за његову нацистичку прошлост и геноцидну политику на тлу Југославије).

Стилизован и сведен на женске прилике у карактеристичној народној ношњи, у скупинама у којима препознајемо збјег – ту трајну категорију српског битисања на Балкану, са доминирајућом мушком фигуром у шињелу као симболом отпора – погнутих глава и у тешкој атмосфери потмулости, не само једног фиксираног историјског тренутка, него сагледавања и свеколике (наше) судбине, иза свих тих прилика доминира зид, у коме су, попут Ћеле-куле, узидане бројне лобање, као симболички говор о метафизичком усуду тла, величини зла и бројности жртава на тлу на коме вјековима обитава српски народ – са превише смрти у ранијим вјековима, а нарочито у 20. вијеку. Стога предлажем да се приликом разматрања о оснивању Меморијала српским жртвама геноцида на београдском Старом Сајмишту, односно великог меморијалног комплекса у Градини, узме у обзир и ово изванредно вајарско рјешење Вање Радауша за спомен комплекс Јасеновац – настало давне 1952, а које је својевремено, у име перфидног затирања колетквног памћења остало само у ријетким скицама – и у овој споменутој књизи.

Свему овом додајем једну фусноту, која може прерасти у рукавац исте приче. Исте, 1942. године, око 1.300 жена са дјецом са Козаре, дотјерано је у српско село Слобоштину код Славонске Пожеге, у Западној Славонији, гдје су их 16. августа, Лубурићеве усташе уморише на најмонструознији начин, који до тада није виђен – побацавши их у пет околних бунара, дубљих од четрдесет метара. Комисија која је послије 1945. године (након много перипетија и натезања, што се може и сада читати као недостатак политичке воље) ипак основана, приступила је вађању жртава и (уз аутентичне документарне снимке) набројала тачно 1.368 жртава – 1.165 са Козаре, и 203 Срба из околних села Пожешке котлине. Нашли су у кречу жену у загрљају са дјететом (што је био иницијални умјетнички мотив вајару Николи Кечанину за израду величанственог споменика мајке с дјететом на том мјесту 1959), а прецизно се наводи да је међу жртвама било педесеторо дјеце, од шест мјесеци до 14 година. У бескрупулозном лицитирању бројем жртава у посљедње вријеме, Слобоштина је једини примјер о таксативно истраженом злочину (геноциду – гдје није било ни једне мушке жртве) и као таква треба да је опште познати примјер.

Споменик Николе Кечанина у Слобоштини, који је, слично идејном рјешењу Вање Радауша, на ријетко успјешан умјетнички начин (далеко од револуционарног егзалитизма), симболично представљао жену у аутентичној народној ношњи Западне Славоније, како с дјететом у наручју стоји и показује прстом у бунар, је већ 1991. године, нажалост, међу првим срушен, и данас постоји само његово постоље (што сам и фотографисала 2012), а цијели комплекс је, уз подрушку ЕУ, претворен у невину ЕКО-зону, са љетњом манифестацијом „бундевијадом" на мјесту страшног злочина. Сем остатака зидина православне Цркве Светог Николаја из 1799. (спаљене на исти дан 16. августа 1942) и огромног вишевјековног храста поред ње, пред којима се десио злочин и који су остали једини нијеми свједоци свега, данас нема ни спомена шта се ту стварно догодило. Као опомена и памћење.

Овај текст нека буде прилог подршци идеји о оснивању Меморијала српским жртвама геноцида, са жељом да у њему на централном платоу нађе своје мјесто и материјализовани споменик Вање Радауша. Да ова и многе непознате и неиспричане приче и документа буду полазиште за оснивање истоименог научно-истраживачког центра и Музеја на том мјесту. Неко ће се и данас цинично запитати чему све то, а ја могу само да одговорим: ходајући по свијету, гледајући мирне и развијене земље и њихове културе које су несметано духовно и популацијски расле и развијале се, а пратећи тренутно успјехе наших младих музичара, математичара, проналазача, спортиста, увијек сам размишљала, колико смо биолошку масу изгубили само у 20. вијеку, колико угаслих талената који се никада нису развили, или просто, нису имали право на живот, као ни старији, да га заврше природном смрћу. И управо, стално подсјећање на латентну опасност којој смо вјековима изложени, Зло које нам увијек изнова пријети тоталним уништењем, треба да буде смисао замишљеног Меморијала, кроз колективно сјећање као сталну опомену, да се такве страшне ствари никада више не догоде и не понове. Укратко, имајући свијест о својој прошлости, можемо као нација тек да осмислимо и своју стратегију за будућност.

КЊИЖЕВНА ТРИБИНА У ВУКОВОЈ ЗАДУЖБИНИ

Одјеци Светосавља данас и сутра

Књижевна трибина *Одјеци Светосавља данас и сутра* у организацији Културне Заједнице Крајине, српско-аустријског Културног друштва *Златна реч* Беч и Културно-историјског центра *Српска круна* Аустрија одржана је 10. јануара у Вуковој задужбини у Београду.

Културна заједница Крајине основана је у Београду 12. октобра 2011. год. са намјером очувања културног идентитета крајишких Срба, а обухвата културу и традицију српског народа са простора: Далмације, Лике, Кордуна, Баније, Босанске Крајине, Славоније, Барање и западног Срема. У циљу повезивања српских умјетника у земљи и расијању Културна заједница Крајине, на челу са предсједником Жељком Кукићем, покренула је пројекат *Мостови Светосавља* 2017. године.

Културно удружење *Златна реч*, чији је оснивач и предсједник књижевница Славица Клајн, основано је 2016. са акцентом на афирмацији књижевног стваралаштва наших младих, неафирмисаних и мање познатих савремених аутора изван граница своје земље.

Сваке године Удружење штампа зборник посвећен неком од наших познатих књижевника који је у једном периоду свог живота стварао у Бечу. Тако ће овогодишњи зборник бити посвећен Вуку Караџићу. Удружење настоји да овом манифестацијом представи савремену српску књижевну ријеч на најљепши начин и квалитетом врати повјерење и интересовање дјеце и инспирише их да и сами кроз писану ријеч његују свој језик и писмо, што је нарочито важно када сте далеко од свог матерњег језика. У прилог томе говори и одзив на управо завршен поетски конкурс Удружења – *Светосавска звона – поезија шапуће о нама*, посвећен обиљежавању осам вјекова аутокефалности Српске православне цркве.

Славица Клајн такође је оснивач и директор Културно-историјског центра *Српска круна* Аустрија (2016) који константно допуњава своју библиотеку издањима савремених српских аутора, нарочито оним писаним ћирилицом. Како је данас много издавача, а мала присутност објављених дјела у књижарама, важно је да нашу савремену књижевност скупимо у библиотеке, нарочито када су у питању аутори расути по свијету, сматра Клајн. Такође, *Српска круна* сакупља и слике наших савремених, још неафирмисаних или мање познатих сликара и умјетничке фотографије. Оно по чему је *Српска круна* прије свега позната јесу обредни хлебови, посвећени нашим различитим вјерским празницима, први пут представљени на изложби у Словенији 2017. г.

Тако су се ова удружења у години која их води у сусрет јубилеју, КЗК 10-годишњици, а *Златна реч* и *Српска круна* 5-годишњици, нашла на мосту Светосавља.

Трибини су, поред оснивача удружења, Славице Клајн и Жељка Кукића, присуствовали: др Миодраг Матицки, предсједник Вукове задужбине; др Младен Мирић; академици – проф. др Мирко Томасовић, проф. др Васкрсија Јањић, проф. др Слободан Реметић, проф. др Срето Танасић и предсједник Развојне академије Срба др Алек Ј. Рачић; секретар УКС Гроздана Лучић Лалић, књижевница Гордана Влајић, сликарка Љубица Његован Вучинић, новинар и књижевник Далибор Дрекић, књижевница Гордана Јеж Лазић, Драгана Радовић (РАС), књижевник Никола Рајаковић и гуслар Радисав Чејовић.

» Жељко Кукић, Славица Клајн, Гордана Јеж Лазић и др Мирко Томасовић

О АУТОКЕФАЛНОСТИ СПЦ

О осам вјекова аутокефалности СПЦ изузетно садржајно говорио је проф. др Мирко Томасовић.
Он је истакао да аутокефалност српске цркве подразумијева да има потпуну канонску и административну независност и сестрински однос са осталим православним црквама.
– Ако нека црква затражи аутокефалију, све православне цркве одлучују о томе, а не само Цариградска патријаршија. Разматрају се разлози, да ли је то за спасење људи, а не из неких политичких разлога, што је био случај са Украјином. Тако да и у овом нашем случају постоји опасност да неко „гурне" (цариградског патријарха) да потпише „нешто" и направи нам још већу муку – рекао је Томасовић.

Испред КУ *Златна реч* и Културно-историјског центра *Српска круна* уручена су признања сарадницима и појединцима за изузетан допринос сарадњи са Србима у дијаспори и региону.

Трагом почетака ових удружења и њиховог рада, намеће се истовременост буђења свијести о неопходности очувања свог националног културног идентитета, о чему су надахнуто говорили учесници трибине.

Одјеци данас дотакли су се језика, писма и књижевности. Одјеци сутра фокус су имали на младима, али и на учвршћивању сарадње са српским народом у дијаспори и региону.

Као закључак ове књижевне трибине могло би се рећи да Одјеци Светосавља данас и сутра своје упориште имају у незаборављу, чувању и његовању свега што је оно било јуче, јер Светосавље је наше вјечно ЈЕСТЕ, наше исходиште и усходиште.

» Гроздана Лучић и Славица Клајн

ПРИЗНАЊЕ ЗА ГРОЗДАНУ ЛУЧИЋ

Овај скуп је послужио и као прилика да Славица Клајн уручи признање књижевници Гроздани Лучић за њено контуирано прегалаштво у раду са младима.
Лучићева је претходно представила пројекат *Млади долазе*, у склопу ког се припрема други зборник у коме ће бити представљено више од 150 младих аутора.

ПОЗДРАВ НА 29. ХЕРЦЕГОВАЧКОМ ДОЧЕКУ СРПСКЕ НОВЕ ГОДИНЕ

ЦРНА ГОРА СЕ РОДИ

Дубоко погођени судбином српске браће у Црној Гори, Херцеговци су у Српској Атини слушали надахнуту бесједу Матије Бећковића о Српској Спарти и поздрављали се његовим ријечима „Црна Гора се роди".

У Новом Саду је на више од 50 мјеста уприличен програм за дочек православне Нове године, али много прије него што је главни град сјеверне српске покрајине постао европска престоница културе, Срби Херцеговци се у њему окупљају и са пријатељима славе Нову годину, Мали Божић и своју крсну славу – Светог Василија Великог.

Попуњен максималан капацитет ресторана *Рибарац* сабрао је 550 људи који су тако постали дио традиције дуге 29 година.

Међу њима је био родоначелник најстаријег херцеговачког завичајног удружења Петар Пејо Бајчетић.

Скуп је благословио свештеник Предраг Толимир који је честитајући славу домаћинима истакао да је мученичка Херцеговина свети примјер прошлости која завјетује потомство да буде достојна славних предака.

Сретан састанак на сретном мјесту по Христовом закону и Божјој помоћи пожелио је здравичар проф. др Јово Радош.

– Покољења нова што долазе Светог Саве с пута да не силазе, да заплачу кад гуслар загуди, ће год да су, да остану људи – поручио је, између осталог Радош, предсједник Савеза гуслара Србије.

Госте, посебно оне који су превалили далек пут из Херцеговине, поздравио је Божидар Миловић, предсједник Удружења Срба Херцеговаца.

– Наше Удружење је поносно на велики број младих чланова који се нису ни родили када је установљен овај завичајни скуп – рекао је Миловић.

Он је истакао и захвалио се на доброј сарадњи са покрајинским институцијама, као и са Градом Новим Садом.

У Нови Сад су стигли Дарко Крунић, начелник општине Љубиње, Миљан Алексић, начелник општине Билећа, а поздраве из Херцеговине пренио је Радојица Антуновић, замјеник начелника општине Гацко.

Подсјећајући на сву љепоту старог завичаја Антуновић је позвао земљаке да, кад год су у прилици, обиђу огњишта својих предака.

Први Српског народног позоришта Миодраг Петровић подсјетио је на ријечи владике Григорија и његово „слово о Херцеговини".

„Херцеговина је једно чудо, једна светиња, једна привилегија, једна љепота и доброта, а у исто вријеме она носи ону трагику коју носи у себи све што је створено – тај бол, страх од смрти, то неповјерење".

Удружење Срба Херцеговаца у Новом Саду увело је нове стандарде и једино је завичајно удружење које је увело програм стипендирања најбољих студената на Новосадском универзитету.

У културном дијелу програма наступило је Удружење гуслара *Војвода Глиго Милићевић*. У њихово име предсједник скупштине овог Удружења Славко Радовановић уручио је домаћину на поклон слику, рад академског умјетника Драгана Батинића. Чланови мушке пјевачке групе запјевали су уз пратњу гусларског првака Републике Српске Бранка Милићевића.

Гости су уживали и у етно пјесмама које су изводиле Милана Дабић и Дајана Васиљковић. Већ по традицији одржана је богата томбола. Најсрећнији су се радовали гуслама, пршуту, викенду на Моску, зидном сату са мотивима Гацка... Уручено је чак 87 награда, међу којима је било чувеног сира торотана, плетених чарапа, ручкова, календара, књига, ракије и вина...

За добро расположење побринуо се бенд *Колумбија* које предводи млади Невесињац Драган Жерајић.

Међу званицама посебно је поздрављен командант славне Невесињске бригаде Новица Гушић, а ту су још били и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта, народни посланик у Скупштини Србије, Невесињац, Милимир Вујадиновић, директор Покрајинског фонда за избјегла и расељена лица Душко Ћутило, као и представници завичајних херцеговачких удружења Свето Црногорац (Клуб Гачана), Зоран Јањић (Удружење Невесињаца), проф. др Миливоје Пецељ (Удружење Љубињаца), Божидар Пашајлић (Вршац), Мишо Лазаревић (Удружење Коњичана), Миленко Лаловић (Удружење Калиновичана), Биљана Ружић (Зрењанин), Драгослав Андрић, Борислав Вукајловић (Суботица) и многи други.

И ове године, програм је водио сјајан и уигран водитељски пар Миланка Кукурић и, већ одавно заштитни знак херцеговачких окупљања, легендарни Миливоје Бештић.

ТРИФКО ЋОРОВИЋ

СТИПЕНДИЈЕ

Предсједник Удружења др Божидар Миловић уручио је стипендије студенткињама Јелени Ђурици из Берковића, Анђели Рићешић из Требиња, Јовани Лажетић и Милици Радовановић из Невесиња, као и средњошколки Јована Торовић.

» Једино завичајно удружење које путем стипендија помаже најбоље студенте

» Божидар Миловић са сарадницима и свештеником Предрагом Толимиром

МАТИЈА: У СРПСКОЈ СПАРТИ ЗНАЈУ, АКО УЗМУ ЦРКВУ - УЗЕЛИ СУ ИМ СВЕ, А АКО ЦРКВУ ОДБРАНЕ - НЕЋЕ ИМ УЗЕТИ НИШТА!

Неколико минута трајао је аплауз након најаве, увијек надахнутог водитеља Миливоја Бештића, да ће се гостима обратити „највећи живи српски пјесник" Матија Бећковић.

Многи су поустајали са својих мјеста, а особље ресторана је застало да би се у потпуној тишини чула ријеч пјесника.

– Не бисмо погрешили ни када бисмо уз „Христос се роди" овог Божића рекли и „Црна Гора се роди". О коме да причамо него о Црној Гори и њеној Митрополији о којој се говори широм планете, у свакој српској кући у којој свијећа гори и то у вријеме кад се чинило да је Леотар смјенио Ловћен, а Требиње Цетиње. Кад се чинило да су се Црногорци предали, да су пристали на све и да могу без свега, устали су и показали да не могу без оног најсветијег и најбитнијег – своје цркве и вјере у Бога – рекао је Матија наглашавајући потребу да се брани „очиљи вид".

– Ћутали су Црногорци кад су им порицали историју, преименовали језик и писмо, а стали у одбрану вјере знајући, ако им узму цркву – узели су им све, а ако цркву одбране – неће им узети ништа. Још једном је удар нашао искру у камену и обистинила се стара истина да је одбрана са животом скопчана – рекао је Матија.

У једном питању детаљно је описао сву трагедију прогона цркве у Српској Спарти.

– Ко је икад могао снити, да ће у Српској Спарти, Србе и српску цркву прогонити и да ће се у Црној Гори, која је била имање Цетињскога манастира, отимати и манастири и манастирско имање, да ће од цркве, која јој је дала крштеницу, тражити да се легитимише и покаже своју легитимацију њима. И да ће брат, који не вјерује, отимати храмове брату који вјерује. И да Немањићи у Црној Гори неће имати ништа, као што им и име каже, да ће се питати да ли се Савина вода, Савин лакат и Савин кук зову по Светом Сави или Сави Ковачевићу. Да се неће знати чије је Мирослављево јеванђеље, ни чији је манастир и ћивот Острошког Чудотворца – казао је Матија чудећи се како то да Митрополија треба да докаже чији је који манастир.

– На сваком је манастиру иза врата написано ко га је и кад подигао, а чим уђеш у њега, ту је и портрет његовог домаћина и његов гроб. Црногорско-приморска митрополија је већ једном убијена. Њен митрополит и 146 свештеника су побијени од безбожника без суда и закона. Сви су уписани у диптих Светих и као свештеномученици премештени на иконе. Из њихове крви и крвљу заспане земље Митрополија се обновила. Уместо да се њоме поносе, хоће да је дотуку. Већ су тукли владику Методија, а Митрополиту је изречена последња опомена – рекао је Матија поредећи Митрополију са игуманом Стефана из Горског вијенца за кога се једино не наводи из кога је племена.

– Један Куч ми је послао поруку:„Озрависмо гледајући у свијетли образ Црне Горе у ове божићне дан. " Помишљао сам да би и митрополит Амфилохије данас могао поновити некадашње речи владике Данила: „Благо мени моји соколови, благо мени јуначка слободо. Јутрос си ми дивно васкрснула из гробова нашијех ђедова"– закључио је своју бесједу, често прекидан аплаузима, академик Бећковић.

» Најперспективније завичајно удружење у Србији

2. Херцеговачко сијело у Сечњу

Усали Дома културе у Сечњу, 11. јануара 2020. године одржано Друго херцеговачко сијело у организацији певачке групе "Ерцеговина" које је и овог пута одушевило публику.

„Обичаји херцеговачке свадбе" ауторке Јелене Милићевић у извођењу пјевачке изворне групе „Ерцеговина" Сечањ и Удружења гуслара „Војвода Влатко Вуковић" из Билеће је несумњиво испунила циљ очувања и неговања обичаја, обреда и традиције.

-„Певачка група „Ерцеговина" окупља око двадесетак чланова, свих узраста. Основана је са циљем да се очувају херцеговачки обичаји и песма. Уз помоћ спонзора, набавили смо троје гусала, па ћемо у наредном периоду акценат ставити на обучавање младих гуслању. У свом раду, припреми овог, као и претходних сценских приказа херцеговачких обичаја, певачка група има велику помоћ и подршку Јелене Милићевић, као аутора.

Морам напоменути да су за ову приредбу написана два сценарија, чланови Удружења „Војвода Влатко Вуковић" из Билеће и наша певачка група „Ерцеговина" вежбали су одвојено, одржане су само две заједничке пробе и све је на крају заиста било одлично. " изјавила је Мирјана Дангубић.

После одржане приредбе други део сијела настављен у хотелу "Црвени цвет" уз богат мени домаћих традиционалних херцеговачких јела и пића.

За добро расположење побринуо се Богољуб Боле Бошковић са својим бендом из Гајдобре.

ИЗВОР: ЈАША ТОМИЋ

ОДРЖАНО 23. КРАЈИШКО ВЕЧЕ - ВИШЕ ОД 700 ЉУДИ СЕ ОКУПИЛО У БЕОГРАДУ

СРЦЕ У ТУЂИНИ, ДУША У КРАЈИНИ...

Традиционално Крајишко вече, у организацији КУД-а *Крајина*, одржано је 1. фебруара у ресторану *Језеро Азаро*, на Ади Циганлији. Више од 700 гостију, без већих церемонијалних говора, поздравили су домаћини скупа, након чега је услиједио пригодан програм. Мушка пјевачка група и дјечја фолклорна секција КУД-а *Крајина* представили су се краћим наступима, а аплаузе су добили и њихови гости Давид Јакшић, солиста на тамбурици и оркестар *Крајишки пријатељи*, одсвиравши сплет кола. Ни овај пут није изостала томбола са богатим наградама, а општенародно весеље трајало је до раних јутарњих часова.

ВЕЗАЛО ИХ КРАЈИШКО ВЕЧЕ

Можда је и Слободан Перовић, долазећи прије осам година на Крајишко вече, мислио оно што пјевају Саво и Љубиша: „Женићу се мајко стара, 30. фебруара...” Али Београђанину, готово случајно затеченом, на овој вечери, допаде се једна Далматинка. И деси се љубав. Није прошла ни година дана и они су почели живјети заједно. Зорица и Слободан, од тада нису пропустили ни једно Крајишко вече, а љубав цвјета, баш као оног првог дана када су се упознали.

ГЛЕДАМО У БУДУЋНОСТ ПРОШЛОСТ НЕ ЗАБОРАВЉАМО

Отварајући званични програм Милош Калањ, секретар КУД-а *Крајина*, рекао је да му представља велико задовољство што је сваке године интересовање све веће.

– Ове године са продатих 730 карата оборен је рекорд. Драго нам је и што је већина гостију била на нашим вечерима свих ових година, а сигурно је овдје 200 људи који су преко једне деценије са нама на овим нашим дружењима – рекао је Калањ, и пожелио да се оваква традиција настави и у будућности.

Предсједник КУД-а *Крајина* Милорад Загорац поздравио је госте и позвао да уживају у програму.

– Све ове године испунили смо животом, а живот је управо то што смо заједно. Прошлост не смијемо заборавити, али морамо да гледамо унапред. Боримо се за наш духовни останак и опстанак, за наша будућа покољења, да дјецу учимо да чувају традицију коју смо на опанцима донијели овдје – поручио је Загорац, захваливши се и спонзорима који су помогли да се ово вече реализује.

ПЈЕСМОМ ОД ДАЛМАЦИЈЕ ДО СЛАВОНИЈЕ

Пјевачка група КУД-а *Крајина* је запјевала, а најмлађи чланови изнесоше вука и запјеваше и одиграше Личко коло. Показаше они да умију да играју и игре из Србије, уосталом и сви су овдје и рођени. Занимљиво је истаћи да су неки од њих и дјеца фолклораша, јер су чланови КУД-а, у посљедње 24 године, склопили 14 бракова из којих је рођено 21 дијете. Свака им је помогао Дујо Брклјач из Бачког Грачаца, коме се овим путем захваљујем, и он ми је и поклонио овај инструмент

срамота заборавити своје обичаје”.

Давид Јакшић из Бачког Грачаца, сада ученик Пете београдске гимназије, није заборавио обичаје својих предака, иако је трећа генерација колониста из Лике у Војводини, након Другог свјетског рата.

– Моји су из Лике и љубав према тамбурици и личким обичајима носим из куће. Причали су ми наши стари како су уз тамбурицу плесали на прелима и онда сам и ја хтио да научим да свирам тамбурицу. У томе ми је много помогао Дујо Брклјач из Бачког Грачаца, коме се овим путем захваљујем, и он ми је и поклонио овај инструмент – прича нам овај петнаестогодишњак, члан два друштва *Марко Орешковић* из Бачког Грачаца и *Крајина* Београд.

Своје умијеће на више инструмената показао је састав *Пријатељи Крајине*. Ни име састава није случајно, јер су Бранко Мастиловић, Драган Дрвце Јововић и други чланови оркестра, од првих дана били уз КУД *Крајина*.

Међу њима и најстарији Бранко Стефановић, је одавно већ у КУД-у *Крајина*. Показује нам чланску карту са бројем 24.

Уз Бранка, за истим столом сједе још два ветерана која су много допринијела да КУД *Крајина* постане и опстане. Рајко Кесић, један од оснивача и организатора прве Крајишке вечери давне 1997. године, као и Војислав Војо Павловић, Кордунаш који је Личане учио фолклору. И не само фолклору, био им је и професор, саиграч у фудбалу, али, прије свега, пријатељ. Србљани га и данас памте по добру. Војо је и данас, упркос здравственим проблемима, неуморан. Поставља са члановима друштва нове кореографије, али и оне старе, исконске. Поново ће се играти оригинални Кордун и Славонија, а његови ученици пажљиво упијају сваку ријеч и прате сваки корак.

У међувремену се захуктава атмосфера на бини и на подијуму. Момо и Додир, шта ће него банијско и то оно њихово Криво коло, што га уз бећарац играју. Лијепо звучи, још љепше је за видјети оне који га играју.

Е, кад је кренуо „Двор на Уни, црквица на бријегу...”, подијум је постао претијесан, играло са на сваком слободном дијелу ресторана. Са осмјехом на лицу и дјевојком под руку...

Ни Далмација није била без својих представника. Не зна се да ли их је љепше видјети или боље чути. Саво Миодраг и Љубиша Капланович запјеваше њихову „Крајине и Книна, Баније и Лике, одрек'о се не би за три Америке...” или ону „Мој је побро изузетно вриједан, мана му је што је вазда жедан”... А жедних и гладних, ово вече није било...

Затим се појавише поново и момци из друштва у цивилном одијелу и под именом *Мерак Крајине*. Промовисаше свој првенац *Ој Крајино, родна ґрудо моја!*

Гостију са свих страна. Момци чији су преци колонизирани у Селеуш, општина Алибунар, на свој начин одржавају традицију и крајишке обичаје. Тешко је све препричати, ни снимци не дају праву слику. Ово треба доживјети, јер једном годишње је Крајишко вече... Окупили се Крајишници и њихови пријатељи са свих страна. Пјевало се и играло, дружило и одужило. До раних јутарњих сати. Вриједило је...

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

СРЕДСТВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ ДРУШТВА

КУД *Крајина* се углавном финансира од средстава која се прикупе продајом карата и томболе на Крајишкој вечери. Зато су организатори и ове године веома захвални свима онима који су на овај начин помогли КУД –у, јер се од тих средстава плаћају ношње, путовања, фестивали, опрема, кореографи и други трошкови. Прву награду ове године додијелила је фирма *Steelsoft*, клима уређај, другу награду, баштенску гарнитуру, поклонио је *Metal-inex*, док је трећу, плазма телевизор, додијелила Робна кућа *Шкундрић*. Ни овај пут није изостало печено прасе, дародавац је ресторан *Велебит*.

ЛИЧКИ МЕД И РАКИЈА

Један од најдужих путева и ове године, како би стигла на *Крајишко вече*, превалила је замјеница начелника општине Ловинац у Лици, Бранка Веселиновић. Бранка је донијела и лијеп поклон са још љепшим именом *Лика у срцу* у коме се налазило свега, од ракије до меда и чарапа. Поклон је припао исто тако лијепој дами, а занимљиво је да је од 40-ак награда једна припала и Бранки. Очито да се добро, добрим враћа.

33 РЕПУБЛИКА СРПСКА СУБОТИЦА ПРОСЛАВИЛА ДАН РС И КРСНУ СЛАВУ

Нека живи вјечно Република Српска

Завичајна заједница Република Српска прославила је 9. јануар, односно Дан Републике Српске. Уједно Свети Стефан је и крсна слава овог удружења. Овом приликом у ресторану *Спартак* окупило се преко 100 гостију, међу којима су били свештеници СПЦ, генерали Војске Републике Српске и представници завичајних удружења из Сјевернобачког округа.

Предсједник 33 Република Српска Милорад Ћопић обратио се присутним гостима, није крио задовољство што су угостили велики број пријатеља у вријеме које није наклоњено Србима, када су угрожени и СПЦ и српски народ у Црној Гори, а врше се и константни притисци на Републику Српску.

» **Лазар Зелић, Александар Вујиновић, Милорад Ћопић и отац Илија Анђелић**

– Поносан сам на дан, када је прије 28. година створена Српска. Ми смо данас показали јединство, слогу и љубав према нашој Републици Српској и свему српском – рекао је Ћопић.

У Суботици живи преко 10.000 становника који воде поријекло са подручја Републике Српске и БиХ.

– Дајемо безрезервну подршку Српској православној цркви у Црној Гори и српском народу у Црној Гори, као и нашем народу у Републици Српској и БиХ – рекао је Ћопић и додао како је задовољан сарадњом са Представништвом Републике Српске у Србији и директором Млађеном Цицовићем.

ДРАГАНА БОКУН

Дочек Српске Нове године у Пачиру

Клуб избјеглих, прогнаних и досељених лица *Завичај* Пачир организовало је дочек Православне Нове године 13. јануара 2020. Овај дочек је већ традиционалан, 9. по реду, а како нам је рекао секретар Удружења *Завичај* Павле Лужаић сљедеће године још свечаније прослављају 10. дочек.

И ове године Пачир је био мјесто окупљања рођака, пријатеља, земљака, њих 120 у Омаладинском дому дочекало је Српску Нову годину. Да ова свечаност буде тако успјешна и дуготрајна, Удружењу *Завичај* помажу из године у годину и МЗ Пачир, као и општина Бачка Топола.

Кувари су дошли из Стапара, а музичари из Сомбора – *Цврчак бенд*, а госте је забављао и Ранко Цими Станић.

Томбола је била богата, додијељено је 40 награда, једна од главних награда је био телевизор у боји – донатор ЗУ *Завичај* Пачир, апарат за варење *МИДМАС* Бачка Топола, прасе *АИК* Бачка Топола и многи други. Павле Лужаић се захваљује спонзорима који су помогли да награде буду тако богате, и што су уз Клуб избјеглих, прогнаних и досељених лица *Завичај* свих ових година.

Ни најмлађи нису заборављени, па су у току дана њима подијељени пакетићи.

ДРАГАНА БОКУН

РАТНОХУШКАЧКА ИЗЈАВА ЏАФЕРОВИЋА О ДАНУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Изјава бошњачког члана Предсједништва БиХ Шефика Џаферовића да је Декларација о проглашењу Републике српског народа БиХ 9. јануара 1992. године почетак свег зла у БиХ је ратнохушкачка и непријатељска сматра предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Џаферовић је поновио бруталну измишљотину да је истог дана почео геноцид и масовни злочин на тлу БиХ и да је то тобоже потврђено одлукама Хашког трибунала и Суда БиХ. Добро је познато да Хашки трибунал и Суд БиХ нису независне и професионалне институције већ политички судови који нису имали и немају исте стандарде за припаднике различитих нација. То потврђује и недавни почетак отварања архива Владе Велике Британије. Такође, Џаферовић износи безочну лаж да је обиљежавање 9. јануара као Дана Републике Српске неуставан чин и кривично дјело и упућује скандалозан позив етнички мотивисаном правосуђу БиХ да процесуира одговорне.

Линта истиче да наведене ратнохушкачке и лажне изјаве потврђују да Џаферовић, али и други бошњачки политичари никада нису искрено прихватили Дејтонски споразум по коме је БиХ конфедерација која се састоји од два ентитета или у суштини од двије државе тј. Републике Српске и Федерације БиХ. Због тога је уз помоћ западних центара моћи Сарајево одмах послије завршетка рата почело да води политику отимања надлежности Републици Српској. Јасно је да је крајњи циљ САД и других бошњачких странака укидање Републике Српске и стварање унитарне БиХ по пројекту ратног злочинца Алије Изетбеговића. Република Србија и Република Српска требало би да заједно воде активну борбу у међународној заједници за повратак изворном Дејтону, за истину о правим узроцима ратова на простору бивше Југославије и српском страдању, за разоткривање лажних митова о српској агресији, геноциду у Сребреници и другима и за ревизију политичких пресуда које је донио Хашки трибунал.

ИЗЈАВА ИЗЕТБЕГОВИЋА ДА НИЈЕ БИЛО МАСОВНИХ ЗЛОЧИНА НАД СРБИМА НАЈБЕЗОЧНИЈА ЛАЖ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује као најбезочнију лаж изјаву предсједника Странке демократске акције Бакира Изетбеговића да није било масовних злочина над Србима у протеклом рату и да је број страдалих Срба укупно мањи од броја страдалих Бошњака у једном дану у Сребреници. Бакир Изетбеговић је овом изјавом по ко зна који пут пљунуо на бројне српске жртве и стао у заштиту ратних злочинаца из реда бошњачког народа. Јасно је да је циљ Бакира Изетбеговића и бошњачке стране да негирањем масовних и организованих злочина над српским народом оправда лажне митове о Србима као агресорима и злочинцима и тобоже почињеном геноциду у Сребреници. Бакир Изетбеговић провидно и неуспјешно покушава сталним понављањем лажи и измишљотина да Бошњаке представи као жртве српске агресије који су тобоже водили ослободилачки рат. Бројне чињенице недвомислено показују да је главни кривац за рат био Алија Изетбеговић који је одбио било какав договор са Србима и био спреман да жртвује мир за стварање унитарне и независне Босне и Херцеговине.

Линта истиче да се не може очекивати ништа добро од Бакира Изетбеговића који показује отворени шовинизам и мржњу према Србији, Србима и свему што је српско. Бакир Изетбеговић штити бошњачке команданте који су одговорни за бројне организоване и масовне злочине над српским народом у Босни и Херцеговини. Тужилаштво и Суд БиХ не чине готово ништа да се процесуирају ратни злочини над Србима што потврђује чињеницу да се ради о етнички мотивисаним институцијама које су у функцији антисрпске бошњачке политике, а не задовољења правде за све жртве. Због тога је важно да Тужилаштво за ратне злочине Србије, у складу са својим законским овлашћењима, почне да подиже оптужнице против наредбодаваца и починилаца ратних злочина над Србима у Босни и Херцеговини. Сваки Бошњак који говори да је Србија тобоже извршила агресију на БиХ, да је учествовала у чињењу непостојећег геноцида у Сребреници и који не поштује њен територијални интегритет потврђује да води или заступа непријатељску политику.

Линта: Варварски напади на српске храмове у Сарајеву

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта најоштрије осуђује варварске нападе на православне храмове Светог Саве и Светих апостола Петра и Павла у Федералном Сарајеву.

Обијање, пљачкање и скрнављење наведених православних храмова није ништа ново и само су један од многобројних антицивилизацијских напада на објекте Српске православне цркве у том граду који трају од завршетка рата. Бројне чињенице показују да је у питању континутитет рушилачке кампање и намјера потпуног затирања вишевјековног постојања српског народа у Федералном Сарајеву. Малобројним Србима се шаље отворена порука да нису добродошли и да им је најбоље да се иселе или ће и они постати предмет бруталних физичких напада. Сасвим је очекивано да бошњачке власти неће јавно осудити ове вандалске нападе нити ће предузети конкретне мјере да се пронађу организатори и починиоци и да буду најстроже кажњени.

Линта позива међународну заједницу и њене представнике у Босни и Херцеговини да конкретно реагују и заштите православне храмове и малобројне Србе у Федералном Сарајеву и Федерацији БиХ. Трагична је, али очекивана чињеница да се пред очима Високог представника Валентина Инцка и других међународних званичника некажњено скрнави и уништава вјерска баштина српског народа и шаљу поруке мржње преосталим Србима у том граду да за њих нема нормалног живота. Некажњено скрнављење православних храмова само је један у низу доказа да је мит о мултиетничком Сарајеву безочна лаж и измишљотина и да је циљ бошњачке политике био протјеривање преко 150.000 сарајевских Срба, а након рата систематско цементирање етничког чишћења.

Отварање архива британске Владе потврђује да се у Сребреници није десио геноцид

Званични документи британског Министарства одбране из јула 1995. године демантују бруталну измишљотину да се у Сребреници десио геноцид над Бошњацима, оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Према наведеним документима напад једне од јединица Војске Републике Српске на Сребреницу био је изазван сталним вишегодишњим нападима тзв. Армије БиХ на српске цивиле и линије снабдијевања. Током наведених напада 1992–1995. године извршени су свирепи злочини над српским народом у бројним селима око Сребренице, Братунца и других општина у средњем Подрињу за које нико није осуђен. Поред тога, документи потврђују очигледну истину да су пресуде Хашког трибунала којима су Радован Караџић, Ратко Младић и још један број Срба осуђени за геноцид политичке и да нису засноване на доказима и чињеницама већ на лажним изјавама једног броја свједока. Важно је нагласити да почетак отварања архива Владе Велике Британије показује да руководство Републике Српске 1995. године није имало план да освоји енклаву Сребреница, а камоли да изврши масовни злочин над Бошњацима.

Линта истиче да је потребно покренути снажну међународну акцију за утврђивање праве и пуне истине о узроцима ратова на простору бивше Југославије, посебно укључујући догађаје у Сребреници 1992–1995. године и тражити да се установи нови међународни механизам који би преиспитао све изречене пресуде у вези са Сребреницом.

Бруталана је лаж, која и даље доминира у западним земљама, да су Срби тобоже главни кривци за крваве сукобе крајем 20 вијека на простору бивше Југославије, као и да су Срби агресори и злочинци, а да су Хрвати, Бошњаци и Албанци жртве који су тобоже водили ослободилачке ратове. Треба отворено и аргументовано говорити да главну одговорност за рат у БиХ сноси злочиначки режим Алије Изетбеговића који је одбио стратешки договор са српским народом и одлучио да жртвује мир за независну Босну и Херцеговину.

Лицемјерне изјаве Валентина Инцка о Дану РС

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта сматра као штетну и лицемјерну изјаву Високог представника у БиХ Валентина Инцка који је прославу Дан Републике Српске оцијенио као неуставну и као непоштовање владавине права и судских одлука. Бројне чињенице показују да је Уставни суд, прије свега, политички суд који ради на испуњавању програма бошњачких странака и Високог представника с циљем неуставне централизације Босне и Херцеговине, а тиме и директном кршењу Дејтонског споразума. Познато је да Уставни суд БиХ има девет судија и да кључне одлуке доноси заједничким гласањем троје страних судија и двоје судија из реда Бошњака које прегласавају српске и хрватске судије у кључним предметима. Уставни суд БиХ је, између осталог, новембра 2015. и марта 2019. године донио двије неприхватљиве одлуке којима је забранио Републици Српској да дан свог оснивања – 9. јануар – обиљежава као државни празник чиме је директно допринио продубљивању подјела и ширењу неповјерења и неразумијевања између српског и бошњачког народа. Тврдња Валентина Инцка да обиљежавање Дана Републике Српске вријеђа и застрашује друге грађане, мислећи на Бошњаке и Хрвате, јесте срамотна и безочна лаж и један у низу доказа његовог пристрасног и штетног дјеловања у БиХ. Такође, није тачна изјава Инцка да ентитети нису државе. Према изворном Дејтонском споразуму Босна и Херцеговина је државна заједница која се у суштини састоји од двије државе Републике Српске и Федерације БиХ.

Линта истиче да Уставни суд БиХ мора бити реформисан тако да буду укинута мјеста за стране судије с циљем заштите владавине права, демократије, поштовања Дејтонског споразума и обнове повјерења између три конститутивна народа. Скандалозна је чињеница да лица која су страни држављани више од 20 година обављају судијску функцију у највишем суду једне државе, као и да их именује страни суд тј. Европски суд за људска права без сагласности надлежних институција Босне и Херцеговине. Такође, Уставни суд БиХ, више од 20 година, ради без закона, а први правилник о раду усвојили су 1997. године. Наведени правилник су наредних осам година мијењали шест пута да би 2005. године, такође сами, усвојили нова правила, која се тобоже сматрају законом. У Уставу БиХ јасно стоји да стране судије требају бити именоване на мандат од пет година након чега мора бити усвојен нови закон којим ће се дефинисати њихов избор што се досад није десило. Први мандат троје страних судија истекао је 2002. године и послије тога они су изгубили сваки легитимитет да доносе одлуке.

СРПСКИ ЂАЦИ У ХРВАТСКОЈ НЕМАЈУ УЏБЕНИКЕ ЗБОГ ШОВИНИСТИЧКЕ ПОЛИТИКЕ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта оцјењује да српски ђаци у Хрватској немају уџбенике на српском језику и ћирилици због шовинистичке и ревизионистичке политике Владе Андреја Пленковића. Српски ученици првог, петог и седмог разреда основних школа у Хрватској немају уџбенике на матерњем од почетка школске године са лицемјерним и провидним образложењем да се касни са преводом са хрватског на српски језик, а затим и због тобожње процедуре провјере уџбеника. У питању је још један у низу доказа да је Хрватска држава мржње и нетрепељивости према Србима, српском језику, ћирилици и свему другом што је српско. Добро је познато да Хрватска више од 17 година брутално крши Уставни закон о правима

националних мањина који је Хрватски сабор усвојио крајем 2002. године као један од услова за почетак преговора са ЕУ. Према поменутом Срби имају право на службену употребу српског језика и ћирилице, а у пракси наведена одредба је мртво слово на папиру.

Линта позива Министарство просвјете, науке и технолошког развоја да инсистира код Министарства образовања Хрватске да се у што краћем року ријеши проблем уџбеника за српске ученике. У случају да Хрватска то не учини Србија треба да упозна међународне организације, прије свега, Европску унију, са брутално кршењем права српске заједнице с крајњим циљем њихове асимилације или исељавања. Преостали Срби у Хрватској су грађани трећег реда који се константно сматрају ремети-лачким фактором и дежурним кривцем за све лоше и против њих се некажњено испољава мржња и нетрепељивост. Врхунски је цинизам да Хрватска тражи од Србије да испуни бројне услове у процесу придруживања Европској унији, а систематски сама крши европске вриједности као што су људска права и права мањина, владавина права, антифашизам и бројне друге.

Листа услова за Србију је потврда антисрпске политике Хрватске

Одлука Хрватске да дефинише листу услова за Србију у процесу придруживања ЕУ представља још једну потврду антисрпске политике званичног Загреба сматра предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Врхунско је лицемјерје и безобразлук да Хрватска у свом програму предсједавања Европском унијом тражи од Србије поштовање људских права и основних слобода и владавину права, допринос регионалној сарадњи и развој добросудсједских односа што укључује превладавање наслијеђа прошлости, истинско помирење и рјешавање отворених питања. Јасно је да ће Хрватска шестомјесечно предсједавање Европском унијом максимално искористити да условљава Србију рјешавањем питања несталих, границе, сукцесије, положаја хрватске мањине у Србији, питања суђења за ратне злочине, суочавање са прошлошћу и др. С друге стране Хрватска је постала члан Европске уније, а да претходно није ријешила ниједно од наведених питања.

Линта истиче да Хрватска од ступања на снагу Споразума о сукцесији 2004. године опструише спровођење Анекса Г Бечког споразума о сукцесији под називом *Приватна својина и стечена права*. У наведеном Анексу се јасно наводи да ће свим правним и физичким лицима бити враћена и заштићена права која су имали на дан 31.12.1990. године, а сви уговори склопљени за вријеме рата под пријетњама и присилом биће проглашени ништавним. Међутим, Хрватска одбија скоро 16 година од ступања Споразума на снагу да протјераним Србима и српским повратницима врати станарска права, да исплати доспјеле, а неисплаћене пензије и накнаду штете за уништену и оштећену имовину, да врати отето и узурпирано пољопривредно земљиште, куће, викендице и пословне просторе, као и да српским фирмама врати отете некретнине. У Хрватској има на десетине познатих гробних мјеста гдје се налази посмртни остаци Срба које се не ексхумирају, а у заводима за судску медицину се налази велики број посмртних остатака Срба који се не идентификују. Такође, у Хрватској нема воље да се кажњавају бројни ратни злочини над Србима и да се признају и поштују српске жртве. Бројне чињенице показују да је у Хрватској на дјелу завршни процес рехабилитације усташтва и НДХ и да хрватско друштво није спремно да се суочи са својом геноцидном и злочиначком прошлошћу.

Линта: Начелница Грачаца Н. Турбић је усташкиња

Начелница општине Грачац Наташа Турбић из редова ХДЗ-а још једном потврдила да је отворена усташкиња и вјерни сљедбеник ратних злочинаца Анте Павелића и Фрање Туђмана, рекао је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Наташа Турбић је на скандалозан, али очекиван начин прославила освајање другог мјеста хрватских рукометаша на европском првенству тако што је на Инстаграму испод њихове фотографије ставила усташки грб односно усташку шаховницу која почиње са првим бијелим пољем и још додала ријеч „Спремни" која је јасна асоцијација на усташки поздрав „За дом спремни". Он подјећа да је општина Грачац у садашњим границама, према попису становништва 1991. године, била 99 посто српска. Према попису становништва из 2011. године у општини Грачац живи око 45 посто Срба јер се један дио њих вратио послије протјеривања у злочиначкој акцији *Олуја*. Наведеним величањем усташтва Наташа Турбић шири бијесну мржњу према скоро пола становника општине чија је начелница.

Линта наглашава да је усташкиња Наташа Турбић постала позната по злу, између осталог, и по срамној и нацистичкој иницијативи да се из парка у Грачацу потпуно сруши и уклони минирано спомен-обиљежје подигнуто у спомен на 816 палих бораца и 1.836 жртава усташког терора. На тај начин је послала јасну поруку да су за њу усташки зликовци и монструми прави борци за слободу хрватског народа, а геноцидна НДХ права хрватска држава. Такође, не смије се заборавити да је усташкиња Наташа Турбић побједу на изборима за начелницу општине Грачац 2017. године прославила уз пјесме познатог србомрсца и једног од главних промотера усташтва пјевача Марка Перковића Томпсона и уз језиве и морбидне узвике „Убиј Србина" и „Србе на врбе". Важно је нагласити да општинска власт Грачаца на челу са Наташом Турбић негира величанствени устанак српског народа и часних Хрвата који се обиљежава сваког 27. јула у Србу и тиме само потврђује њен усташки карактер. Поврх свега, Наташа Турбић се слика са ратним злочинцем генералом Антом Готовином који је један од симбола усташке Хрватске.

Линта истиче да су горе наведене чињенице у вези са Наташом Турбић још један у низу доказа да је ХДЗ истински насљедник усташког покрета Анте Павелића. Добро је познато да је хрватски предсједник Фрањо Туђман на сабору ХДЗ-а у фебруару 1990. године у Загребу изјавио да је геноцидна НДХ била израз историјских тежњи хрватског народа за својом државом. Главни програмски циљ ХДЗ-а је био да створи етнички чисту Велику Хрватску по узору на Павелићеву НДХ у чему је дјелимично успио. Послије завршетка рата ХДЗ води политику цементирања етничког чишћења Срба, слављења хрватских злочинаца, негирања и прешућивања српских жртава и рехабилитације усташтва и НДХ. Линта позива амбасадоре САД и чланица Европске уније у Загребу да упуте најоштрији протест Влади Хрватске и захтјевају њену смјену са мјеста начелнице општине Грачац. Нажалост, готово је сигурно да Наташа Турбић неће сносити никакве санкције због величања усташтва и НДХ јер се она јавно понаша у складу са политиком своје странке.

МИРАШ ДЕДЕИЋ ЈОШ ЈЕДНОМ ПОТВРДИО ДА ЈЕ ОСВЈЕДОЧЕНИ СРБОМРЗАЦ

Митрополит неканонске Црногорске православне цркве Мираш Дедеић приликом гостовања у емисији *Бујица* у Хрватској још једном потврдио да је осведочени србомрзац оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Важно је нагласити да је аутор и водитељ поменуте емисије Владимир Бујанец који је осуђени дилер дроге, јавно декларисани усташа и отворени сљедбеник Павелићеве НДХ и усташког покрета. Потпуно је јасно да је права намјера гостовања Мираша Дедеића у *Бујици* била да се брутално застраши српски народ у Црној Гори, а крајњи циљ је отимање имовине Српске православне цркве, затирање свега српског и претварање Срба у националне Црногорце. У случају да се не примјени антицивилизацијски Закон о слободи вјероисповијести Дедеић пријети да ће у Црној Гори избити грађански рат што је отворени позив на линч и обрачун са Српском православном црквом и српским народом у Црној Гори. Линта подсјећа да је Мираш Дедеић у *Бујици* заступао безочне лажи и измишљотине о великосрпској агресији на Хрватску, о почињеном гецоциду над Бошњацима у Сребреници, о почињеном геноциду над Црногорцима 1918–1920. године, о великом и блиском пријатељству Црне Горе и Хрватске од средњег вијека, да су Срби ремети-лачки фактор на Балкану, да је Српска православна црква узурпирала црквену имовину не само у Црној Гори већ и у Хрватској; да је Српска православна црква била инструмент посрбљивања свих православаца на Балкану и друге свакакве глупости.

Линта истиче да је Мираш Дедеић у поменутој емисији заступао усташку тезу о потреби обнове Хрватске православне цркве која је основана у геноцидној НДХ и која је била инструмент масовног и насилног покрштавања српског народа у тој монструозној творевини. Дедеић је посјетио Овчару и положио вијенац страдалим Хрватима, али ниједном ријечју није рекао да је прије почетка ратних дејстава у Вуковару убијено преко 120 српских цивила од стране усташких паравојних формација на челу са Томиславом Мерчепом. Дедеић се, поред Бујанеца, фотографисао са још двојицом декларисаних усташа генералом ХОС-а Антом Пркачином и са бившим министром културе Златком Хасанбеговићем. Све горе наведене чињенице јасно говоре да је Мираш Дедеић један од водећих црногорских усташа. Сваки грађанин Црне Горе који се у националном смислу изјашњава као Црногорац би требало да јавно осуди Мираша Дедеића који отворено и безумно промовише жестоко антисрпство и призива грађански рат.

ЂУКАНОВИЋ ДА ПРЕСТАНЕ СА СИСТЕМАТСКОМ ДИСКРИМИНАЦИЈОМ СРПСКОГ НАРОДА У ЦРНОЈ ГОРИ

Брутално пребијање младића у Подгорици од стране разуларене хорде представља још један напад на Србе у Црној Гори који је мотивисан искључиво мржњом сматра предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта . У питању је један у низу доказа да Црна Гора све више постаје држава у којој, након дугогодишњег политичког и правног насиља, почиње да се примјењује голо физичко насиље над припадницима српског народа. Црногорски режим годинама ствара напетост, продубљује подјеле и шири неповјерење међу грађанима с циљем опстанка на власти по сваку цијену. Због тога Мило Ђукановић и његови сарадници и њима блиски медији годинама понављају бесмислене лажи и измишљотине о угрожености државе Црне Горе од стране Србије и бесрамно плаше грађане тобожњим великосрпским хегемонизном и великосрпским аспирацијама. Србија подржава суверенитет и територијални интегритет Црне Горе, али има уставну, националну и сваку другу обавезу да штити политичким, правним, дипломатским и свим другим мирним средствима људска права свог народа. Линта апелује на Европску унију да пошаље јасну и недвосмислену поруку режиму Мила Ђукановића да престане са систематском дискриминацијом српског народа у Црној Гори, да одустане од отимања светиња и друге имовине Српске православне цркве, да казни организаторе и починиоце бруталних напада на Србе и да престане са ширењем мржње и нетрпељивости према српском народу и Српској православној цркви. Крајње је вријеме да режим Мила Ђукановића почне да се понаша разумно и одговорно и да започне дијалог са Српском православном црквом о измјени антицивилизацијских и неуставних одредби у Закону о слободи вјероисповијести или његовом повлачењу и доношењу новог закона. Такође, крајње је вријеме да режим прихвати суштински дијалог о рјешавању српског питања у Црној Гори. Само историјски договор српског и црногорског народа уз пуно поштовање права националних мањина може довести да Црна Гора постане истински модерна и демократска држава у којој ће се у пракси поштовати људска права, владавина права и традиционалне вриједности.

У БАТАЈНИЦИ ОДРЖАНА СВЕТОСАВСКА ДУХОВНА АКАДЕМИЈА ПЛАВАЊАЦА

ОДРЖАТИ ОБИЧАЈЕ И ТРАДИЦИЈУ ПЛАВНА

Некадашњи мјештани Плавна, насеља двадесетак километара од Книна, у духу вишегодишње традиције, припремили су Светосавску духовну академију у парохијском дому у Батајници. Раније, у Цркви Светог Архангела Гаврила, одржан је парастос свим погинулим и умрлим Плавањцима, од Великог рата до данашњих дана.

У парохијском дому је извршено сјечење колача, а након тога изведен је пригодан програм у коме су учешће узели Миодраг Близанац, појац српских пјесама, Јован Опачић, оснивач и први предсједник СКД *Зора*, а током дружења, готово сви присутни су више пута запјевали завичајне пјесме које су их подсјетиле на родни крај и тромеђу Лике, Далмације и Босне, гдје је њихово Плавно и географски смјештено.

» Сава Алфиревић и Миодраг Близанац (стоје), Радомир Русић, протојереј Слободан Вујасиновић и Марко Башице

СЈЕЋАЊЕ НА ПРЕТКЕ КРОЗ ЦРКВУ И МОЛИТВУ

Парастос погинулим и умрлим Плавањцима, у Цркви Светог Архангела Гаврила у центру Батајнице, сграђеној давне 1780. године, служио је протојереј-ставрофор Милорад Симић, уз саслужење протојереја Слободана Вујасиновића и протонамјесника Радоја Вукотића, уз појање Миодрага Близанца и Марка Башице. По завршетку парастоса, присутнима се обратио прота Радоје Вукотић поздрављајући окупљање Плавањаца, пожеливши им да оно буде још масовније, јер како је рекао, Плавно је било велико српско село у Далмацији.

– Ово је један лијеп чин и једно лијепо сјећање на своје претке и на своје поријекло, на свој родни крај, на склањање од незаборава, на једно заједништво и братско окупљање. Видим то као једну добру вољу Плавањаца који нису заборавили ко су, шта су и одакле су. Они своје обичаје и своју традицију чувају, његују и кроз цркву и молитву сјећају се својих предака, оних који су славили Светог Саву, и који су им то пренијели у аманет. Већина њих је прогнана са својих огњишта, али се труде да својим покољењима пренесу обичаје и традицију родног краја и у цркви ће увијек имати подршку у томе – рекао је, за *Српско коло*, непосредно по завршетку парастоса, прота Радоје Вукотић још једном напомињући да очекује да ће наредни сусрет бити још масовнији.

По завршетку парастоса, окупљени Плавањци су се преселили на дружење у парохијски дом. Тамо су, како доликује по старинским обичајима, дочекани хљебом и сољу, а затим послужени домаћом ракијом у знак добродошлице.

ПРОГРАМ УЗ УЧЕШЋЕ СВИХ ОКУПЉЕНИХ

Прије пригодног програма, извршено је сјечење колача, а непосредно након тог чина присутнима се са неколико реченица обратио прота Милорад Симић.

– Желим све вас овдје присутне да благословим, али и оне Плавањце који данас из било којих разлога нису могли присуствовати овом чину. Дање Бог да дуго година славите, госте да сазивате, имали с ким да славите и чиме да славите. Нек вам је срећан и благословен овај дан – кратко, али од срца, Плавањцима се обратио прота Милорад и пожелио пријатно дружење.

Миодраг Близанац, српски појац и сакупљач старих српских пјесама, уз пратњу Марка Башице и проте Слободана Вујадиновића, којима су се касније прикључили и сви присутни, чинећи тако јединствен хор, запјевали су Светосавску химну.

У паузи између пјесама, Близанац, како сам рече појац забрањених српских пјесама, због којих је више пута по неколико мјесеци осуђиван на затворске казне, рекао је да и сам припада једној од неколико српских „тромеђа". Тромеђа које нас спајају, а не раздвајају, рекао је Близанац, додајући да његови поријеклом потичу из Српског Ковина из Барање и породично стабло води до 867. године. Остало их је само још у Чуругу 30 фамилија, и из рода је шајкаша, а како рече „рода је нашао и у Крајини и у Славонији, гдје год су шајкаши били".

– Зато се заиста овдје осјећам као да сам међу својима, јер мислим да је српски народ свуда добар, ако смо велики и ако нисмо сујетни. Ако смо православци то је један велики квалитет, ако смо уз то и породични људи, то је највећи квалитет јер има ко иза нас да остане и настави нашу традицију – рекао је, између осталог Близанац, професор историје у Школи за дјецу ометену у развоју, а један од његових ученика је такође са својом пјесмом увеличао ову академију. Затим је Близанац отпјевао пјесму *Гуслар* која датира из 1492. године, а како рече, изузетна му је част да му је ту пјесму лично превео патријарх Павле, одмах по устоличењу.

Ређале су се пјесма за пјесмом, прича за причом. Ни Плавањци нису остали дужни. Јован Опачић, оснивач СКД *Зора*, која је, а многи за то и не знају, од тадашњих власти постала призната и регистрована тек након друге оснивачке скупштине одржане 25. новембра 1989. године, баш у Плавну. Јован је своје умијеће показао свирајући двојнице, али много већи утисак оставио је говорећи стихове своје пјесме *Тромеђа*, објављене у његовој збирци пјесама *Крајишке елегије*.

Организатор овог окупљања Сава Алфиревић, уз братску помоћ других „Плавнољубаца", као што су и овога пута били Неђо Дубајић и Милорад Драгишић, потрудио се да све буде на свом мјесту. Од славског колача, до домаћег вина и ракије, али и да већина гостију, али и домаћина добије неки поклон. Тако је најстарији Плавањац, приликом додјеле поклона, Сава Вундук (84), добио личку капу, као и још неки присутни. Многи су са овог лијепог дружења отишли са шајкачама и другим сувенирима, пуни позитивне енергије и са поздравом, видимо се за Спасовдан у Плавну.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ОСТАЛО ЈОШ 200 ЉУДИ

Плавно је насељено мјесто удаљено 20 километара сјеверозападно од Книна. Први поузданији подаци о српском насељавању Плавна забиљежени су 1417. године, у вријеме власти Млетачке републике.
Црква Светог Георгија изграђена је 1618. године, а непосредно у њеној близини у „братској кући", Доситеј Обрадовић је основао прву школу у Плавну. Највећи број становника, по званичном попису, Плавно је имало 1961. године, готово 2. 500, а непосредно пред рат више од 1. 700. Данас их нема ни 200. У једном од заселака Плавна, Груборима, непосредно послије Олује, 25. августа 1995. године, на кућном прагу, убијено је шесторо људи старости од 41 до 90 година. Мали број људи се вратио у Плавно, а услови за живот су изузетно тешки, мада је село изузетно богато изворима воде и плодном земљом.

СЕДАМ ГОДИНА ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА *ЋИРО* ДРВАР –ЛИЧКА КАЛДРМА

ЖЕЉКО БУРСАЋ: ЉУБАВ ПРЕМА ЗАВИЧАЈУ ОДРЖАВА *ЋИРУ*

Прије седам година формирано је Завичајно удружење *Ћиро* Дрвар – Личка Калдрма које је било учесник на многим културним и спортским манифестација, као и годишњицама значајних датума из наше ближе и даље прошлости. *Ћиро* је на најбољи могући начин представљао културу, обичаје и традицију Срба са тромеђе Босне, Лике и сјеверне Далмације и на тај начин давао допринос очувању идентитета српског народа са тих простора.

Према ријечима предводника ове групе Жељка Бурсаћа *Ћиро* је био посебно активан у претходној 2019. години када су активно учествовали на бројним манифестацијама на Личком прелу и Олимпијади у Апатину, Личком вишебоју у Србу, Посијелу Тромеђе у Стрмици, Фестивалу *Крајишки бисери* у Пландишту, Фестивалу *Путевима наших предака* у Бусијама, откосу на Рајцу и Бусијама. Стигли су да увеличају славље поводом освештања цркве и куће патријарха Павла у Кућаницама, нису изостали ни са откривања споменика Голубу Бабићу у Босанском Дреновцу.

Ова група вриједних људи учествовала је и на промоцијама литерарног стваралаштва познатих и признатих крајишких аутора као што су Слободан Пртина и Божо Мајсторвић, а посебно су срећни што су учествовали на скуповима у организацији Удружења бораца, потомака и поштовалаца Шесте личке дивизије на челу са Маријом Обрадовић и Вељком Жигићем.

– Трудили смо се да стигнемо свуда и често нашли на финансијске и организационе проблеме, али ентузијазма није понестајало – каже Жељко Бурсаћ уз признање да је често, суочавајући се са бројним проблемима, осјећао „замор материјала".

» Јован Вукобрат, Илија Бурсаћ, Никола Шарић, Васиљ Ђурица, Стеван Савић, Петар Вучковић, Ђорђе Чуде, Милорад Бурсаћ, Мирко Рађеновић и Жељко Бурсаћ

Посебно је поносан на чињеницу да је успио да за чланове групе обезбиједи седам ношњи.

Бурсаћ је истакао да без подршке осталих чланова *Ћиро* не би могао да оствари толики број активности, па је посебно захвалан члановим ЗУГ *Ћиро* који су жртвовали своје слободно вријеме и често на уштрб својих егзистенцијалних питања, борили се за остварење програмских активности, а то су: Илија Бурсаћ – БАЈУН, Милорад Бурсаћ, Данко Бурсаћ, Здравко Бурсаћ, Ђорђе Чуде, Сретен Родић, Мирко Рађеновић, Мирослав Завишић, Стеван Савић, Васиљ Ђурица, Никола Шарић, Петар Вучковић, Јован Вукобрат, Стеван Бајић, Рајко Вејиновић и Ђорђе Алфиревић.

– Посебно се захваљујем нашем брату Милану Цвитковцу који нам је позајмљивао народну ношњу од чланова Чувара Христовог гроба, као и Милану Цвјетичанину који нам је у неколико наврата позајмљивао народну ношњу од пјевачке групе *Извор Лике* – каже Бурсаћ и признаје да ниједан мушкарац не може направити резултат без подршке жене, па тако ни он без своје Душанке.

РСК

НА СВЕТОСАВСКОЈ ПРИРЕДБИ У БУСИЈАМА ПОДИЈЕЉЕНИ ПАКЕТИЋИ ДЈЕЦИ

Од наредне године празник Светог Саве славиће се као школска слава у Бусијама

У оквиру програма *Светосавске свечаности* Црква Св.Кирила и Методија у Бусијама организовала је 27. јануара свечану светосавску приредбу у црквеној сали, гдје се окупио велики број дјеце и одраслих мјештана овог избјегличког насеља.

Том приликом подијељени су пакетићи дјеци учесницима у програму, као и осталој дјеци која су присуствовала скупу.

Пожеливши свима срећан и благословен празник, прота Миле Јокић изразио је захвалност на великом одзиву и позвао све присутне да чешће долазе у цркву, да се придруже часовима хора. Прота Миле посебно се обратио у свом обраћању младим људима којима је кроз бесједу поручио да све што чине ипак у томе не треба да забораве на Господа, цркву и вјеру која им у свему може помоћи.

– Цитирао бих патријарха Павла са ријечима: „Будимо људи". Бити човјек тежак је задатак. Бити човјек који ће око себе да шири људску топлину још је тежи задатак који нам је сам Господ повјерио. Будимо људи у нељудским временима. Осврнимо се око себе, сјетимо се колико је породица у којима је завладала студен и у којима више нема љубави. Многа наша покољења била су на путу Светог Саве, њиме су се надахњивала и преображавала, он им је био путоказ и перспектива. Док су се Срби држали светосавског пута били су благословени. Зато и ми драга браћо и сестре никада не скрећимо са пута Светог Саве и сви заједно знајмо да благо мајци која Саву роди и Србима док их Сава води – поручио је прота Миле Јокић осврнувши се и на проблеме са којима се вјерници Српске православне цркве у Црној Гори боре.

– Одавде шаљемо поруку нашим Србима у Црној Гори који бране светиње. Света Црна Гора устала је да покаже да је светосавска и његошевска и то је благодарност. Снага литија и молебана у Црној Гори говори и нама овдје да нећемо српство погинути и да ће Србија васкрснути – закључио је прота Јокић.

За *Српско коло* о актуелностима у Бусијама говорио је протојереј Мићо Ристић који је служио вечерње богослужење. Протојереј Мићо је истакао да се сви у Бусијама радују отварању школе у црквеном дворишту гдје се радови приводе крају.

– Очекујемо да први ђаци у њу уђу већ од јесени. То ће бити велики догађај за све нас. Такође, оно што је важно за дјецу овог краја је окупљање и дружење у оквиру хора *Анђелчићи*, а нешто ново је хор за одрасле *Свети Николај* који је недавно основан. И ове године ћемо имати Дане Св. Кирила и Методија у мају, велику манифестацију коју организује Црква, а гдје се окупља велики број наших мјештана и ужива у богатом садржају – навео је протојереј Мићо.

Скупу је присуствовао и старјешина Храма Светог Јована Шангајског у Батајничком насељу Шангај јереј Дарко Кончаревић који се обратио окупљенима на свечаном скупу.

– Свети Сава је увијек ходио тежим путем да би сачувао род српски и ми Срби треба тим путем да ходимо. Дух Светог Саве живи кроз ову нашу дјецу, кроз пјесму коју узносе Светом Сави закључио је јереј Кончаревић.

У богатом културно-умјетничком програму осим обавезне химне Св.Сави, чије су добро познате стихове „Усклинимо с љубављу Светитељу Сави" пјевали сви у глас, чуле су се бројне рецитације пјесама посвећених првом српском архиепископу, просветитељу и учитељу које су дјеца поносно представили. Осим дјечјег хора *Анђелчићи*, наступио је и мјешовити црквени хор Свети Јован Златоусти предвођен професорком музике Тамаром Пајдић из Београда. Програм је водио вјероучитељ Стефан Гавровски.

Приредби је претходило празнично вечерње богослужење.

ВЕСНА ПЕШИЋ

» Свештеник Миле Јокић и хор *Анђеличићи*

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ *МОСТОВИ НА ДРИНИ* ОБРАДОВАЛО МАЛИШАНЕ

Светосавски пакетићи уручени и дјеци у сремскомитровачкој болници

Завичајно удружење *Мостови на Дрини* је уочи Светог Саве 26. јануара обрадовало своје малишане и подијелило им пакетиће.

Како нам је рекао Витомир Вулин и ове године као и претходне, у сусрет им је изашао Фонд за избјегла и расељена лица на челу са директором Душком Ћутилом.

– Сарадња са Фондом се наставља и у овој години, гдје смо у заједничкој сарадњи успјели да обезбиједимо 35 пакетића за наше најмлађе чланове. Прије него што су подијељени пакетићи дјеца су рецитовала пјесме о Светом Сави, а они који су се стидјели нацртали су цртеж такође о Светом Сави.

На крају су сви заједно отпјевали химну Светом Сави, а онда су се дјечица послужила са сланишима и слаткишима које су припремили чланови удружења.

Програм је водила Тамара Дивљак, а присутнима се обратио и свештеник Храма Светих Сирмијских мученика Бранислав Дивљак и подсјетио присутне колико је био значајан Свети Сава.

ЗУ *Мостови на Дрини* постоји скоро 2 године и поносно истичу да су имали доста појединачних и групних акција на разним манифестацијама.

– Настојаћемо у години пред нама не само да повећамо број чланова удружења, него и да одржимо неке нове манифестације које ће нас ујединити, зближити и гдје ћемо са нашим свештеницима проговорити праве друштвене и породичне вриједности – рекао је Вулин.

ЗУ *Мостови на Дрини* су заједно са Удружењем *Краљевина Србија* уручили пакетиће на Дан Светог Саве и дјеци на Дјечјем одјељењу Болнице у Сремској Митровици и на тај начин обрадовали болесне малишане.

ДРАГАНА БОКУН

Удружење *Завичај* обрадовало најмлађе Крајишнике у Ковачици

Удружење Крајишника општине Ковачица *Завичај*, већ трећу годину заредом, обрадовало је малишане чланова и пријатеља Удружења додјелом новогодишњих пакетића!

Том приликом подијељено је 120 новогодишњих пакетића. Дјед Мраз посјећивао је дјецу по кућама и уљепшао им празнике. Дједа Мразеви и ове године су били Илија Поповић из Ковачице, Драган Кличковић из Уздина и Дамјан Пенић.

Удружење *Завичај* из Ковачице се захваљује члановима и пријатељима Удружења који су помогли у финансирању пакетића, као и свим гостима на прикупљању добровољних прилога на 3. Крајишком посјелу које је 14. децембра одржано у ресторану *Црвено вино* у Ковачици.

У АКЦИЈИ *ПОКЛОНИ РАДОСТ, СРЕЋА ЈЕ ВЕЋА КАДА СЕ ДИЈЕЛИ*

Хуманитарци у селима на југу Македоније

Хуманитарци из Центра Спона и ове године су се потрудили да припомогну да уз Божју помоћ дарови и подсјећање на Светог Саву стигну у домове оних који често заборављени скромно пребивају у својим сеоским домовима, незанимљиви географији и функционерима. Хуманитарци су обишли осам села, Јосифово, Удово, Марвинце, Селемлију, Црничане, Николић, Брајковце, Балинце.

СПО

				ПРОТА СА БАНИЈЕ (1821-1895), ВЈЕРОУЧИТЕЉ, ПЈЕСНИК И ИСТОРИЧАР (СА СЛИКЕ)		УГЛЕДНИ ЉУДИ, ОДАБРАНО ДРУШТВО	НАУЧНИК КОМЕ ЈЕ БИО ДУХОВНИК	МЈЕСТО У АРГЕНТИНИ
				НЕВЕНКА ОДМИЉА				
				ПРАСТАНОВНИК БАЛКАНА				
				ПЕРЧИНИ, ПЛЕТЕНИЦЕ				
				РАНИЈИ ПИСАЦ ЖУПАНЧИЧ				
КОМ СРПСКОМ СВЕТИТЕЉУ ЈЕ, КАО ЈЕДАН ОД АУТОРА, ПРОТА СА СЛИКЕ НАПИСАО ХИМНУ		ЛОВАЦ У ШАХУ	ПРВАК, ШАМПИОН	ТУЛИПАН / МЈЕСТО У КОМЕ ИМА УЛИЦУ				
НЕЈАКА						АУТО ЗАВОДИ / ПРИЛИЧНО ЛАГАН		
ВОЛТ		ДАН У СЕДМИЦИ / ИЗНАД, ПОВРХ						
ЕРБИЈУМ			СЕСТРИЦА / 14. СЛОВО АЗБУКЕ					ЈЕДНА ПОПУЛАРНА ИГРА КАРТАМА
КОЈИ ЈЕ СЛИЧАН ТАЉИГАМА								
ИЗДАВАЧКИ САВЈЕТ (СКР.)			РИЈЕКА НА ИСЛАНДУ / ОСЈЕЋАЊЕ СТРАХА					
ВЕЛИКА ПЈЕСМА, ПОЕМА						ПРВА СЛОВА АЗБУКЕ / ОКВИР		
НЕМАНИ, АЖДАЈЕ				ИРАН / ПАМЕТ, РАЗБОР			ЛИТАР / НАРОДНА ОДБРАНА	
ЖИТЕЉИ ВОЗУЋА КОД ЗАВИДОВИЋА								
ПРВИ ЧОВЈЕК ПО БИБЛИЈИ					СИЛА, СНАГА			

РЈЕШЕЊЕ: Нена, Илир, кике, Отон, лала, слаба, АЗ, В, субота, Ер, селе, таљигаст, ИС, Јокла, спјев, аб, але, ИР, л, Возућани, Адам, моћ.

ЗУС *Грмеч* обрадовао повратнике

У организацији Завичајног удружења Сањана *Грмеч* из Бањалуке традиционално, осми пут заредом пред најрадоснији хришћански празник Божић обишли су више од сто земљака у Санском Мосту дарујући им пакете са основним животним намирницама.

Ради се о повратницима српске националности који су углавном стари, немоћни, без примања и којима је и најмања помоћ добро дошла.

– Знајући да ова помоћ дође до крајњих корисника овој акцији се увијек радо одазову земљаци широм свијета од Србије до Аустралије којима се захваљујемо испред свих оних који су добили помоћ – поручили су чланови овог удружења.

Акцијом су обухваћене и мјесне заједнице Козица и Будимлић Јапра које су доста удаљене од општине Оштра Лука. Подјела пакета извршена је у сарадњи са локалним свештеницима СПЦ који су најбољи познаваоци прилика на терену.

Поред основних животних намирница у сваком пакету био је и по један примјерак *Срйскоі кола*. Из ЗУС *Грмеч* најављују да ће за празник Светог Саве припремити пакетиће за 170 дјеце која живе на територији Санског Моста.

ДРАГАН СРДИЋ

Пакетићи за дјецу у Санском Мосту

Поводом обиљежавања великог српског празника Светог Саве, чланови Завичајног удружења Сањана *Грмеч* и ове године су, по осми пут, за дјецу српских повратника у Санском Мосту осигурали пакетиће с играчкама и слаткишима.

Овом чину претходило је богослужење у Цркви Светих апостола Петра и Павла у том граду, и том приликом је истакнуто како је празник Свети Сава један од најзначајнијих у српском народу, а православни свештеници Невен Маринковић и Ален Марић подсјетили су на његову симболику и важност.

Милица Црномарковић као најактивнија чланица поменутог удружења које има сједиште у Бањалуци, није крила своје емоције док је дијелила пакетиће дјеци заједно са свештеницима. Милица је за ову прилику дошла из Старе Пазове гдје живи, а поријеклом из Дабра највећег села по површини у БиХ, општина Сански Мост.

– Ово је величанствен догађај као и осјећај када дијелимо пакетиће дјеци, а они нам подаре осмијех. За ову прилику је обезбјеђено 180 пакетића.

– Радује нас да је ово постала лијепа традиција, која се одржава сваке године. На овај начин желимо обрадовати малишане из повратничких породица, уљепшати им празничне дане и поручити како мислимо на њих – рекла је Милица.

Ову хуману акцију материјално су помогли Сањани који данас живе и раде на подручју Србије, Бањалуке и других градова Републике Српске, али и други донатори.

Према Миличиним ријечима ово није једина акција коју проводи ово удружење. Сваке године поводом Божића обилазимо наше најугроженије повратнике гдје им дарујемо пакете са основним животним намирницама.

Ово удружење је организатор и бројних радних акција у којима се крче сеоски путеви, гробља и слично у повратничким мјестима и селима.

ДРАГАН СРДИЋ

» Марио Мамузић, Љубица Радић, Бранка Тинтор, Жељко Тинтор, Драгана Тинтор, Ђорђе Ћелап, Вукашин Ћелап, Милош Ћелап, Раде Диздар, Чедомир Пађен, Стево Радић

Радост за мале Банијце у Суботици

Завичајно удружење *Банија* из Суботице и ове године 5.1.2020. је на Отвореном универзитету обрадовало најмлађе. Преко сто малишана добило је пакетић од Божић Бате, а за узврат су нешто отпјевали или одрецитовали. У овом програму поред најмлађих уживали су родитељи и баке и деке.

Ови сусрети имају за циљ да се најмлађи Банијци у Суботици окупе и упознају. Како је рекао Чедомир Пађен предсједник Удружења претходне године је рођено 12 беба, на шта су Банијци посебно поносни. Позвао је све присутне да се послије завршетка програма почасте послужењем.

Жељко Тинтор предсједник Скупштине ЗУ *Банија* је сумирајући претходну годину истакао да су задовољни реализованим активностима издвајајући 11. Банијско плетено коло на коме се окупило више од 300 гостију, као и 3. Фестивал изворних пјесама *Ој Банијо родна ірудо моја*, на коме су наступиле 22 мушке и женске пјевачке групе, а завршен је концертом Баје Малог Книнце, уз присуство 1.500 гледалаца. Ове године планирано је да се доврши штампање књиге *Банија сабрана дјела*.

Тинтор истиче добру сарадњу са Градом Суботицом и Фондом за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима.

– Средства која добијамо нису довољна за реализацију наших активности, па се сналазимо на друге начине у облику донација, спонзорства и чланарина. Ипак поред свих тешкоћа, трудимо се да остваримо наше циљеве, а то су очување културе, обичаја и традиције српског народа са подручја Баније – поручује Тинтор.

ДРАГАНА БОКУН

Свети Сава прослављен у Ливну

У недјељу 26. јануара, Српска православна црквена општина Лијевањска је у Храму Успења Пресвете Богородице скромно, али свечано прославила празник Светог Саве, српског просветитеља, државника и првог архиепископа аутокефалне Српске православне цркве.

Након Литургије, вјерници су прешли у салу парохијског дома, у коме је одржана Божићно-светосавска приредба. Приредбу су извели ученици допунске школе српског језика и књижевности *Јован Сундечић*, која функционише при лијевањској парохији, уз организацију Ане Кришто, која води рад школице. Окупљени су имали прилику да виде и чују игре, рецитације, пјесме, као и одломке из Љетописа парохије лијевањске, у којима се описивало прослављање Светог Саве и Божића у неким прошлим временима.

На крају приредбе, малишанима су подијељени пакетићи које је за њих припремило Удружење *Оіњена Марија Ливањска*.

Одржан радни састанак Коалиције удружења избјеглица у Србији

Представници удружења која су чланови Коалиције, а са простора Града Београда, састали су се са предсједником Коалиције Милом Шапићем 25. јануара 2020. године. Позвано је укупно 17 Удружења са простора Града Београда, као и потпредсједници Милорад Малић и Бранко Грчић, који су били оправдано одсутни.

Присутни су били Удружење избјеглих – Вељко Жигић, Крајишки културни центар – Слобо Врцељ, Српски демократски форум – Милан Гомирац, Завичајни клуб Кордунаша – Душко Дејановић, Завичајни клуб Личана Срб Ђорђе Кеча, Удружење грађана повратак протераних Крајишника Београд Стојан Кепчија, Удружење избјеглих Дрнишког подручја адвокат Синиша Ћакић, Удружење Мркоњићана Београд Жарко Гајић, Удружење Срба Сана – Грмеч – Драган Дивјак, Завичајно удружење Егзодус 90-их Војо Тишма, *Ћиро* Личка Калдрма – Дрвар Жељко Бурсаћ, Удружење *Ново огњиште* Јово Добројевић. Представници четири удружења нису присуствовали састанку.

С обзиром да је већина Удружења имала скупштину, и креирали су план рада за 2020. годину циљ састанка је да се чују приједлози које заједничке активности би се могле реализовати, и на који начин би Коалиција могла да помогне у реализацији планираног.

Нажалост, удружења су све пасивнија, осим неких појединачних активности појединих чланова удружења. Проблеми су разни, од недостатка времена које је потребно да би се осмислиле и реализовале активности, чланова удружења је све мање, поготово активних чланова, до недостатка финансија. Сви се надају подмлатку удружења, али године пролазе, а млади се не прикључују.

Д. БОКУН

» Миле Шапић, Вукашин Тишма и Жељко Бурсаћ

СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ УДРУЖЕЊА БОРАЦА, ПОТОМАКА И ПОШТОВАЛАЦА НОР-А, 6. ЛИЧКЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ НИКОЛА ТЕСЛА И 35. ЛИЧКЕ УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ

Антифашизам – људско опредјељење

У Сали Дома РВИ Београда, 1. фебруара 2020. године Удружење бораца, потомака и поштовалаца НОР-а, 6. Личке пролетерске дивизије *Никола Тесла* и 35. Личке ударне дивизије је одржало Редовну радну сједницу Скупштине удружења и свечану сједницу Удружења, поводом обиљежавања 76. јубиларне годишњице формирања 35. Личке ударне дивизије, која је формирана 30.01.1944. године.

Преко 100 присутних чланова удружења и гостију, након завршетка Радне сједнице Скупштине и Свечане сједнице удружења, наставило је са дружењем и евоцирањем успомена из родног краја и завичаја, уз скромно послужење.

Марија Обрадовић је прије свега поздравила борце, Милу Маљковића, Младена Богуновића и представника 8. Кордунашке дивизије Пану Павловића. Затим, представника Републичког СУБНОР-а Душанку Лукић, госте из СУБНОР-а Апатин, предсједника СУБНОР-а Савски венац Зденка Дупланчића, представника 7. Банијске дивизије Николу Радића.

Удружење је припремило и Информатор са свим реализованим активностима у 2019, као и Планом и Програмом рада за 2020. годину.

На сједници се говорило о извјештају о раду за 2019. годину, извјештају о финансијском пословању за 2019. годину, План и Програм рада и активности Удружења за 2020. годину, и допуна два члана Управног одбора Удружења. Умјесто борца покојног Милана Шашића именовали су Рајка Андрића, такође умјесто Милке Шолаја изабрали су Дражена Растовца за члана Управног одбора. Исто тако умјесто Љубице Вучинић члана Надзорног одбора изабрана је Мирјана Лалић.

Извјештај о раду је поднијела предсједница Удружења Марија Обрадовић. Удружење је реализовало 120 активности, уз учешће преко 2.000 корисника.

План и Програм за 2020. годину је изложио Вељко Жигић који је напоменуо да за ову годину планирају да путују у Хрватску, Републику Српску, Федерацију БиХ и Црну Гору. Укупно ће реализовати 78 активности, 17 у Србији и 6 ван граница земље.

– Обићи ћемо преко 80 спомен-обиљежја, најмање 40 стратишта. Одржаћемо 6 свечаних сједница.

Присутне је поздравио и предсједник СУБНОР-а Апатин Стево Драча и Жељко Бурсаћ у име ЗУ *Ћиро* Личка Калдрма – Дрвар.

Вељко Жигић је прочитао пригодни реферат у коме наводи да антифашизам није политичко или идеолошко увјерење већ дубоко људско опредјељење за мир и слободу, а против мржње и расизма.

» Зденко Дупланчић, Радован Зорица, Марија Обрадовић и Вељко Жигић

ИЗБОРНА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА *ЗМИЈАЊЕ* ИЗ КАЋА

» Вукашин Плавшић, Ђорђе Пантелић, свештеник Илија Проле и Гојко Капетановић

Пантелићу повјерен нови мандат

У Каћу је 27. децембра 2019. године одржана изборна скупштина Удружења *Змијање*. Скупштини је присуствовало 30 чланова. Скупштину је отворио предсједник Удружења Ђорђе Пантелић који је поздравио присутне и пожелио им успјешан рад.

Предсједник управног одбора Вукашин Плавшић је прочитао извјештај рада Удружења из ког се видјело да је година била успјешна и који је скупштина као такав и усвојила. Затим је секретар Удружења, Гојко Капетановић, представио финансијски извјештај који је раније достављен члановима скупштине. Надзорни одбор је позитивно оцијенио извјештај и без примједби је изгласан. Затим се приступило избору нових органа удружења.

Након краће дискусије као једини приједлог је био реизбор старог руководства те је једногласно изгласано да нови предсједник буде Ђорђе Пантелић, предсједник управног одбора Вукашин Плавшић, предсједник надзорног одбора Илија Проле и благајник Драшко Лакић.

Једина промјена је нови секретар Удружења за ког је изабран Душан Дикић. Његов претходник Гојко Капетановић је на тој дужности био два мандата, па није могао бити поново биран.

Предсједник Удружења Ђорђе Пантелић се захвалио на новом избору и указаном повјерењу и предложио план рада удружења за наредни период који је једногласно подржан од чланова скупштине. Још једном су се Змијањци показали као сложни и потврдили да је будућност удружења на сигурном путу. Гост удружења је био Милан Гутић, предсједник извршног одбора новооснованог Удружења *Корени*. Гутић се захвалио на позиву и укратко упознао присутне са планом рада Удружења *Корени*.

ДУШАН ДИКИЋ

УДРУЖЕЊЕ *ГРМЕЧКА КОРИДА* ОДРЖАЛО РЕДОВНУ СКУПШТИНУ У БЕОГРАДУ

Олимпијада Грмечке кориде одржаће се на Преображење у Стричићима

У Београду је на празник Светог Саве одржана Редовна скупштина Удружења *Грмечка корида* из Бањалуке. На скупштини су планиране предстојеће активности овог Удружења.

Ово Удружење носи назив по Грмечкој кориди што поразумијева традиционалну борбу бикова које се сваке године одржавају у прву недјељу иза Илиндана. Скупштином је предсједавао предсједник Удружења проф. др Митар Бороја из Бјелајца. За кума свих предстојећих догађаја Удружења у 2020. је изабран Слободан Калабић који је за куму изабрао Наду Калабић.

Једногласно је одлучено да се бик бодач Јуниор Шароња власништво Пере Томића, из села Бјелајца код Мркоњић Града, прогласи шампионом 247. Грмечке кориде. Такође је донесена одлука да се 248. Грмечка корида одржи 2. августа 2020. године на Међа Брду на Грмечу.

Организован је Иницијативни одбор на челу са Љубишом Пашићем чији је задатак да се одреди мјесто и вријеме одржавања Грмечких кориде ревијалног и забавног карактера у Републици БиХ, Републици Хрватској и другим државама. Организован је Иницијативни одбор који би требало да одреди мјесто и вријеме одржавање Грмечких кориде ревијалог и забавног карактера у Републици Србији. За предсједника Иницијативног одбора једногласно је изабран Слободан Калабић.

» Митар Бороја и Слободан Калабић

Предложено је и једногласно усвојено да се Олимпијада Грмечке кориде одржи на Преображење 19. августа 2020. године на Стричићима – родном селу Петра Кочића или Републици Србији. За предсједника Иницијативног одбора једногласно је изабран генерал Мићо Грубор.

Организован је Иницијативни одбор који треба да поднесе Захтјев надлежнима да се Грмечка корида нађе на Унесковој листи нематеријалног културног наслијеђа човјечанства. Поводом ове тачке Дневног реда Скупштина је задужила Владу Савића.

Рад скупштине својим наступом увеличали су гуслар Љубо Вучковић и фрулаш Слободан Никитовић.

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ

СРПСКО КОЛО

Уколико желите редовно да добијате свој примјерак „Српског кола“ на кућну адресу (у Србији) довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/66 13 600**
Радно вријеме: понедјељак, сриједа и петак од 9 до 16, уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА МИОДРАГ ЛИНТА УПУТИО ПИСМО ПОДРШКЕ

ПИСМО КОМАНДАНТУ ВОЈСКЕ РС ГЕНЕРАЛУ РАТКУ МЛАДИЋУ

Драги генерале,

Желим да изразим моју сталну и искрену подршку због свега што сте учинили у одбрани права и слободе српског народа. Ви сте заједно са својим борцима и народом одбранили нашу драгу Републику Српску у Одбрамбено-отаџбинском рату за коју је живот дало више од 30.000 Срба. Због тога сте ушли у историју српског народа као истински херој и патриота. Трагична је чињеница да се због политике двоструких стандарда западних центара моћи налазите у затвору и да сте на основу лажних доказа неправоснажно осуђени на доживотну казну затвора од стране Хашког трибунала.

Сваком разумном човјеку је јасно да се ради о политичком суду чији је циљ да се на основу лажних изјава и фалсификата осуди политичко и војно руководство Републике Српске и оправда бесмислена и брутална лаж да су Срби тобоже агресори и злочинци, а Бошњаци тобоже жртве који су водили ослободилачки рат. Бројне чињенице недвосмислено показују да је главни кривац за рат Алија Изетбеговић који је одбио договор са српским народом и жртвовао мир за стварање независне Босне и Херцеговине. Такође, најбезочнија је лаж и измишљотина да се у Сребреници десио геноцид над Бошњацима. Недавно објављени документ Велике Британије потврђује да није постојао план о заузимању Сребренице.

Због свега горе наведеног од највећег државног и националног интереса јесте да се покрене снажна политичка, правна и дипломатска акција да се утврди права истина о дешавањима у Сребреници од 1992–1995. године, као и да се покрене иницијатива за ревизију пресуда политичком и војном руководству Републике Српске.

Желим Вам генерале што боље здравље и да останете несаломиви у борби за истину и правду.

На Савиндан 2020. године

С поштовањем,
Предсједник Савеза
Срба из региона
Миодраг Линта

ГРАФИТ РЕВОЛУЦИЈА ПРОБУДИЛА ЦРНУ ГОРУ И ПОДСЈЕТИЛА НА ТРАДИЦИОНАЛНЕ ВРИЈЕДНОСТИ НАШЕГ НАРОДА

ТРОБОЈКА СВИХ НАС – СИМБОЛ СЛОБОДЕ

Фотографије оплемењених зидова и јавних површина, као и стотине младих људи који су се сликали испред њих, освојиле су симпатије медија и људи широм Црне Горе и региона.

Акција цртања тробојке или како су је медији назвали „графит – револуција", представља једну од најмасовнијих, али и естетски најупечатљивијих „урбаних акција" у историји Црне Горе. Фотографије оплемењених зидова и јавних површина, као и стотине младих људи који су се сликали испред њих, освојиле су симпатије медија и људи широм Црне Горе и региона. Премда је у питању сасвим креативна акција, изазвала је реакцију у виду префарбавања тробојке, и то по сваку цијену. Да иронија буде већа – многобројни вулгарни графити годинама, па и сада, и даље стоје на многим зградама.

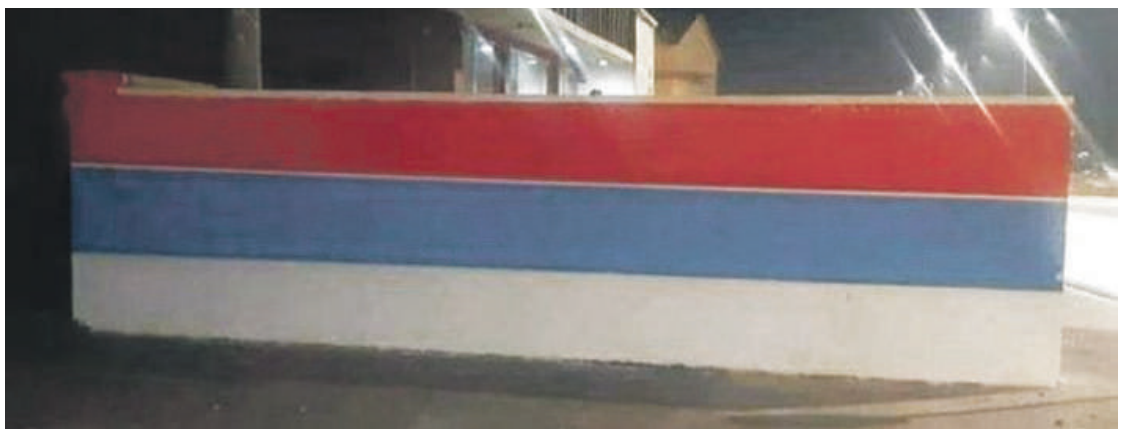

Данило Вукадиновић: Ђед ми је у сну рекао да би волио да нацртам заставу за коју се борио

Данило Вукадиновић, након што је одлучио да офарба – ослика тробојку на трафо-станици поред своје куће, приведен је у полицијску станицу како би дао изјаву о свом поступку.

Тим поводом, дао је изјаву полицији:

„Ја сам вечерас око 23.00 часа изашао испред своје куће и на трафо-станици која се налази поред пута, почео да цртам црногорску тробојку са спрејом. Ово сам урадио јер сам синоћ сањао мог покојног дједа, који се борио за ову државу и био велики Црногорац и у сну ми је рекао да жели да нацртам, да жели да види из гроба, јер се гроблеј и дједов гроб налазе у непосредној близини.

Напоменућу да ја нисам цртао – сликао српску заставу, већ ону за коју се мој дјед борио и изборио и са тим нисам хтио да код никога изазовем узнемиреност, већ како сам и навео да испуним жељу дједу. На питање ПС, да ли сам у некој организацији или политичкој партији, наводим да нисам, не припадам ниједној политичкој странци, а све ово сам урадио из љубави према Црној Гори, коју волим више него ови „мирашеви" патриоти.

ЗАДИВЉУЈУЋА ЕНЕРГИЈА МЛАДИХ ЉУДИ

Александар Мрдак, писац из Мојковца, каже да га задивљује енергија младих људи, и њихова упорност и истрајност у намјери да осликају што више јавних површина у бојама слободе.

– Још ме више задивљује њихова намјера да обнове све, од стране власти прекречене тробојне површине. За мене су то боје слободе, имајући у виду чињеницу, да представљају период славне историје Црне Горе, која се данас поништава од стране гарнитуре која управља овом земљом. Саму акцију која је кренула из централног дијела Црне Горе, ширећи се према сјеверу и југу земље, назвао бих тробојном револуцијом, чији коријени досежу до славне француске револуције, која је донијела све друго осим ропства било којем систему – закључио је он.

– Тробојку видим као дио историје Црне Горе исто тако као што су за мене и крсташ или алај барјак. За разлику од ове нове које нема у историји. Узети нам тробојку као да су нам узели дио историје. Под тробојком се ушло у Скадар и у Пећ... Не може се историја брисати, па ни добре ни лоше ствари. Може се само тумачити – каже Драган Ратковић из Бара.

ПРЕФАРБАВАЊЕ ТРОБОЈКЕ ЈЕ КРШЕЊЕ УСТАВА

– Ових дана васкрсла је тробојка у Црној Гори – каже Александар Куч из Бијелог Поља. Он подсјећа да је све кренуло од момака из Доње Горице који су насликали мурал у најљепшим бојама, да би одмах након тога овај прелијепи мурал био прекречен и оскрнављен од стране оних који не знају ни шта та тробојка представља правим Црногорцима. Након тога је, подсјећа он, дошло је до реакције у свим црногорским општинама и тробојке су почеле да ничу једна за другом у селима, засеоцима, приградским насељима и у самим центрима градова од Пљеваља, па до мора!

– Могу рећи да је доњогорички мурал био сјеме из ког се поново родила тробојка и почела да шири гране широм Српске Спарте. Осликавају се неуређене градске површине, игралишта, пјешачки прелази и ивичњаци тротоара. Починиоци скрнављења доњогоричког мурала да су знали да ће ово да се деси вјероватно не би никад такли умјетничко дјело доњогоричке дјеце.

Префарбавање ових мурала од стране антисрпских и антицрногорских почиоица је кршење Устава Републике Црне Горе. У члану 28 Закона о древним симболима Црне Горе који обухвата историјске симболе пише: „Државни и војни симболи Краљевине Црне Горе и Краљевине Црне Горе, симболи Народне Републике Црне Горе и Социјалистичке Републике Црне Горе и симболи Републике Црне Горе утврђени Законом о Грбу и Застави Републике Црне Горе (*Службени лист РЦГ*, број 56/93) уживају заштиту, као и државни симболи утврђени законом". Вјероватно починиоци скрнављења народне заставе у Црној Гори (црногорске тробојке) нису размишљали да је префарбавање тробојке исто као да узмеш канту и полијеш Црногорца у црногорској ношњи" – каже Куч.

Тробојка – како сам Митрополит рече – представља једнакост, братство и слободу; али је и симбол наше славне историје у којој три набројана елемента доминирају.

БУЂЕЊЕ ИСТОРИЈСКЕ ЦРНЕ ГОРЕ

– Ђукановић је, правећи мафијашки провизоријум, уклонио тробојку с намјером да уклони историју, али је и малтене уништио сва три елемента. Тако да „графит-револуцију" сматрам буђењем историјске Црне Горе, али и почетком истинске демократизације Црне Горе – каже Сретен Ћеранић из Никшића.

„Ове три боје су данас симбол слободе, отпора и вјере"

– А шта друго мојој земљи треба до слобода, једнакост и братство? – пита Милица Радоњић из Подгорице.

– Скоро онолико колико јој треба и да људи коначно изразе колико дуго су незадовољни, колико их тишти неправда, немаштина и нељудскост владајуће нам господе.

– Хвала професорима историје што моје знање почива на штурим чињеницама и годинама које се изгубе у магли након добијене оцјене. Те ни државне симболе из ове или оне године не познајем колико би требало – каже она и наставља. Није ми потребно фотографско памћење да разазнам да су три боје, којима је Црна Гора ових дана окупана, симбол слободе, отпора и на концу – вјере. Вјере у разум. Вјере у прихватање да ником није дато да одређује које теме јесу, а које нису приоритетне, које јесу проблеми, а које су скретање са истих. Вјере у схватање да је срце важно баш колико и стомак. Вјере да облак који нам је над главама већ 30 година једном мора да оде.

ИН4С